

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL FOR AN ART EDUCATION THESIS

Miss Benrava Ruantip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโท ทางศิลปศึกษา
โดย	นางสาวเบญจาวาห์ เรือนทิพย์
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร. โสมฉาย บุญญานันต์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พลประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร. โสมฉาย บุญญานันต์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า)

เบญจรวาทธ์ เรือนทิพย์ : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา (DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL FOR AN ART EDUCATION THESIS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. โสมฉาย บุญญานันต์, 162 หน้า.

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน(Mixed Method) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ 1. หลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศไทยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ 1) สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2.อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่ง 3.อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา และ 4.อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่เปิดสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่พึงประสงค์สำหรับสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศไทย มีทั้งหมด 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการสร้างสรรคผลงานศิลปะและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางทฤษฎี เทคนิควิธีการ เกี่ยวข้องอย่างมีระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่จะเกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษา และ รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าตัวผลงานศิลปกรรม/ผลงานสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้ง นำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีในการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าผลงานสร้างสรรค์อย่างละเอียดเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่นาสนใจ แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนนวัตกรรมต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ศิลปศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5683350227 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS: ART EDUCATION THESIS / ART EDUCATION

BENRAVA RUANTIP: DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL FOR AN ART EDUCATION THESIS. ADVISOR: SOAMSHINE BOONYANANTA, Ph.D., 162 pp.

This thesis aimed to propose instructional guidelines for art education thesis course undergraduate level. The study is a mixed method research design. The population included; 1. Art programs offering art education thesis courses in 3 universities in Thailand consisting of; 1) Art Education Division, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University, 2) Art Education Division, Faculty of Education, Khonkaen University and; 3) Art Education Division, Faculty of Education, Prince of Songkla University; 2. Instructors and/or art education thesis course coordinators in the 3 universities; 3. Art education thesis advisors and; 4. Instructors in art education division in universities not offering art education thesis course. The research instruments included a structured interview and a document synthesis form.

The results revealed 2 models of desired art education thesis in higher educational institutions in Thailand as follows. Model 1: Research for creating artworks and teaching innovation for art education, focusing on theoretical investigation, studies, techniques and processes, contextual information associated with a research topic, leading to the creation of educational benefits. Model 2: Research of creative works focused on in-depth investigation of art works, leading to analyzing theories of creation, relevant basic information and techniques of creativity. The second model applied research methodologies as tools to explore creative work in details, building new body of knowledge, guidelines for creativity and innovation beneficial to educational field.

Department: Art Music and Dance
Education

Student's Signature

Advisor's Signature

Field of Study: Art Education

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ ความช่วยเหลือและการดูแลอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.โสเมฉาย บุญญานันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายสุรศักดิ์ เรือนทิพย์ ผู้เป็นบิดา นางสุวิภา เรือนทิพย์ ผู้เป็นมารดา นางสาวลีนาร์ เรือนทิพย์ นางสาวอัยนา เรือนทิพย์ ผู้เป็นน้องสาวทั้งสอง นางสาวโยโฮร่า ศรีสวัสดิ์ นางสาวอุไร ศรีสวัสดิ์ และนางสาวอรัญญา ศรีสวัสดิ์ ผู้เป็นป้าทั้งสาม ซึ่งทุกคนเป็นกำลังใจที่สำคัญและคอยให้การสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ประไพลิน จันทน์หอม อาจารย์ที่รักและเคารพยิ่งผู้ซึ่งเป็นแบบอย่าง อีกทั้งยังคอยให้คำแนะนำสนับสนุนแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในหลักสูตรศิลปศึกษาจาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้ความกรุณาในการเก็บข้อมูลทำให้ผู้วิจัยสามารถสานต่อการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ได้ในที่สุด ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความรู้และประสบการณ์อันยิ่งใหญ่แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณพี่น้องร่วมรุ่นที่ร่วมหัวเราะ ร้องไห้ และยิ้มไปด้วยกัน ปลอดภัยและเป็นกำลังใจจนกระทั่งประสบความสำเร็จ

ขอบคุณ ดินดิน สิ่งมีชีวิตตัวเล็กๆที่เป็นพลังใจอันสำคัญของผู้วิจัย คอยอยู่เป็นเพื่อนยามที่ต้องใช้ชีวิตลำพังในการศึกษาต่อ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณมิตรสหายทุกคนในโลกโซเชียลที่คอยรับฟังและให้กำลังใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. การจัดการเรียนการสอน.....	8
2. ปริญญาานิพนธ์.....	35
3. ลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
สรุปแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106

สรุปผลการวิจัย.....	106
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	116
รายการอ้างอิง.....	117
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก.....	123
ภาคผนวก ข.....	125
ภาคผนวก ค.....	127
ภาคผนวก ง.....	131
ภาคผนวก จ.....	135
ภาคผนวก ฉ.....	138
ภาคผนวก ช.....	141
ภาคผนวก ซ.....	152
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แผนผังแสดงแนวคิดที่นำมาผสมผสาน โดย พัทธ์ชัย ศิริวงศ์ และ พลชัย เพชรปลอด (2557).....	23
ตารางที่ 2	ตารางแสดงโครงสร้างองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้ประมวลขึ้นใหม่.....	64
ตารางที่ 3	ตารางเปรียบเทียบจุดประสงค์ของการวิจัยในแต่ละกลุ่ม.....	67
ตารางที่ 4	ตารางเปรียบเทียบวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของทั้ง 3 สถาบัน.....	79
ตารางที่ 5	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	83
ตารางที่ 6	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	84
ตารางที่ 7	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	86
ตารางที่ 8	ตารางแสดงที่มาของข้อมูล/หลักการต่างๆ.....	89
ตารางที่ 9	ตารางแสดงความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกับจุดประสงค์ ในการทำวิจัยทางศิลปศึกษา.....	92
ตารางที่ 10	ตารางแสดงความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	93

สารบัญภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1	กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา	6
รูปภาพที่ 2	ตารางแสดงการสกัดแนวความคิดจากทฤษฎีต่างๆ	23
รูปภาพที่ 3	แผนผังแสดงขอบเขตการวิจัยทางศิลปะ	27
รูปภาพที่ 4	แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัย	75
รูปภาพที่ 5	แผนผังแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโท ทางศิลปศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	80
รูปภาพที่ 6	แผนผังแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น	80
รูปภาพที่ 7	แผนภาพแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	81
รูปภาพที่ 8	กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 1	96
รูปภาพที่ 9	กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 2	99
รูปภาพที่ 10	กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 3	102
รูปภาพที่ 11	กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 4	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว การจัดการศึกษาในระดับนี้เน้นในเรื่องของการสร้างคนเพื่อออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อีกทั้งยังเป็นผู้นำในด้านต่างๆ แก่สังคมและโลก การพัฒนาคนจึงเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับคนในวัยที่กำลังจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว ให้เติบโตอย่างมีคุณค่า มีความหมาย และมีประโยชน์กับสังคมและโลกอย่างแท้จริง ภารกิจสำคัญอีกประการของสถาบันอุดมศึกษาคือการสนับสนุนด้านวิจัย เนื่องจากการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้กับตัวบัณฑิตและให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลา กระบวนการของการศึกษาจึงต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การวิจัยค้นคว้าอยู่ตลอดเวลา (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2557b) จากความต้องการของสังคมที่กล่าวไปแล้วข้างต้นสถาบันอุดมศึกษาก็ได้มีการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าตามความสนใจผ่านการทำปริญญานิพนธ์ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการทำงาน การทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษานั้นว่ามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกระบวนการของปริญญานิพนธ์นั้นส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาทั้งหมดอย่างเต็มที่ เป็นการประมวลทฤษฎีและหลักการพื้นฐานในศาสตร์เฉพาะที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการค้นคว้า คิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ซึ่งนับเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในบริบทสังคมในปัจจุบัน ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2557) ได้กล่าวไว้ ได้แก่ ความสามารถในการคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร และความสามารถในการสร้างชิ้นงานบริการสังคม พร้อมเจตคติในการช่วยแก้ปัญหาสังคม ทักษะเหล่านี้จะเกิดได้ต่อเมื่อมีการจัดการเรียนการสอนเอื้อให้ผู้เรียนรู้จักการคิด รู้เรื่องการวิจัย จากความสำคัญที่ได้กล่าวไปแล้วมีนักวิชาการหลายท่านที่นำเสนอรูปแบบการสอนโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการทำวิจัย เช่น รูปแบบการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐานของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเติม (2537) ที่มีวิธีการสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษาหลักการความรู้เบื้องต้นจากตำรา เรียนรู้ผลการวิจัยจากการศึกษาด้วยตนเอง เรียนรู้โดยศึกษางานวิจัยโดยตรง ทำรายงานเชิงวิจัย ทำวิจัยเล็กๆ ทำวิจัยภายใต้การนิเทศและเป็นผู้ช่วยวิจัยใน

โครงการวิจัยของอาจารย์ และทำวิทยานิพนธ์/วิจัยด้วยตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับรูปแบบการสอนแบบเน้นการวิจัย ของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557a) ที่มีวิธีการสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน ให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์หรือนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา ให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์ และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในระดับต่างๆ ซึ่งรูปแบบการสอนจากนักวิชาการทั้งสองท่านเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบการสอนกระบวนการวิจัยของ Giller (2011) ที่มีวิธีการสอนทั้งหมด 4 ลักษณะ คือ Research-led เป็นลักษณะการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับข้อค้นพบของงานวิจัย Research-oriented เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเป็นหลัก Research-based เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้ในฐานะเป็นผู้วิจัย และ Research-tutored เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับผลการค้นคว้าพร้อมกับอาจารย์ผู้สอน จะเห็นได้ว่ารูปแบบการสอนของนักวิชาการทั้งสามท่านมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะส่งเสริมทักษะการค้นคว้าวิจัยให้กับนิสิตนักศึกษา

ปัจจุบันมีการเปิดหลักสูตรศิลปศึกษามากขึ้นและการเรียนศิลปศึกษาจำเป็นต้องมีการทำปฏิญานิพนธ์ในชั้นปีสุดท้ายของการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้ทำการค้นคว้าในประเด็นที่สนใจและได้ประมวลเอาทฤษฎีที่ได้เรียนทั้งหมดมาใช้ในขอบเขตที่เหมาะสม จึงได้มีการเปิดสอนในรายวิชาปฏิญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาขึ้น สาขาวิชาศิลปศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์นั้นถือเป็นศาสตร์เฉพาะที่มีลักษณะร่วมกันระหว่างศาสตร์การสอนและศาสตร์ทางศิลปะ จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ตลอดจนรูปแบบการทำปฏิญานิพนธ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้นการทำปฏิญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงขอบเขตและวิธีการวิจัยในกลุ่มศิลปศึกษา ดังที่ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้อธิบายถึงขอบเขตการวิจัยในกลุ่มศิลปศึกษาว่าประกอบไปด้วย การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและการประเมินผลตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม นอกจากนี้ยังอธิบายเพิ่มเติมถึงการทำศิลปนิพนธ์ว่า จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ความบันเทิงใจ 2) แนวความคิด 3) กระบวนการสร้างสรรค์ 4) จินตนาการ 5) จินตภาพ องค์ประกอบดังกล่าวนอกจากจะเป็นการรวบรวมผลงานเชิงลายลักษณ์อักษรแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการอธิบายหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆให้แก่ผู้อื่นได้ศึกษาและทำความเข้าใจในตัวผลงานได้เป็นอย่างดี

ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษาของประเทศไทย มีสถาบันที่ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโท 3 สถาบันได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งทั้ง 3 สถาบัน ล้วนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างตามบริบทของสถาบันและจุดประสงค์ในการผลิตบัณฑิต ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในประเทศไทยนั้นยังขาดทฤษฎีองค์ความรู้ที่สำคัญ รูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนผลงานวิจัยที่จะช่วยส่งเสริมและเป็นต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นทำให้ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ที่มีความหลากหลายของรูปแบบและมีความเหมาะสมต่อผู้เรียนในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศไทย อีกทั้งยังต้องการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาอย่างจริงจัง โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนปริญญาโทในต่างประเทศ และสำรวจรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโทในสถาบันอุดมที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้ง 3 สถาบัน และทำการสำรวจความต้องการของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในองค์ประกอบรวมและองค์ประกอบย่อย ตลอดจนการจัดทำรูปแบบปริญญาโท เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในประเทศไทยนั้นมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโท

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทสังคมในปัจจุบัน เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน(Mixed Method) ที่เกิดจากการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมารวมกันศึกษาเพื่อหาคำตอบของการวิจัย

ประชากรในขอบเขตของการวิจัย

1. หลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศไทยที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 3 สถาบัน ได้แก่

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 3 คน

3. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 4 คน

4. อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ 3) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 3 คน

5. นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาปริญญาโทจาก 3 สถาบัน ได้แก่

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปริญญาโท หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าในประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการทำงาน คำว่า ปริญญาโท ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การทำวิจัยในระดับปริญญาตรี การทำภาคินพนธ์ และการทำสารนิพนธ์

วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่กำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้ทำปริญญานิพนธ์ในประเด็นที่สนใจโดยอยู่ภายใต้ความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ขอบเขตของการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการสร้างสรรคผลงานศิลปกรรม และมีองค์ประกอบสำคัญในการทำงาน ได้แก่ ความบันเทิงใจ แนวความคิด กระบวนการสร้างสรรค์ จินตนาการ และจินตภาพ

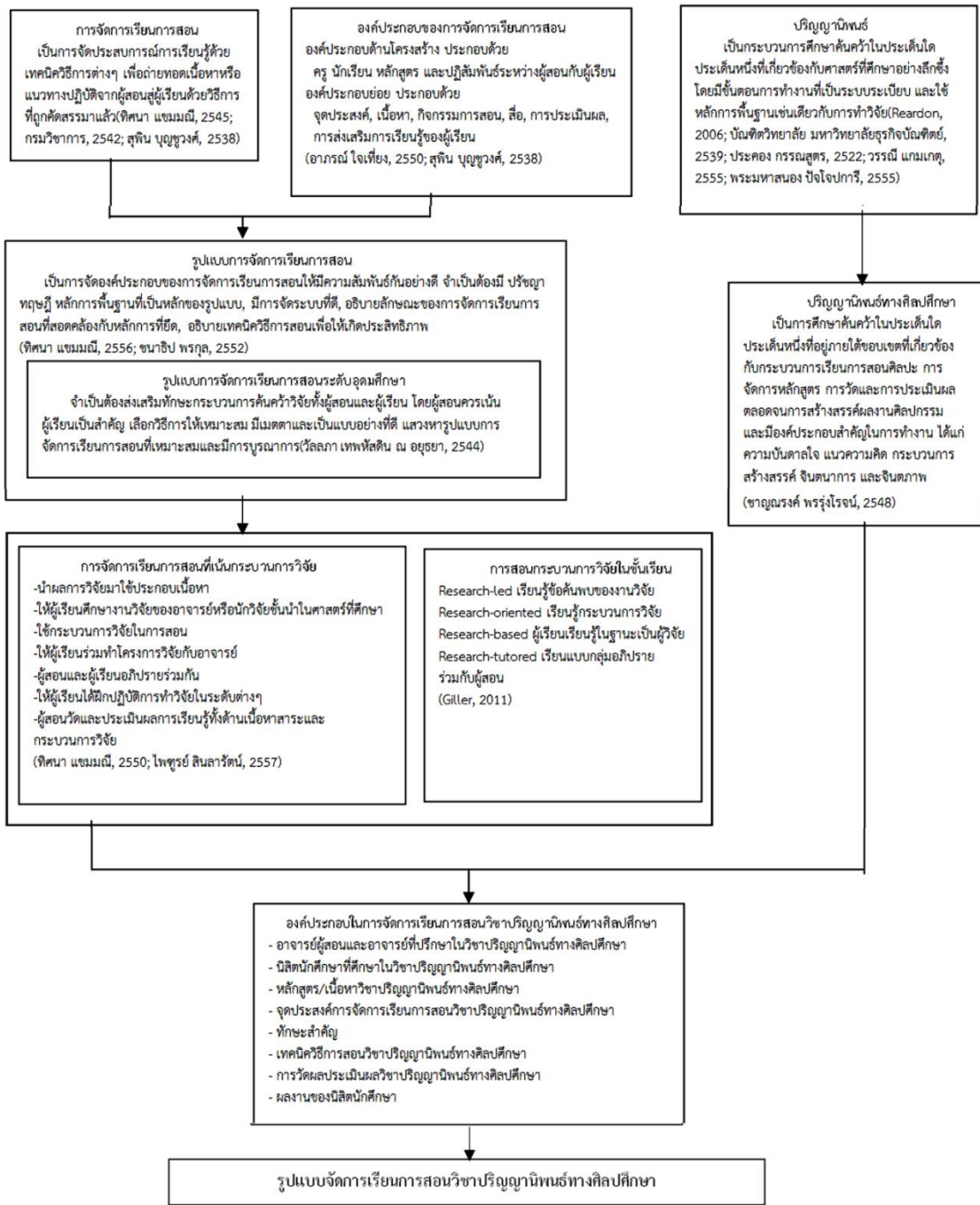
รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน องค์ประกอบรวม ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน และหลักสูตร/เนื้อหา องค์ประกอบย่อย ได้แก่ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และการวัดผลประเมินผล โดยจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการทฤษฎี ปรัชญา แนวคิดหรือความเชื่อต่าง

หลักสูตรศิลปศึกษา หมายถึง แผนการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่มีลักษณะครอบคลุมการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศาสตร์ทางด้านการศึกษา และศาสตร์ทางด้านศิลปกรรม โดยมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการสอนศิลปะ มีความเป็นนักวิชาการ ตลอดจนเป็นผู้มีความสามารถในด้านศิลปะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย เรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปรัชญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบ
การจัดการเรียนการสอนวิชาปรัชญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลโดยรวบรวมแนวคิด เอกสาร วารสาร ทฤษฎีต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิจัย โดยจำแนกสาระสำคัญต่างๆ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน

1.1 นิยามของการจัดการเรียนการสอน

1.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

1.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

- การสอนแบบเน้นการวิจัย

- การสอนแบบเน้นการสร้างสรรคเป็นฐาน

2. ปริญญาโท

2.1 นิยามของปริญญาโทและการค้นคว้าวิจัย

2.2 การวิจัยทางศิลปะ

2.3 ลักษณะการทำปริญญาโทในระดับปริญญาตรี

2.4 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่จัดการเรียนการสอน

หลักสูตรศิลปศึกษา

2.5 ลักษณะการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.6 องค์ประกอบของปริญญาโท

3. ลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

1. การจัดการเรียนการสอน

1.1 นิยามของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างตัวบุคคล และปัจจัยสำคัญอันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายคำว่าจัดการเรียนการสอนเอาไว้ ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2545) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า เป็นสภาพหรือลักษณะการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักการทฤษฎี ปรัชญา แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยอาศัยวิธีสอน และเทคนิคต่างๆ ที่นำมาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ

กรมวิชาการ (2542) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน นักเรียน การถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือแนวทางปฏิบัติจากครูผู้สอนไปสู่ นักเรียนด้วยวิธีการตามที่ครูผู้สอนได้เลือกสรรแล้ว

สุพิน บุญชูวงศ์ (2538) อธิบายความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า เป็นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นกระบวนการสำคัญที่จะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามของสติปัญญาและทักษะฝีมือ

สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาความรู้หรือแนวทางปฏิบัติจากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่ถูกคัดสรรมาแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

1.2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนนั้นเป็นกระบวนการที่อาศัยองค์ประกอบต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเอาไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) อธิบายว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนนั้นสามารถวิเคราะห์แยกย่อยเป็นองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านองค์ประกอบ หมายถึง องค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอนประกอบด้วย

1.1 ครู หรือผู้สอน หรือวิทยากร

1.2 นักเรียน หรือผู้เรียน

1.3 หลักสูตร หรือสิ่งที่จะสอน

2. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกระบวนการเหล่านี้จึงจะทำให้เป็นการสอนที่สมบูรณ์ ได้แก่

2.1 การตั้งจุดประสงค์การสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอันดับแรกของการสอน ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเพื่ออะไร ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใดบ้าง เป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการเตรียมเนื้อหาการสอน การเลือกใช้วิธีสอน เลือกใช้สื่อการสอน และการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

2.2 การกำหนดเนื้อหา การเลือกและการจัดลำดับเนื้อหาที่สอน การกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้าจะทำให้การสอนมีสาระคุ้มค่ากับเวลาที่ผ่านไปและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม อาจใช้วิธีเดียวหรือหลายวิธีในการสอนแต่ละครั้ง โดยจะต้องเป็นวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชากับผู้เรียน กับสภาพห้องเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

2.4 การใช้สื่อการสอน สื่อการสอนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและเร็วขึ้น ตลอดจนช่วยเร้าความสนใจได้ดี

2.5 การวัดผลประเมินผล องค์ประกอบนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การสอนที่ผ่านมานั้น บรรลุผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด ผู้สอนจึงต้องทำการวัดผลประเมินผลทุกครั้งการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) อธิบายว่า การเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นระดับใด จะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

1. ผู้สอน เมื่อทำการสอนในระดับใดก็ตามพื้นฐานของผู้สอนที่จะต้อง มี คือ พื้นฐานทางความรู้ด้านวิชาการ มีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพที่จะทำการสอนและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการสอน พื้นฐานทางด้านส่วนตัว ทัศนคติที่ดีต่อการสอน ซึ่งทั้งหมดจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพการสอน

2. **ผู้เรียน** ข้อมูลส่วนตัวและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะต้องศึกษาอย่างละเอียด อาจจะศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ได้ดังนี้ ความสามารถในการรับรู้ วิธีการแสวงหาความรู้ การสร้างความเข้าใจ การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการยอมรับผู้เรียนในสภาพที่เขาเป็นอยู่

3. **ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน** การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอให้ และเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในรูปแบบใดก็ได้

สุจริต เพียรชอบ (2539) อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนมี 6 ข้อด้วยกัน คือ 1. การเตรียมการสอน 2. การกำหนดวัตถุประสงค์การสอน 3. การเลือกวิธีและเทคนิคการสอน 4. การผลิตและใช้สื่อการสอน 5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน 6. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

สุพิน บุญชูวงศ์ (2538) อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนควรประกอบด้วย ผู้สอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการเรียนการสอน ลำดับต่อมาคือผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเท่ากับผู้สอน เนื่องจากความสำเร็จของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ลำดับสุดท้ายคือสิ่งที่จะสอนได้แก่ เนื้อหาวิชาต่างๆ ต้องมีความน่าสนใจเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน รวมทั้งสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน

จากที่นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญและขาดไม่ได้ คือ ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรหรือเนื้อหาวิชา โดยผู้สอนและผู้เรียนจะเป็นองค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอยู่ตลอดเวลาภายใต้บริบทของการเรียนรู้ในเนื้อหานั้นๆ นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ว่าด้วยรายละเอียดของการสอน ประกอบด้วย การตั้งวัตถุประสงค์ การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกสื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบล้วนมีความสัมพันธ์กันคล้ายวงกลม สามารถตรวจสอบและย้อนกลับไปเทียบเคียงกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบอื่นๆ ให้เหมาะสม ในแต่ละองค์ประกอบควรมีส่วนเสริมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และช่วยให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาในส่วนที่ยังไม่เข้าใจให้มีความ

กระจำง เป็นการอำนวยความรู้ให้กับผู้เรียนอีกประการ หากในกระจัดการเรียนการสอนค้ำนึ่งถึง องค์ประกอบเหล่านั้จะช่วยให้เกิดประสิทธิภพมากขึ้น

1.3 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ทศนฯ แชนมณี (2556) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่า ในกระจัดระบบใด ๆ ก็ตามย่อมต้องมีการกำหนดองค์ประกอบและจัดองค์ประกอบของระบบให้มีความสัมพันธ์กันอย่งดี เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมำยที่ต้องการ ซึ่งอาจจะจัดในกรอบความคิดของตัวบ่อน กระบวนการกลไก ควบคุม ผลผลิต และข้อมูลบ่อนกลับ หรือจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบนั้นให้เป็นไป ตามลำดับขั้นตอนที่ช่วยใหระบบนั้นมีประสิทธิภพ ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนก็คือ องค์ประกอบต่ง ๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับกระจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่งเป็น ระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมำยที่กำหนดไว้ ระบบการจัดการเรียนการสอน เป็นระบบย่อยของระบบการศึกษา และอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือเป็นระบบที่ ครอบคลุมองค์ประกอบของการเรียนการสอนโดยส่วนรวม หรืออาจจะนำองค์ประกอบย่อย ๆ ของ การเรียนการสอนมาจัดเป็นระบบย่อย ๆ ลงไปอีกก็ได้ รูปแบบการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมี องค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบ การสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ หลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้ สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
4. การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนและเทคนิคการสอนต่ง ๆ อันจะช่วยให้ กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภพสูงสุด

นอกจากนี้ ชนาธิป พรกุล (2552) ยังได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า รูปแบบการสอนหมำยถึง แบบแผนการดำเนินการสอนที่จัดเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ มี การพิสูจน์หรือทดสอบว่ามีประสิทธิภพ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมำยเฉพาะ

สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดการองค์ประกอบต่างๆ ให้ความสัมพันธ์กันอย่างดีเพื่อให้กระบวนการที่ออกแบบไว้ดำเนินไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว โดยเหตุนี้จึงได้เกิดการอุดมศึกษาและวิวัฒนาการมาเป็นเวลานาน การอุดมศึกษาไทยในระยะแรกๆ โดยเฉพาะก่อนพัฒนาประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นการดำเนินงานกระจายอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันสังคมต่างๆ การให้การศึกษาเพื่อให้คนเป็นคนดีในสังคมอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันบ้าน วัด และวัง การฝึกฝนอาชีพอยู่ในความรับผิดชอบของครอบครัวหรือกลุ่มอาชีพเฉพาะ สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาเหล่านี้ต่างก็มีหน้าที่หลักของตนอยู่แล้ว แต่ให้การศึกษาไปด้วยพร้อมกัน มีการเริ่มต้นอย่างจริงจังในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระองค์ทรงเริ่มการปรับปรุงประเทศอย่างกว้างขวาง จึงทรงต้องการคนเข้ารับผิดชอบงานต่างๆ มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาจึงได้รับการก่อตั้งขึ้นหลายสถาบัน โดยเฉพาะหลังจากมีการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี 2549 มาแล้ว กิจการของสถาบันอุดมศึกษาก็ขยายกว้างขึ้น และมีจุดมุ่งหมายกว้างขวางมากขึ้นตามไปด้วย (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2557)

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ได้อธิบายถึงการสอนในระดับอุดมศึกษาว่า จำเป็นที่จะต้องเน้นการอบรมฝึกฝนคนให้มีความดี อาจารย์และผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะการค้นคว้าวิจัย ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนต้องพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ การรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อค้นพบใหม่ มีการปฏิรูปผู้สอน ดังนี้

ด้านความคิด ให้การสอนเป็นไปตามหลักกฎหมายปฏิรูปการศึกษา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งไม่ขึ้นกับจำนวนผู้เรียน จัดกิจกรรมการสอนสาระครบตามหลักสูตร มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมประกอบการสอน หาอุปกรณ์และสื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

ด้านพฤติกรรมผู้สอนควรพิจารณาเลือกวิธีการ ให้ความเมตตา ส่งเสริมกำลังใจมากกว่าแสดงอารมณ์อันไม่สมควร ตลอดจนเป็นตัวอย่งที่ดีในการแต่งกาย กิริยามารยาท การพูดจาและการวางตัวในสังคม

ด้านวิธีการสอน ผู้สอนควรหาวิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ได้ผล โดยการสะสมรวบรวมงานเขียนใส่แฟ้มไว้เพื่อจะได้สาระการสอนที่หลากหลาย สามารถนำไปประกอบการสอนเพื่อบูรณาการ

กับศาสตร์อื่น ผู้สอนสามารถทำหรือเลือกใช้สื่อประกอบการสอนในรูปแบบต่างๆ มีการสืบค้นหา ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุง ทดลองรูปแบบการสอนต่างๆ ให้ดีขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด การอยากรู้ อยากเห็น พยายามค้นคว้ารวบรวมคำตอบ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และ เสริมสร้างบุคลิกภาพ ความสามารถในการคิดและการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ วิสัยทัศน์ และ ความเข้าใจชีวิต

หลักการสอนระดับอุดมศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นวิเคราะห์** คือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย การ วิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้สอน การวิเคราะห์ปัจจัยประกอบอื่นๆ เพื่อสามารถกำหนดทิศทาง วิธีการสอน และสื่ออุปกรณ์การสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

2. **ขั้นวางแผน** คือ การจัดเตรียมวางแผนการสอนทั้งในระยะยาวคือการกำหนดทิศทางการ สอนจากชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้าย เขียนแผนการสอน (Course Outline) ของกรอบการเรียนรู้ ในกระบวนการเรียนตลอดภาคการศึกษา

3. **ขั้นเตรียมการ** คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เขียนเรียบเรียงสาระรายละเอียด ของวิชา เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอน และเตรียมการประเมินผล

4. **ขั้นตอนปฏิบัติ** คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนนำแผนการสอนไปสอนตามที่ได้เตรียมไว้ หรือเรียกว่า การดำเนินการสอน

ข้อมูลข้างต้นพอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นควรมีการส่งเสริม ให้เน้นกระบวนการเรียนการสอนทางการค้นคว้าวิจัย และควรมีการพัฒนาทักษะการค้นคว้าวิจัยทั้ง ผู้สอนและผู้เรียนควบคู่กันไป นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาควรดำเนินการ อย่างมีหลักการ โดยมีหลักพื้นฐาน 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นวิเคราะห์ 2. ขั้นวางแผน 3. ขั้นเตรียมการ 4. ขั้นตอนปฏิบัติ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด และมีความเหมาะสม กับทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาไว้ว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง ควรคำนึงถึงขอบเขต และจุดมุ่งหมายในการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายควรให้ครอบคลุม ความรู้ ความคิด ทักษะคติ ค่านิยม และทักษะต่างๆ ดังนี้

ความรู้/ความคิด ข้อกำหนดว่าผู้เรียนควรจะรู้อะไรมากน้อยแค่ไหน ควรวิเคราะห์ประเมิน หรือประยุกต์อะไรได้มากน้อยแค่ไหน ความรู้และความคิดในระดับนี้ควรลึกซึ้งกว้างขวางและคำนึงถึงอนาคตควบคู่กันไป บทบาทของเนื้อหาและหลักสูตรจะมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเนื้อหาอะไร จุดมุ่งหมายก็ควรครอบคลุมถึง และก็ควรคำนึงถึงว่าจะต้องเป็นพื้นฐานให้กับวิชาอื่นๆ มากน้อยเพียงไร

ทัศนคติ/ค่านิยม จุดมุ่งหมายนี้เรียกกันในวงการการศึกษาไทยว่า จริยศึกษา ในภาษาอังกฤษนิยมเรียกว่า Affective Domain ทัศนคติและค่านิยมนี้เกี่ยวพันโดยตรงกับจิตใจ ความรู้สึก และความสำนึกในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือความเชื่อหนึ่ง โดยทั่วไปจะแยกเป็น 2 ลักษณะ คือ ทัศนคติ และค่านิยมในทางวิชาชีพ (Professional Value) โดยให้ผู้เรียนมีความพอใจ มีความรัก และมีความผูกพันกับวิชาชีพในสาขาที่ตนเรียน ทัศนคติและค่านิยมนี้ก็ยิ่งรวมไปถึงการเป็นคนดีในสังคมด้วย ทัศนคติและค่านิยมนี้มีความสำคัญมากในระดับปริญญาตรีเพราะเป็นระยะที่ผู้เรียนกำลังคัดเลือกและสร้างบุคลิกความเชื่อ ทัศนคติและค่านิยมต่างๆ ให้กับตัวเอง การคัดเลือก และสร้างสมค่านิยมของผู้เรียนในระดับปริญญาตรีนั้นไม่ชอบการเลือกการกำหนดให้แต่ต้องให้ผู้เรียนเลือกด้วยตนเอง

ทักษะ จุดมุ่งหมายในขอบเขตของทักษะ (Skills) นี้ครอบคลุมจุดประสงค์ในแง่ของความคล่องแคล่ว ความชำนาญ ความสามารถที่จะทำงานได้ ในระยะหลังนี้ภาษาอังกฤษเรียกว่า Psychomotor Domain ทักษะหรือความชำนาญนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะด้านวิชาชีพ เพราะทางด้านวิชาชีพนั้นในแต่ละหลักสูตรแต่ละสาขาต้องการให้ผู้เรียนสามารถฝึกได้ ทำได้ และทำได้อย่างมีความชำนาญเพียงพอ การเขียนจุดมุ่งหมายนั้นสามารถเขียนได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป เป็นการประมวลว่าในวิชานี้ควรจะมีจุดมุ่งหมายอะไรบ้าง แล้วเขียนไปตามแนวคิดและเหตุผลที่ประมวลได้ตามความเข้าใจของผู้สอน

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ เรียกกันอีกแบบว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) เป็นความพยายามในขั้นต่อมาของนักการศึกษาที่จะเสนอแนะให้ผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายออกมาในลักษณะที่เป็นพฤติกรรมของผู้เรียน จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้เน้นพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นหลัก ในบางครั้งพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะกำหนดสภาพการณ์ และระดับขั้นของความสามารถไว้ด้วย

วิธีการดำเนินการสอนที่เหมาะสมในระดับอุดมศึกษา โดยให้พิจารณาจากหลักการ ดังนี้

1. วิธีการสอนแบบนั้นๆ เหมาะสมกับตัวผู้สอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีความรู้ ความสนใจในด้านใด
2. เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน ถ้าเป็นเนื้อหาที่เป็นข้อมูล ทฤษฎี หลักการอาจจะ ใช้การบรรยาย ถ้าเป็นเนื้อหาที่ยังเป็นปัญหาข้อถกเถียงก็อาจจะใช้การอภิปราย ถ้าต้องการฝึกฝนก็ ควรฝึกปฏิบัติ
3. เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอน การเลือกวิธีการสอนควรคำนึงถึง จุดมุ่งหมายในการสอนเป็นหลัก
4. เหมาะสมกับจำนวนและลักษณะของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนมีมากวิธีสอนก็ควรเป็น แบบหนึ่ง ถ้าผู้เรียนมีประสบการณ์มากวิธีสอนก็ควรเป็นอีกอย่างหนึ่ง
5. เหมาะสมกับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ต้องคำนึงถึง สัดส่วนในการมีบทบาทของผู้เรียนตามความเหมาะสม

เทคนิคการสอนในระดับอุดมศึกษา มีอยู่หลายรูปแบบ แต่ที่นิยมใช้มี 4 วิธี คือ เทคนิคการ สอนแบบบรรยาย เทคนิคการสอนแบบอภิปราย เทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ และเทคนิคการสอน แบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1. **เทคนิคการสอนแบบบรรยาย** เป็นการสอนที่ผู้สอนเตรียมจุดมุ่งหมายในการสอน มาบอกเล่าหรืออธิบายให้ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะรับหรือจำสิ่งที่สอนนั้น ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นการ สื่อสารทางเดียวจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อย นอกจากการฟัง จด และจำเป็น สำคัญ
2. **เทคนิคการสอนแบบอภิปราย** เป็นการสอนที่ผู้สอนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนด้วยกัน ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเนื้อหาที่เตรียมมา ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมใน การคิด พัฒนา วิเคราะห์ในสิ่งที่เรียน แล้วแสดงความคิดเห็นนั้นให้กับครู หรือกับเพื่อน เพื่อให้ครูหรือ กลุ่มเพื่อนช่วยกันประเมิน วิเคราะห์ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกต่อหนึ่ง เป็นการพัฒนาผู้เรียนทางด้าน ความรู้และด้านเจตคติ และด้านทักษะการเรียนรู้ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการพูด การฟัง การแสดง ความคิดเห็น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
3. **เทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ** เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง หรือมีประสบการณ์จำลองในเรื่องที่เรียนเพื่อทำความเข้าใจ ประยุกต์ใช้และสร้างสิ่งใหม่ขึ้น การให้ ความหมายในลักษณะนี้ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติทั้งในห้องเรียน ห้องทดลอง ห้องสมมติและสภาพจริง

เพื่อผลของการเรียนรู้ ทั้งในแง่ของการทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนและเรื่องของการประยุกต์ใช้ ความรู้ที่เรียนรู้ควบคู่กันไป

4. เทคนิคการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบเขตของเรื่องและแนวทางการศึกษาแล้วให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานมาเสนอผู้สอน เพื่อตรวจสอบประเมิน วิเคราะห์ เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิชา ด้วยตนเอง

Carl Roger (1984) อ้างถึงใน ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2548) ได้อธิบายทฤษฎีการเรียนรู้ จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning ไว้ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถเกิดได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ ความรู้ที่ได้จากกระบวนการทางพุทธิปัญญา เป็นการศึกษารูปแบบที่มีขั้นตอน เป็นระบบ อีกลักษณะหนึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากการประยุกต์ทฤษฎีและสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้แก้ปัญหา และสร้างความรู้

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นมีรูปแบบที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ผู้สอน และผู้เรียน ซึ่งจากที่ได้ประมวลความรู้ข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการค้นคว้าวิจัย เป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทบทวน ทฤษฎี องค์ความรู้ที่เรียนมาทั้งหมด เพื่อหาประเด็นหรือปัญหาที่ตนสนใจและหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น หรือนำเสนอข้อความรู้ใหม่ๆ อันจะเกิดประโยชน์ในประเด็นที่ตนสนใจ โดยใช้กระบวนการ ค้นคว้าอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนการสอนรูปแบบนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดอย่างมี เหตุผลบนพื้นฐานของความเป็นจริง เป็นผู้ที่ทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ เสมอ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้อธิบายเกี่ยวกับวิธีการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้ง 4 แบบ ดังนี้ การสอนแบบบรรยาย เป็นการเตรียมข้อความหรือสาระที่จะเสนอในการพูดเกี่ยวกับเรื่อง หนึ่งเรื่องใด โดยผู้ชำนาญในด้านนั้นๆ ส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเป็นทางการ สิ่งที่ผู้บรรยายควรคำนึงถึง คือ การใช้ภาษาพูดจะต้องประสานสัมพันธ์กัน และแฝงไว้ซึ่งความสามารถที่จะกระตุ้นให้ผู้ฟังคิด ติดตามในขณะที่บรรยาย

การสอนแบบอภิปราย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีความรับผิดชอบและ กลวิธีที่ใช้ประกอบการสอนนี้มีหลายรูปแบบ เช่น ผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนเป็นรายงานที่ทำได้

กลุ่ม เมื่อเสร็จแล้วมีการจัดอภิปรายปัญหาพร้อมกัน

การสอนแบบกลุ่มย่อย ผู้สอนจะมีบทบาทในการช่วยเหลือ แนะนำ และอธิบาย ซึ่งจะเป็นโอกาสที่ผู้สอนได้มีการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ผู้สอนผู้เรียนมีการโต้ตอบกันมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้นผู้เรียนจึงมีความสำคัญมาก

การเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดถ้าผู้เรียนได้ทำกิจกรรม ดังนั้น ในการสอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งอาจทำได้ ดังนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้สอน
2. ผู้เรียนทำงานตามลำพัง
3. การร่วมมืออื่นๆ

สามารถสรุปได้ว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่นิยมมีอยู่ 4 รูปแบบ คือ การสอนแบบบรรยาย เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระผ่านการบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญหรือคณาจารย์ในสาขาต่างๆ การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดและอภิปรายปัญหาพร้อมกัน การสอนแบบกลุ่มย่อย เป็นการสอนที่ผู้สอนกลายเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแนะนำโดยที่ผู้เรียนจะมีบทบาทในการปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมากขึ้น การเรียนรู้เป็นรายบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่เกิดผลดีต่อผู้เรียนมากที่สุดเมื่อผู้เรียนได้เป็นฝ่ายปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการสอนแต่ละรูปแบบนั้นมีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกันไป การจะกำหนดรูปแบบการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะเนื้อหาวิชา และผลที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

การสอนแบบเน้นการวิจัย

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) ได้กล่าวว่า การสอนแบบเน้นการวิจัย (Research – Based Teaching) เป็นวิธีที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก ซึ่งพบว่าไม่มีตำราหรือเอกสารใดเขียนเกี่ยวกับวิธีการสอนดังกล่าวมากนัก การเรียนการสอนแบบเน้นการวิจัยหรือการสอนแบบวิจัยเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิดของการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเองโดยตรง ดังนั้น การเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย จึงหมายถึง การเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติ กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนทำให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือในอีกลักษณะหนึ่งคือเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอน วิธีการสอนรูปแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้ได้เรียนรู้เนื้อหาใหม่และวิธีการใหม่ พร้อมทั้งสร้างความรู้ขึ้นเองได้ ทั้งนี้เพราะสังคมในอนาคตมีการ

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตลอดขององค์ความรู้ต่างๆ ก็เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจึงต้องมีวิธีการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างดี นอกจากนี้ในการเรียนรู้ด้วยวิธีการของการวิจัยนั้น ผู้เรียนก็จะได้พัฒนาทักษะต่างๆ ประกอบไปด้วย ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการเก็บข้อมูล ทักษะการเลือกทักษะการคิด การวิเคราะห์ การตีความข้อมูล และการสรุปประเด็น ทั้งนี้ยังรวมถึงการวิเคราะห์ทักษะเพื่อเสนอประเด็นจากข้อค้นพบอีกด้วย การสอนด้วยการเน้นการวิจัยเป็นฐานมีการดำเนินการดังนี้

1. การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอนเป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎีข้อความรู้ใหม่ๆ ในศาสตร์ของตนขณะนั้นเป็นอย่างไร และยังเป็นการสร้างศรัทธาให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณครูมีความทันสมัยทางวิชาการ
2. การสอนโดยให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์ผู้สอน และหรือของนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษาเพื่อเรียนรู้ว่า อะไรคือความรู้ชายแดน (Frontier of Knowledge) ในศาสตร์ของตน เรียนรู้วิธีการตั้งโจทย์ปัญหา เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาเรียนรู้ผลการวิจัย เรียนรู้หลักการและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนั้นๆ เรียนรู้การนำผลการวิจัยไปใช้และการทำวิจัยต่อไป เป็นต้น
3. การสอนโดยให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยวิจัยในโครงการวิจัยของอาจารย์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการฝึกการทำงานร่วมในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียนก็ได้
4. การสอนโดยใช้วิจัยเป็นวิธีสอน คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำวิจัยในระดับต่างๆ เช่น การทำการทดลองในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ หรือห้องปฏิบัติการจิตวิทยา การศึกษารายกรณี (Case Study) การทำโครงการ การทำวิจัยเอกสาร การทำวิจัยฉบับเล็ก (Baby Research) ตลอดจนการทำวิทยานิพนธ์ในระดับต่างๆ

สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษานั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการสอนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการกำหนดขอบเขตและลักษณะอันจำเป็นต่างๆ ที่ผู้สอนจำเป็นต้องควบคุมหรือจัดการเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาวิชา นอกจากนี้รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะของรายวิชา ความรู้ ความคิด ทักษะคิด ตลอดจนทักษะต่างๆ ทั้งของผู้เรียนและสิ่งที่ต้องการเสริมให้กับผู้เรียน โดยให้มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์ของรายวิชา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2547, 2557a) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research – Based Instruction) เอาไว้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย คือ การจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัย หรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ โดยอาจใช้การประมวลผลงานวิจัย (research review) มาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน การสอนในลักษณะนี้มีหลักการสำคัญมาจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่เชื่อถือได้ การให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาหาความรู้ต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้กระบวนการวิจัย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายต่อตนเอง โดยมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. ผู้สอนมีการนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการสอนเนื้อหาสาระของตน
2. ผู้สอนมีการให้ผู้เรียนประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนเพื่อขยายขอบเขตความรู้ในเรื่องนั้นและเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการวิจัยรวมทั้งการอ่านและใช้ผลการวิจัย
3. ผู้สอนมีการใช้กระบวนการวิจัยในการสอน โดยให้ผู้เรียนดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยบางขั้นตอน หรือครบทุกขั้นตอน
4. ผู้สอนมีการฝึกฝนทักษะการวิจัยที่จำเป็น หรือที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนให้แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสมกับเนื้อหาสถานการณ์
5. ผู้สอนและผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและผลการวิจัย
6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการวิจัย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเต็ม (2537) นำเสนอบทบาทของผู้เรียนในการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐาน โดยเรียงลำดับจากระดับที่ 1 ไปจนถึงระดับที่ 7 ดังนี้

ระดับที่ 1 ผู้เรียนศึกษาหลักการความรู้เบื้องต้นจากตำรา เอกสาร สื่อต่างๆ หรือจากคำบรรยายของอาจารย์ อย่างไรก็ตาม คงไม่ใช้การศึกษาในลักษณะที่ อ่าน ฟัง แล้วก็จบกันไป หากคงต้องมีการถกแถลง พูดคุย สนทนากันอย่างนักวิชาการอ่านแล้วคิดอย่างไร เห็นอย่างไร เพราะเหตุใด

ในขั้นนี้คงต้องมีตำราพื้นฐาน (Basic Text) ในสาขาวิชาต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง แล้วมาพูดคุยอภิปรายกันในเชิงวิชาการในชั้นเรียน

ระดับที่ 2 เป็นการเรียนรู้ผลการวิจัยจากการศึกษาด้วยตนเอง หรือจากคำบอกเล่าของอาจารย์ การเรียนการสอนในระดับนี้เริ่มเกี่ยวข้องกับตัวงานวิจัย กล่าวคือ ศึกษาข้อความรู้จากผลงานวิจัยของผู้อื่น ในขณะที่ระดับที่ 1 เป็นทักษะพื้นฐานของกระบวนการวิจัย คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแล้วคิดวิเคราะห์วิจารณ์จากเอกสารตำราหลัก ในระดับที่ 2 จะเป็นการศึกษาจากผลงานวิจัยแล้วคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ถกเถียง พูดคุย สนทนาอย่างนักวิชาการอีกเช่นกัน

ระดับที่ 3 เป็นการเรียนรู้โดยศึกษาจากงานวิจัยโดยตรง จากประสบการณ์การสอนวิชาสัมมนาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 พบว่า นิสิตทำได้ และนิสิตรายงานว่า การเรียนแบบนี้ทำให้เขาจำได้มากกว่าเรียนแบบเตรียมสอบดังเช่นที่เขาเรียนอยู่ทุกวันนี้ เพราะเมื่อสอบเสร็จเขาก็ลืมเรื่องที่เรียนหมด การเรียนการสอนในระดับนี้เป็นการทำให้เนื้อหาวิชาและกระบวนการวิจัยผสมผสานไปด้วยกันได้ ผู้เรียนจะได้ศึกษาว่า ในศาสตร์ของตานั้นเขาทำวิจัย หรือมีวิธีหาความรู้กันอย่างไร วิจัยเรื่องอะไรกันบ้าง ความรู้ชายแดนขณะนี้อยู่ที่ใด ผู้เรียนจะได้ศึกษางานวิจัยชั้นเยี่ยมที่อาจารย์คัดสรรทั้งในด้านของเนื้อหาสาระและระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามงานวิจัยทุกชิ้นยังคงมีจุดอ่อนในบางประเด็นซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนะแนวทางปรับปรุงงานวิจัยต่างๆ เหล่านั้นได้

ระดับที่ 4 เป็นการทำรายงานเชิงวิจัย เมื่อเรียนรู้กระบวนการวิจัยในศาสตร์ของตน โดยศึกษาจากตัวอย่างงานวิจัยต่างๆ ในระดับที่ 3 แล้ว ผู้เรียนควรสามารถทำรายงานเชิงวิจัยด้วยตนเองได้ อาจเป็นการทำกรณีศึกษา การสำรวจ หรืออย่างน้อยก็เป็นงานวิจัยเอกสาร ซึ่งน่าจะมีคุณค่ามากกว่ารายงานประเภทคัดลอก ตัดแปะ ที่เคยทำกันมา

ระดับที่ 5 เป็นการทำวิจัยเล็กๆ หรือทำวิจัยฉบับจิ๋ว (Baby Research) เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับกระบวนการวิจัยในลักษณะของการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ในขั้นนี้ถือว่าเป็นแบบฝึกหัดในการทำวิจัย กล่าวคือ ยังไม่เน้นความใหม่หรือความเป็นประโยชน์ของข้อความรู้จากผลงานวิจัยเท่าใดนัก

ระดับที่ 6 เป็นการทำวิจัยภายใต้การนิเทศ และหรือการเป็นผู้ช่วยวิจัยในโครงการวิจัยของอาจารย์ ผู้เรียนจะมีโอกาสสัมผัสกับการทำวิจัยจริงๆ ภายใต้การนิเทศ ของอาจารย์ เจ้าของโครงการจะได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำวิจัยด้วยการลงมือปฏิบัติ และยังได้ศึกษากระบวนการจัดการโครงการวิจัยอีกด้วย

ระดับที่ 7 เป็นการทบทวนนิพนธ์หรือทำวิจัยด้วยตนเอง เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์การเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยถึงระดับหนึ่งก็ควรที่จะสามารถทำงานวิจัยได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐาน

Giller (2011) ได้นำเสนอวิธีการสอนวิจัยซึ่งมีทั้งหมด 4 ลักษณะ ดังนี้

Research-led เป็นลักษณะการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับข้อค้นพบของงานวิจัย
 Research-oriented เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเป็นหลัก
 Research-based เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้ในฐานะเป็นผู้วิจัย และ
 Research-tutored เป็นลักษณะที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับผลการศึกษา ค้นคว้าพร้อมกับอาจารย์ผู้สอน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปประเด็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐานได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นำไปสู่การหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ในประเด็นหนึ่งๆ โดยอาศัยพื้นฐานของระเบียบวิธีวิจัยในการทำงานเป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานทุกขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยในแต่ละรูปแบบจะมีขั้นตอนในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

การสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐาน

พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ พลชัย เพชรปลอด (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับ Practice-Based Learning ว่าผู้สอนต้องทำหน้าที่นำออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และผู้จัดสรรความสะดวกพร้อมในการเรียนให้กับผู้เรียน เลิกทำหน้าที่ผู้บรรยายแต่เพียงอย่างเดียว แนวคิดอื่นๆ ที่ควานหาแนวคิดที่น่าสนใจอยู่หลายแนวคิดไม่ว่าจะเป็น Research-Based Learning, Problem-Based Learning, Project-Based Learning, Brain-Based Learning หรือกระทั่งวิธีการแบบที่ภาคธุรกิจชอบใช้ฝึกพนักงานใหม่ที่เรียกว่า On the Job Training หากตัดสิ่งที่เป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัว คือ “รักในสิ่งที่ทำ” และ “ภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ” ออกจากจิตวิญญาณแบบศิลปินกร จะเหลือเรื่องที่เป็นแก่นแนวคิดแม่แบบ 3 ประการ คือ “สนุก” “ลงมือทำ” และ “เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น” ที่ควรนำมาใช้

เป็นกรอบแนวคิดแม่แบบในการประเมินว่า ควรนำแนวคิด หรือหลักการใดมาใช้ร่วมออกแบบ กระบวนการเรียนรู้บ้าง

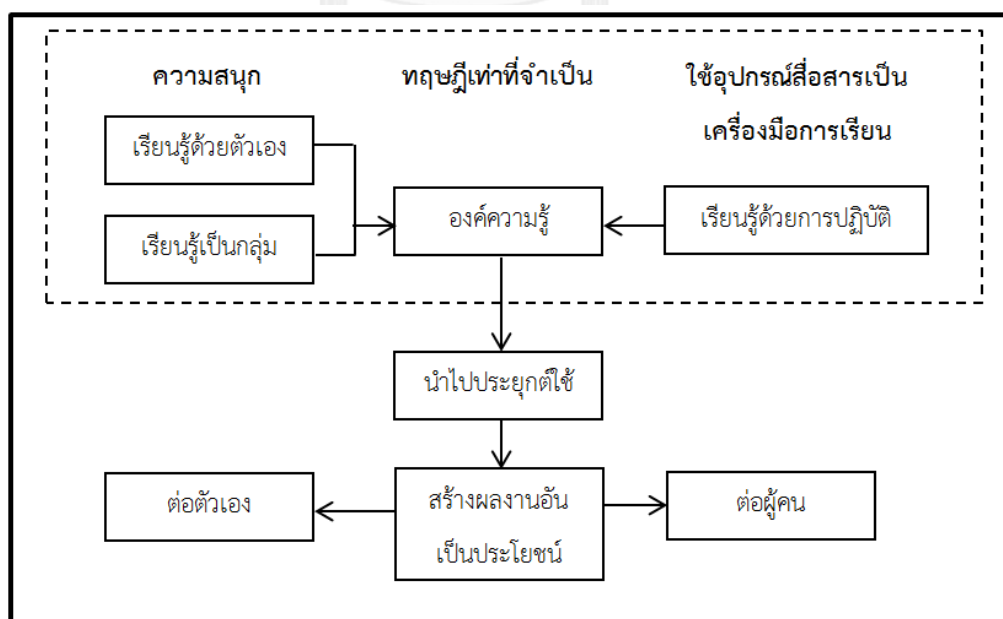
Project-Based และ On the Job Training มีแนวทางที่สอดคล้องกับจิตวิญญาณศิลปการ ค่อนข้างมาก เป็นการบูรณาการความรู้และการปฏิบัติเข้าไว้ด้วยกันได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เมื่อพิจารณา จาก 5 แนวทางที่น่าสนใจ พบว่า Brain-Based ค่อนข้างเป็นเรื่องส่วนบุคคลมากเกินไป แต่แนวคิด การจัดบรรยากาศการเรียนเพื่อกระตุ้นความอยากเรียนและการทำงานของสมอง ควรนำมาใช้

สิ่งที่เด่นชัดของแต่ละวิธีควรสกัดมาใช้ ควรนำทั้ง 5 วิธีเอามาผสมผสานสร้างแนวทางขึ้นมา ใหม่ เอาวิธีการ สงสัย-ค้นหา-สรุปผล ของ Research-Based มาไว้ใช้ เพื่อการแสวงหาความรู้ด้วย ตัวเอง ตามแนวทางจิตวิญญาณศิลปการ เอา ค้น-คว้า-หา-คิด-แก้โจทย์ ของ Problem-Based มา สร้างสี่ส้นเรียนรู้ด้วยกันเป็นกลุ่ม เอา สงสัย-แสวงหา-หยาบคว่ำ-สร้างความรู้ใหม่ ของ Project-Based มาสร้างแนวทางลงมือปฏิบัติการ แล้วเอา ลงมือทำ-เข้าใจ-ได้ข้อสรุป ของ On the Job Training มา ทำให้เกิดความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้จริง ความรู้ที่พร้อมไปประกอบอาชีพได้

นอกจากนั้นยังเอาแนวคิดอื่นๆที่สอดคล้องหรือช่วยส่งเสริมแนวคิดทั้ง 3 นี้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความหลากหลายมีแนวทางปฏิบัติมากขึ้น การผสมผสานครั้งนี้ มีนิยามเฉพาะเอาไว้ว่า “เป็นการผสมผสานแนวปฏิบัติในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเป้าหมายให้ผู้เรียน มีความ สนุกกับการเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ หรือเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถสร้างผลงานที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่น” โดยเรียกแนวทางนี้ว่า “Practice-Based Learning”

แนวคิด	สนุก	ลงมือทำ	เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น
Research-Based	น่าจะเครียดมากกว่าสนุก	ต้องลงมือทำ จึงจะเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้	ผลงานที่ออกมาเป็น ประโยชน์แน่นอน
Problem-Based	น่าจะสร้างความสนุกได้ จากการสร้างประเด็น ปัญหาที่น่าสนใจ	ต้องลงมือทำ จึงจะบรรลุ ตามวัตถุประสงค์	เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ผลงานถ้าดีนำไปต่อยอด ได้
Project-Based	น่าจะสนุกจากความ หลากหลายของกิจกรรม	ต้องลงมือทำ จึงจะบรรลุ ตามวัตถุประสงค์	ผลงานที่ออกมาเป็น ประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและ บางประเด็นเป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นด้วย
Brain-Based	สนุกเมื่อตรงกับความพึง พอใจของผู้เรียน มอง ผู้เรียนแต่ละคนเป็น ศูนย์กลาง	การเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง ยากต่อการ ออกแบบสำหรับกลุ่มใหญ่	เป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน เป็นหลัก ในการค้นหาและ พัฒนาศักยภาพส่วนตัว
On the Job Training	น่าจะสร้างความสนุกได้ จากการสร้างเนื้อหาให้ น่าสนใจต่อการเรียนรู้	ต้องลงมือทำ และเรียนรู้ ตามหลังควบคู่ไปกับการ ลงมือทำ	เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนใน แก่งการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเกิดประโยชน์ต่อ องค์กร

ตารางที่ 1 แผนผังแสดงแนวคิดที่นำมาผสมผสาน โดย พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ พลชัย เพชรปลอด (2557)

รูปภาพที่ 2 ตารางแสดงการสกัดแนวความคิดจากทฤษฎีต่างๆ

นิยามของ Practice-Based ที่ได้มีการนิยามเอาไว้ว่า “เป็นการผสมผสานแนวปฏิบัติในการออกแบบกระบวนการเรียน เพื่อเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ หรือเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง สามารถสร้างผลงานที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น” จากนิยามนี้สิ่งที่ต้องการให้เกิดเป็นรูปธรรม คือ 1) มีความสุข 2) เรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง 4) สร้างผลงาน 5) นำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ ความต้องการรูปธรรมทั้ง 5 ข้อ เป็นโจทย์ของวิธีปฏิบัติว่า “อะไร” และ “อย่างไร” ที่จะทำให้การเรียนการสอนสามารถสร้างผลลัพธ์ทั้ง 5 ข้อนี้ให้เกิดขึ้นได้

1. มีความสุข แนวทางปฏิบัติอยู่ที่การสร้างบรรยากาศระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การสร้างกิจกรรม ที่ทำให้เกิดความบันเทิงในการเรียน ความยากอยู่ตรงที่ “ความบันเทิง” กับ “ความรู้” มักไม่ค่อยไปในทิศทางเดียวกัน บันเทิงมาก ความรู้มักจะน้อย บันเทิงน้อยความรู้มักจะมาก ค่าตรงกลางคือ สิ่งที่ต้องหาคำตอบให้เจอ

2. เรียนรู้จากการปฏิบัติ แนวทางปฏิบัติ คือ ทำอย่างไรให้วิชานั้น “เกิดการลงมือปฏิบัติ” แต่มีหลายวิชาที่ยากต่อการปฏิบัติเป็นวิชาเชิงแนวคิดทฤษฎีที่ออกแบบให้ลงมือปฏิบัติได้ยาก แต่หากมองว่า การปฏิบัติ มีเป้าหมายปลายทางคือ “การทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง” ด้วยมุมมองนี้ เราอาจมองว่า ถ้าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ด้วยวิธีใดก็ตาม อนุโลมเรียกว่า “เรียนรู้จากการปฏิบัติ” ดังนั้น วิชาเชิงทฤษฎีทั้งหลายควรเปลี่ยนกระบวนการจาก “บรรยาย” ซึ่งเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้จากผู้สอน เป็นการไม่บรรยายเพื่อให้เกิด “การเรียนรู้ด้วยตัวเอง”

3. ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง ส่วนหนึ่งมีความใกล้เคียงกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติในนิยามของการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง แต่สิ่งที่แตกต่าง คือ ทำอย่างไรถึงจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากแสวงหาคำตอบด้วยตัวเอง ในลักษณะครบวงจร ไม่เพียงแค่การหาคำตอบในสิ่งที่ถูกถาม หรือถูกโยนโจทย์ให้เท่านั้น ทว่าต้องตั้งคำถาม หาวิธีเรียนรู้ ค้นคว้า และได้คำตอบมาเอง

4. สร้างผลงาน แนวทางปฏิบัติ คือ ต้องมีการสร้างผลงานออกมา ซึ่งควรต้องมีความเหนือกว่าการทำรายงานประกอบการเรียน แต่การสร้างผลงานในที่นี้อาจต้องมองไปถึงผลงานในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากรายงาน ควรต้องเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการประมวล “ความรู้” ผสานกับ “ความคิด”

5. นำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ ถ้าเป้าหมายก่อนหน้า คือ การสร้างผลงาน สามารถบรรลุเป้าหมาย ข้อนี้อาจกลายเป็นผลพลอยได้ทันที เชื่อว่าการสร้างผลงานที่มาจากความรู้สึกลึกซึ้งไม่ใช่งานลอกตัดแปะมา อย่างไรก็ตามสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ไม่มากนักน้อย เพราะผลงานนั้นย่อมเกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาทั้งกับตัวผู้เรียน และผู้ที่ได้สัมผัสกับผลงานนั้น

รูปธรรมทั้ง 5 ข้อของ Practice-Based Learning สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการ “ลงมือเรียน(เอง)” และส่วนที่เป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการ “เรียนโดยลงมือ(ทำ)”

Practice-Based Learning ควรทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายของผู้เรียน ดังนี้ “ลงมือเรียน” ควรทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย 1) รู้จักแหล่งค้นคว้า 2) รู้จักวิธีแสวงหา 3) วิเคราะห์ได้ 4) สังเคราะห์ได้ และ “เรียนโดยลงมือ” ควรทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย 1) ประยุกต์ใช้เป็น 2) สามารถผสมผสานความรู้ 3) สามารถบูรณาการความรู้ 4) ใช้งานได้จริง

ตอนเริ่มต้นอาจเรียกผู้สอนว่าเป็น “นักออกแบบกระบวนการเรียนรู้” แต่เมื่อถึงเวลานำไปใช้งาน ในช่วงเวลาเรียน ระหว่างเวลาของการลงมือเรียนและเรียนโดยลงมือของผู้เรียน ผู้สอนไม่ใช่ผู้บรรยายเช่นเดิมอีกต่อไปแล้ว ต้องถอยตัวเองมาเป็นผู้ที่ช่วยกำกับความคิดของผู้เรียนให้เดินไปตามเส้นทางที่วางไว้ ต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนยังคงสนุกต่อการเดินไปตามเส้นทางที่วางไว้นั้น อาจเรียกว่าผู้สอนต้องเปลี่ยนเป็น “Coach หรือ Moderator”

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้อธิบายเกี่ยวกับ การวิจัยทางศิลปะ เอาไว้อย่างละเอียด ดังนี้ การสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นการวิจัยหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งคือผลงานศิลปะเป็นผลงานวิจัยหรือไม่ และมีความคล้ายคลึงกันแตกต่างกันหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น เป็นปัญหาที่ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาศิลปะช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากศิลปะเป็นเรื่องอิสระไม่มีขอบเขตจำกัดและมีหลายประเภทรูปแบบและวิธีการ มีทั้งที่มีกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและขั้นตอนชัดเจนคล้ายกับงานวิจัย และที่ไม่เป็นระบบและขั้นตอนแน่นอนชัดเจน และที่ไม่ยอมรับระบบและขั้นตอนตามแบบแผน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญในการอภิปรายได้เป็น 3 กรณี ดังต่อไปนี้ คือ

กรณีที่ 1 การสร้างสรรค์ทางศิลปะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างและแยกจากการวิจัยอย่างสิ้นเชิง

กรณีที่ 2 การสร้างสรรค์ทางศิลปะบางประเภทบางลักษณะมีความคล้ายคลึงกับกระบวนการวิจัย

กรณีที่ 3 การสร้างสรรค์บูรณาการเชื่อมโยงกับการวิจัยอย่างมีเอกภาพเป็นกระบวนการเดียวกัน

ในกรณีที่ 1 การวิจัยอาจจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับ 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์ และการวิจัยผลงานสร้างสรรค์

1.1 วิจัยเพื่อสร้างสรรค์ การวิจัยเป็นกระบวนการที่เกิดก่อนโดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ประมวลและสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ตามมา โดยผู้ศึกษาได้สังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาผลิตสร้างสรรค์งาน

1.2 การวิจัยผลงานสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยที่นำตัวงานศิลปะมาทำการวิเคราะห์หรืออาจเป็นการสร้างงานแล้วนำไปวิเคราะห์ วิจัย เพื่อหาข้อสรุป

ในกรณีที่ 2 การสร้างสรรค์ทางศิลปะและการวิจัยมีความสัมพันธ์กันใน 2 ประเด็นคือ

2.1 การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ ต้องเกิดกระบวนการวิจัยก่อนแล้วนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างสรรค์

2.2 การสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย การสร้างสรรค์งานในแต่ละครั้ง ศิลปินจะได้ใช้แนวคิดใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ ทดลองใช้ในผลงานสร้างสรรค์ของตนเอง ดังนั้นถือว่าการสร้างสรรค์เป็นการทดลองและเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

ในกรณีที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์และกระบวนการวิจัยนั้นเป็นกระบวนการเดียวกัน

ประเภทของการวิจัยทางศิลปะ แบ่งตามลักษณะธรรมชาติวิชาได้ดังนี้

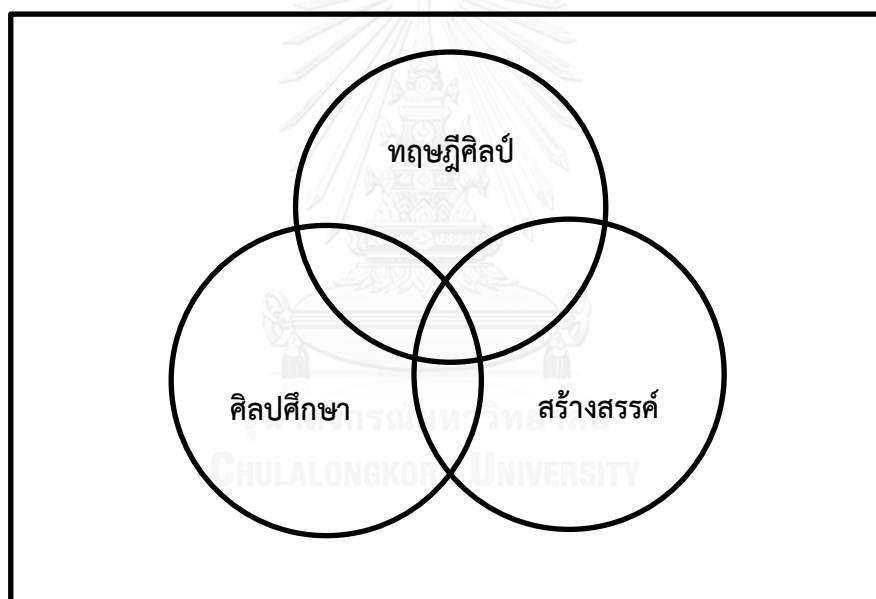
การวิจัยเชิงทักษะ (Studio Research) เป็นการศึกษาโดยการทดลองสร้างสรรค์ศิลปกรรม

การวิจัยเชิงทฤษฎี (Theoretical Research) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบด้านหลักการทฤษฎี กฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น ทฤษฎีศิลป์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ การวิจารณ์ศิลป์ ศิลปะนิยม และสุนทรียศาสตร์ เป็นต้น

การวิจัยทางการศึกษาศิลปะ (Art Education Research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ
หลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการวัดและการประเมินผลทางศิลปะ

ขอบเขตและวิธีการวิจัยทางศิลปะ เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการศึกษาและจัดระเบียบ
วิธีการวิจัยทางศิลปะจึงขอแบ่งและจัดกลุ่มวิชาศิลปะที่มีธรรมชาติในการเรียนรู้ใกล้เคียงกันเข้าไปใน
กลุ่มเดียวกัน โดยคาดหวังและอนุโลมว่าสามารถจัดระบบระเบียบวิธีวิจัยที่มีรูปแบบเดียวกันหรือ
คล้ายคลึงกันได้

1. กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ (Art Theory)
2. กลุ่มวิชาศิลปศึกษา (Art Education)
3. กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ (Creative Work)

รูปภาพที่ 3 แผนผังแสดงขอบเขตการวิจัยทางศิลปะ

1. กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ และประวัติศาสตร์ศิลปะ ประกอบด้วยวิชาทฤษฎีและ
ประวัติศาสตร์ศิลปะ (Art History) ใช้วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เช่น การวิจัยแบบบรรยาย แบบ
ประวัติศาสตร์ และแบบการทดลอง ซึ่งในกลุ่มวิชานี้ นอกจากวิชาทฤษฎีศิลป์ และประวัติศาสตร์
ศิลป์แล้วยังประกอบด้วยวิชาศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) ปรัชญาศิลปะ (Art Philosophy) จิตวิทยา
ศิลปะ (Art Psychology) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) เป็นต้น
ความมุ่งหมายในการวิจัยของวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ก็เพื่อต้องการทราบความจริงทางการ

สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของมนุษย์เท่าที่มีหลักฐานบ่งถึง นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ กล่าวคือ มุ่งศึกษาเพื่อความเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมมนุษย์ในอดีตกาล โดยที่วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะจำกัดขอบเขตการศึกษาเพียงการศึกษาศิลปกรรมเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของสังคมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยมีเรื่องมิติของเวลาด้วย การวิจัยทาง วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น นอกจากจะศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและลวดลายของศิลปกรรมเพื่อกำหนด อายุโดยการเปรียบเทียบกับสิ่งของที่ทราบอายุแน่นอน หรืออาจโดยการวิเคราะห์ลักษณะวิวัฒนาการ ของรูปแบบทางศิลปกรรมตามทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ทางประวัติศาสตร์ศิลปะแล้วยังศึกษาเพื่อให้เกิด ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมเนียมและแนวคิดด้านความงามในอดีต เพื่อการเปรียบเทียบกับปัจจุบัน และ เพื่อหากฎเกณฑ์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอีกด้วย วิธีการเสนอข้อมูลนั้นมีทั้งการบรรยายและการ วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งอาจจะต้องมีรายละเอียดด้วยการแสดงภาพในรูปแบบต่างๆ

2. กลุ่มวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นต้น ระเบียบวิธีการวิจัยของกลุ่มศิลปศึกษานั้นสามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เชิงบรรยาย และ เชิงทดลองด้านสังคมศาสตร์มาใช้ในการศึกษาได้

3. กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

3.1 การสร้างสรรค์ทางจิตรศิลป์ (Fine Art) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในกลุ่ม ศึกษานี้ประกอบด้วย ทศศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ และวรรณศิลป์ เป็นต้น

3.2 การสร้างสรรค์ทางศิลปะประยุกต์ (Applied Art) ใช้วิธีการวิจัยทาง วิทยาศาสตร์ (ใช้วิทยาศาสตร์/และสังคมศาสตร์) ซึ่งในกลุ่มวิชานี้ประกอบด้วยวิชาการออกแบบ การ ตกแต่งภายใน การออกแบบเครื่องประดับ การออกแบบอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์กราฟิก เป็นต้น

ลักษณะเฉพาะของการวิจัยทางศิลปะ ประกอบด้วย

ระเบียบวิธีวิจัยทางศิลปะ ข้อมูลทางศิลปะเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดสุนทรียธรรมณ์ของมนุษย์ จึงมี ฐานมาจากประสบการณ์เฉพาะบุคคล ดังนั้นการวิจัยทางศิลปะจึงไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว

การกำหนดหัวข้อการวิจัย การกำหนดหัวข้อการวิจัยโดยทั่วไปมักกำหนดขึ้นจากประเด็น ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อค้นหาคำตอบนั้นอย่างมีระบบระเบียบแบบแผนที่แน่นอนชัดเจน ประเด็น ที่สนใจศึกษานี้ควรเป็นเรื่องที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น หรืออาจจะทำเพื่อเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างหรือ

เพื่อการยืนยันหลักการหรือทฤษฎีก็อาจเป็นไปได้ สำหรับความกระชับรัดกุมนั้นก็ก็เป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง หากแต่ว่าธรรมชาติของศิลปะนั้นในบางครั้งบางกรณีไม่อาจตั้งประเด็นให้กระชับรัดกุมได้

วัตถุประสงค์ การวิจัยทางศิลปะนั้นไม่ได้มุ่งหวังเกี่ยวกับเรื่องประโยชน์เป็นสำคัญ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ โดยมีได้มุ่งแก้ไขปัญหาทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และอาจจะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยตรงของคนทั่วไป แต่อาจมีผลกระทบด้านจิตใจ

การตั้งสมมติฐาน สำหรับการวิจัยทางศิลปะอาจแบ่งเป็นสองลักษณะคือ การวิจัยที่ใช้สมมติฐานและการวิจัยที่ไม่ใช้สมมติฐาน เนื่องจากความแตกต่างของธรรมชาติ เนื้อหาวิชา และจุดประสงค์ของการวิจัยซึ่งในการวิจัยบางประเภทอาจไม่มีความจำเป็นในการตั้งสมมติฐาน

เครื่องมือ วิจิตรศิลป์เป็นเรื่องทางอัตนัย เรื่องของการตีความและการวิเคราะห์งานของผู้วิจัยซึ่งต้องมีความรู้และประสบการณ์เรื่องศิลปะและทฤษฎีศิลปะเป็นอย่างมาก การศึกษาวิเคราะห์ศิลปกรรมต่างๆ นั้นไม่สามารถใช้เครื่องมือใดๆ มาช่วย ตวง หรือวัดได้ นอกจากใช้มนุษย์เป็นเครื่องมือ ดังนั้นจึงมีความเป็นอัตนัยค่อนข้างสูง

การควบคุมและการทดลอง สำหรับการวิจัยทางศิลปะศึกษานั้นก็สามารถควบคุมตัวแปรและทำการทดลองได้เช่นกัน แต่การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์อาจจะมีลักษณะที่ควบคุมได้ไม่เต็มที่นัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และหลักฐานต่างๆ ที่รวบรวมได้นั้นต่างก็อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของผู้วิจัย สำหรับการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ด้านวิจิตรศิลป์นั้น มีนักวิชาการศิลปะจำนวนหนึ่งเห็นด้วยว่าสามารถควบคุมได้ และใช้วิธีการทดลองได้เช่นกัน

ประเภทของข้อมูล ศิลปะเป็นวิชาที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ข้อมูลที่ศึกษานั้นบางครั้งเป็นข้อมูลที่รับรู้ เช่น ความรู้สึกและอารมณ์ สำหรับข้อมูลอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ใช่เอกสาร เช่น ข้อมูลที่เป็นผลงานสร้างสรรค์ของศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ผลงานทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง และวรรณศิลป์ เป็นต้น ข้อมูลที่เป็นผลงานสร้างสรรค์เหล่านี้แตกต่างจากข้อมูลอื่นๆ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีเนื้อหาทางอารมณ์ เป็นข้อมูลที่ก่อให้เกิดสุนทรียธรรม ดังนั้นการศึกษาข้อมูลประเภทนี้จึงต้องนำจิตและอารมณ์เข้าเกี่ยวข้องด้วยจึงมีความเป็นอัตนัยสูง ดังนั้นข้อมูลเหล่านี้จึงไม่สามารถถือว่าเป็นกลาง เพราะเป็นข้อมูลที่มีเนื้อหาทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก เกี่ยวกับสุนทรียะ โดยมีประสบการณ์เฉพาะบุคคลเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งนักวิจัยจะต้องศึกษาพื้นฐานภูมิทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบศิลปะกับพื้นฐานภูมิด้านสังคม โดยนำเอาความรู้สึกและอารมณ์ที่มีต่อศิลปกรรมแต่ละชิ้นมา

นำเสนอในรูปแบบของงานวิชาการ ซึ่งจะต้องมีความสันทัดในเรื่องสุนทรียศาสตร์และจะต้องมีความสามารถในการวินิจฉัย คุณค่าและจัดระบบของศิลปกรรมให้เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งเท่านั้น นักประวัติศาสตร์สำนักตีในเรื่องนี้จึงได้มีการใช้ข้อมูลอื่นที่มีใช้เอกสาร เช่น ข้อมูลที่เป็นศิลปกรรมหรือโบราณวัตถุซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลปฐมภูมิ โดยการออกภาคสนามเป็นสำคัญ สำหรับด้านประยุกต์ศิลป์นั้นเป็นการมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก จึงต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เพื่อให้การออกแบบนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทางศิลปะควรใช้วิธีการที่เป็นทั้งอุปนัยและนิรนัยควบคู่กันไป กล่าวคือมีความจำเป็นต้องใช้วิธีอุปนัยในการใช้กระบวนการความคิดจากสิ่งที่หลากหลายเพื่อสรุปสู่สิ่งที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งหมายความว่าสมมติฐานขั้นแรกจักต้องมาจากการหาข้อมูลที่หลากหลายและกว้างขวาง เมื่อได้สมมติฐานแล้วจึงใช้กระบวนการนิรนัย ในการศึกษาข้อมูลวงกว้างต่อไป แล้วจึงใช้วิธีการอุปนัยเพื่อการสรุปผลวิจัย

การนำเสนอผลงานวิจัยทางศิลปะ การเสนอผลงานวิจัยควรเสนอผลงานด้วยภาษาที่ง่าย สั้น กระชับรัด และชัดเจน เขียนให้ละเอียดเฉพาะเรื่องที่ได้ทำจริง พยายามเสนอผลการวิเคราะห์ให้เป็นผลรับกัน และให้ผู้อ่านเข้าใจแนวทางของการวิจัยและข้อค้นพบได้โดยง่าย

นอกจากนี้ ภารดี พันธุมภกร (2542) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์เอาไว้ดังนี้

การวิจัยทางศิลปะ เป็นที่ยอมรับว่าต้องมีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องราวทางด้านศิลปะ ความรู้สึกในด้านความงาม ความประทับใจหรือที่เรียกว่า สุนทรียะอันเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่อาจแตกต่างกันไปในรายละเอียดและรูปแบบการวิจัยทางศิลปะที่เป็นประเภททัศนศิลป์ เช่น การวาดจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะแบบประเพณี ก็เพื่อที่จะศึกษาผลงานศิลปะประเภทเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานศิลปะ เป็นการศึกษาในแง่มุมต่างๆ หรือเพื่อเป็นการเผยแพร่ อนุรักษ์ ปรับปรุง การสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ ตลอดจนการนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ งานสร้างสรรค์ทางศิลปะประเภททัศนศิลป์บางชิ้นเป็นงานขนาดใหญ่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการศึกษาค้นคว้า เทคนิควิธีการมากมาย ที่ต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ความชำนาญ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการจากการสังสมทั้งภายในและภายนอก และมีการใช้วิธีการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเข้ามาช่วยก่อนนำไปสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นระบบเช่นเดียวกับ

งานวิจัย นับเป็นการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

การวิจัยทางศิลปะประยุกต์ ความมุ่งหมายในการวิจัยทางศิลปะประยุกต์ก็เพื่อต้องการทราบความจริงทางด้าน การสร้างสรรค์ผลงานทางการออกแบบของมนุษย์ เท่าที่มีข้อมูลหลักฐานที่รวบรวมมาได้ ซึ่งการกำหนดขอบเขตเช่นนี้ก็ยิ่งส่งผลไปถึงสิ่งที่เป็นข้อมูลในทางประวัติศาสตร์ศิลป์ด้วย โดยอาจเป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน นอกจากนี้การวิจัยทางศิลปะประยุกต์ยังอาจเป็นไปเพื่อศึกษารูปแบบของผลงานแต่ละชนิด เพราะเป็นการศึกษาเพื่อให้เข้าใจเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อใช้สอยเพื่อความประทับใจ โดยอาศัยการตีความ และการวิเคราะห์ในสภาวะอัตนัยอยู่ในส่วนหนึ่ง โดยศึกษาวิเคราะห์ว่า ผลงานนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับลักษณะวัฒนธรรมด้านใดรูปแบบ เทคนิควิธีการ ระบบการผลิต อิทธิพลทางวัฒนธรรมหรืออิทธิพลของรูปแบบ ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาให้เข้าใจถึงความคิดในทางความงาม ทางศิลปะของคนในสังคมแต่ละยุค แต่ละสมัย หรือเปรียบเทียบกับปัจจุบันหรือนำไปเปรียบเทียบหา กฎเกณฑ์ในเรื่องของการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์

1. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาทางด้านศิลปะ โดยอาจเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรทางด้านศิลปะ ศิลปะประยุกต์ หรือสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง หลักการ หรือทฤษฎีใหม่ๆ ตลอดจนพิสูจน์สมมติฐานทางด้านศิลปะหรือศิลปะประยุกต์ ตามที่ได้ตั้งประเด็นปัญหาไว้ ทั้งเพื่อขยายฐานความรู้ทางด้านศิลปะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงาน การดำเนินการ การแก้ปัญหาทางด้านศิลปะ และศิลปะประยุกต์ ตลอดจนนำวิธีการต่างๆ ที่ได้จากการวิจัยไปทำการสร้างสรรค์หรือผลิตผลงานทางการออกแบบ

3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน โดยเป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะเพื่อประโยชน์ทางด้านจิตใจ การประเทืองปัญญาและอารมณ์หรือการออกแบบผลงานทางศิลปะประยุกต์ เพื่อการใช้สอยในลักษณะต่างๆ โดยมีหลักเกณฑ์ สมมติฐาน ข้อมูลทางการวิจัย หรือทฤษฎีเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งหลักเกณฑ์ ทฤษฎีเหล่านั้นอาจมีอยู่แล้วแต่เดิม หรือเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของผู้อื่น ตลอดจนเป็นการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีแนวคิดหรือหลักการนั้น ซึ่งงานวิจัยลักษณะนี้จะต้องมีผลงานการสร้างสรรค์ทางศิลปะหรือการออกแบบประกอบด้วย

แนวทางการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์

1. **แนวประวัติศาสตร์ศิลปะ** เป็นลักษณะของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศิลปะและศิลปะประยุกต์ในแนวเชิงประวัติศาสตร์ช่วงใดช่วงหนึ่ง เรื่องราวความเป็นมาของงานศิลปะในอดีตที่มา รูปแบบ อิทธิพลทางความคิด คติความเชื่อ เทคนิควิธีการ ฝีมือช่าง วิวัฒนาการการคลี่คลายของรูปแบบในแต่ละช่วงเวลา เหตุผลและปัจจัยของการล่มสลาย ตลอดจนการย้อนกลับ หวนคืน ความนิยมของงานศิลปะและศิลปะประยุกต์ในอดีตแต่ละยุคสมัยหรือช่วงเวลา เป็นต้น
2. **แนวศึกษาความคิด** เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของงานศิลปะและศิลปะประยุกต์จากผลงานประเภทต่างๆ การวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความ สรุปความ เกี่ยวกับแนวคิดในการสร้างสรรค์และออกแบบผลงานลักษณะต่างๆ อิทธิพลที่เป็นปัจจัยให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งาน หรือผลงานทางศิลปะนั้นๆ สะท้อนแนวคิดอย่างไร ตลอดจนสภาวะแวดล้อมหรือบริบทของสังคมเป็นเช่นไรที่ถูกแสดงออกมาในผลงานศิลปะหรืองานศิลปะประยุกต์ ลักษณะและรูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏในสังคม ซึ่งการศึกษาแนวความคิดนี้ อาจแยกประเด็นไปสู่การศึกษาวัตถุประสงค์ของการทำงานศิลปะหรืองานออกแบบที่ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กันอยู่มาก
3. **แนวการศึกษาผลกระทบหรือผลสัมฤทธิ์** เป็นการศึกษาวิจัยในแนวทางผลกระทบหรือผลสัมฤทธิ์ของงานศิลปะและงานศิลปะประยุกต์ประเภทต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อบุคคล ชุมชน สถาบันสังคม และประเทศชาติ หรือแม้แต่สภาวะต่างๆ ที่เป็นไปในสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ที่มีผลกระทบทางด้านร้ายหรือก่อให้เกิดผลดีต่อผลงานสร้างสรรค์ งานออกแบบ วงการหรือสถาบันทางศิลปะ ตลอดจนตัวศิลปินผู้สร้างงานและนักออกแบบเอง
4. **แนวการศึกษาขั้นตอนกระบวนการ** การศึกษาวิจัยลักษณะนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นตอนและกระบวนการของการสร้างสรรค์ทางศิลปะหรือการออกแบบของงานศิลปะประยุกต์ ซึ่งอาจมีเทคนิค วิธีการเฉพาะของตนเอง ของกลุ่ม สกูลช่าง หรือในแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกัน รวมทั้งขั้นตอน กระบวนการที่มีรายละเอียดมีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้เพื่อขยายความรู้ เผยแพร่ให้เข้าใจ ตลอดจนนำกระบวนการของการออกแบบหรือสร้างสรรค์ไปพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนแก้ไข
5. **แนวการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า** งานศิลปะและศิลปะประยุกต์ส่วนใหญ่นั้นจะมีคุณค่าอยู่ในตัวผลงาน เช่น คุณค่าทางความงาม คุณค่าของการใช้สอย และคุณค่าทางจิตใจ แต่ทั้งนี้ผลงานแต่ละชิ้นก็อาจมีความแตกต่างกันไป คุณค่าบางส่วนอาจมากกว่าหรือน้อยกว่า แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยที่เน้นแนว

การศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า โดยมีการวิเคราะห์ด้วยเหตุผล อิงหลักวิชา และเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม โดยเฉพาะการให้คุณค่าเกี่ยวกับความงามและคุณค่าทางจิตใจนั้นเป็นเรื่องของอัตนัยโดยแท้

6. แนวการศึกษาเปรียบเทียบ เป็นการศึกษาที่เน้นวิธีการเปรียบเทียบ โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกัน หรือศึกษาเปรียบเทียบในหลายสิ่ง หลายประเภท ซึ่งการเปรียบเทียบสามารถใช้ได้ในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการสนับสนุน แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในรายละเอียดต่างๆ ที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบ

7. แนวความสัมพันธ์ระหว่างสาขา การวิจัยในแนวนี้อาจเรียกว่า การวิจัยพหุวิทยาการ โดยการวิจัยเรื่องนั้นๆ อาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สาขาวิชา หรือหลากหลายวิชาแม้ว่านักวิจัยคนเดียวอาจไม่มีความรู้อย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาอื่น แต่ก็สามารถทำงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยสาขาอื่นได้ เช่น ประวัติศาสตร์-ศิลปะ, ศิลปะประยุกต์-วิทยาศาสตร์, ศิลปะประยุกต์-บริหารธุรกิจ, สถาปัตยกรรมศาสตร์-ศิลปะประยุกต์ หรือทางด้านศิลปะและวรรณกรรม เป็นต้น

8. แนวศึกษาวิวัฒนาการ งานศิลปะและศิลปะประยุกต์โดยทั่วไปนั้นมักมีวิวัฒนาการที่ยาวนาน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงคลี่คลาย การพัฒนาและการเสื่อมทรุด นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้า ซึ่งแนวการศึกษาวิวัฒนาการนี้อาจสัมพันธ์กับแนวการศึกษาอิทธิพลทางศิลปะแนวประวัติศาสตร์และประเด็นอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากวิวัฒนาการนั้นต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน

9. แนวศึกษาเอกลักษณ์ งานศิลปะและงานศิลปะประยุกต์ที่ดีนั้นย่อมมีความโดดเด่นมีความชัดเจนและเป็นเอกลักษณ์ แต่การที่จะเห็นเอกลักษณ์ได้นั้น อาจต้องใช้ระยะเวลา ใช้กลุ่ม ใช้จำนวน ใช้ปริมาณที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะและศิลปะประยุกต์ เหล่านั้นเพียงพอ รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินทางคุณค่า ที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวในเชิงปริมาณด้วย

10. แนวการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและผลงาน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของศิลปิน นักออกแบบ หรือช่างที่น่าสนใจ และมีความสำคัญ มีผลงานอย่างมากมาโดยทำงานทางด้านศิลปะ ออกแบบและสร้างงานทัศนกรรมเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องยาวนาน หรือผลงานนั้นๆ มีส่วนต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางด้านศิลปะและการออกแบบอย่างกว้างขวาง

11. แนวการสร้างสรรค์ทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ โดยเป็นการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อประโยชน์ทางใจ สะท้อนความรู้สึกนึกคิด หรือเรื่องราวต่างๆ ในสังคมที่ศิลปินต้องการแสดงออกด้วยผลงานทางด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานประณีตศิลป์ งานสร้างสรรค์อื่นๆ หรือการที่

นักออกแบบทำการออกแบบผลงานตามจินตนาการผสมผสานกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของงานนั้น ซึ่งอาจเป็นทางด้านการใช้สอย

แนวทางการวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นเพียงแนวทางอย่างกว้างๆ ในการที่จะศึกษาวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ ซึ่งในการกำหนดแนวเรื่องที่จะศึกษาวิจัยนั้นผู้วิจัยควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในประเด็นต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และมาพิจารณาประกอบกับแนวทางที่จะทำการศึกษาวิจัย อย่างไรก็ตามในแนวทางดังกล่าวนี้ อาจเป็นการผสมผสานในหลายแนวทาง เพื่อที่จะค้นหาคำตอบ พิสูจน์ข้อสมมติฐาน หรือนำมาใช้ในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานได้ในขณะเดียวกัน

วิธีการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์

การวิจัยทางศิลปะสามารถเลือกใช้วิธีการวิจัยอย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจมีการผสมผสานกันในหลายวิธีการ โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับแนวเรื่อง ที่สำคัญคือการรวบรวมข้อมูลสามารถใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลในด้านเอกสาร ทั้งข้อมูลตัวเลข การศึกษาวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ จากการศึกษาค้นคว้าของผู้อื่น และข้อมูลในภาคสนาม ซึ่งอาจเป็นในรูปแบบของผลงานศิลปะและการออกแบบในลักษณะต่างๆ ทั้งวัตถุประสงค์ของ สถานที่ หรือข้อมูลการสอบถามการสัมภาษณ์ การสังเกตและการทดลองในส่วนของสร้างสรรค์ผลงานออกแบบ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยจากเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสาร คือ เอกสารขั้นต้น และเอกสารชั้นรอง ซึ่งเอกสารในที่นี้น่าจะหมายถึงข้อมูลที่ได้มีการเขียนเรียบเรียงขึ้นเท่านั้น เอกสารขั้นต้นของงานออกแบบนั้นอาจได้แก่ รายงานประจำปี หนังสือนิทรรศการผลงานศิลปะ เป็นต้น ส่วนเอกสารชั้นรองได้แก่ หนังสือที่ได้มีการเรียบเรียง และกล่าวอ้างอิงถึงเอกสารขั้นต้น

2. การวิจัยภาคสนาม เป็นการวิจัยโดยใช้ข้อมูลภาคสนามซึ่งข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ ผลงานศิลปะและศิลปะประยุกต์ในรูปลักษณะต่างๆ ซึ่งการเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ก็ด้วยการสัมภาษณ์ สังเกต การออกแบบสอบถาม ซึ่งการวิจัยภาคสนามนี้จะต้องเลือกวิธีการให้เหมาะสมกับเรื่องราว ตัวผลงาน และวัตถุประสงค์

3. การวิจัยเชิงปริมาณ นอกจากการศึกษาวิจัยจะใช้วิธีการของเอกสารที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เชิงคุณลักษณะแล้ว การวิจัยทางศิลปะนี้ยังสามารถเลือกใช้วิธีการเชิงปริมาณเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนข้อมูลอื่นๆ ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ตัวเลข สถิติ จำนวนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลตัวเลขเชิงปริมาณนี้ก็มีที่มาจากเอกสาร และข้อมูลภาคสนามเช่นกัน แต่ทั้งนี้การวิจัยทางศิลปะควรจะ

ใช้ข้อมูลหรือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นเพียงส่วนสนับสนุนเท่านั้น

4. การวิจัยโดยการทดลอง เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการทดลองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรืองานศิลปะประยุกต์ อาจเป็นการทดลองในห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม การทดลองเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสารภายในช่วงเวลาที่กำหนด หรือการทดลองเกี่ยวกับปฏิกิริยาของผู้คนต่อการรับรู้งานศิลปะ ในบริเวณ หรือสถานที่ที่ควบคุม โดยมีการเก็บข้อมูลจากการทดลองนั้นๆ แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบ ได้ข้อเท็จจริง ได้หลักการ หรือได้ทฤษฎีใหม่ๆ ตลอดจนได้ผลงานทางศิลปะหรือประดิษฐกรรมที่เกิดขึ้นจากการทดลองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

5. การวิจัยแบบสร้างสรรค์ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ เพื่อคุณค่าและประโยชน์ทางใจหรือการใช้สอย ทั้งนี้ได้มีการกล่าวว่าการสร้างสรรค์ทางศิลปะจะมีลักษณะที่เป็นการวิจัยหรือไม่ หรือการที่นักวิชาการบางส่วนอาจไม่ยอมรับว่างานสร้างสรรค์ทางศิลปะเป็นงานวิจัย แต่งานศิลปะนั้นอาจเทียบเคียงได้กับการสร้างประดิษฐกรรมทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี โดยที่นักวิชาการได้กล่าวว่า กระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะนั้นบางส่วนอาจเป็นสิ่งที่พรรณนาได้ เช่น การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาสร้างสรรค์ ซึ่งผู้สร้างงานสามารถที่จะสื่อความคิดและเทคนิคในการสร้างสรรค์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างมีระบบ และให้เป็นที่ประจักษ์ได้ในเชิงเอกสาร ก็นับเป็นงานวิจัยในอีกลักษณะหนึ่ง หรือถ่ายทอดความคิดด้วยระบบและวิธีการอื่นๆ ที่เหมาะสมอาจไม่ได้อยู่ในรูปของเอกสาร

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีกระบวนการ โดยเส้นการสร้างสรรค์ผลงานในทางศิลปะเป็นหลัก ซึ่งมีความเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนในศาสตร์นี้โดยตรง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติงานในสิ่งที่ตนสนใจ มีการศึกษาค้นคว้าและทดลองเทคนิคที่หลากหลายในแขนงที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของงานที่ทำ ตลอดจนการประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ผลงานออกมาจนแล้วเสร็จสมบูรณ์

2. ปริญญาโท

2.1 นิยามของปริญญาโทและการค้นคว้าวิจัย

ปริญญาโทเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบระเบียบในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่ผู้ศึกษามีความสนใจโดยอาศัยพื้นฐานของกระบวนการวิจัย ถือว่าเป็นการทำวิจัยในระดับปริญญาตรี

ซึ่งการทำปริญญานิพนธ์นั้นยังมีการเรียกด้วยชื่ออื่น ๆ อีก คือ ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ ศิลปะนิพนธ์ เป็นต้น การทำงานค้นคว้าในรูปแบบนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายและให้คำจำกัดความไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

Reardon (2006) ได้ให้คำจำกัดความของการทำปริญญานิพนธ์ไว้ว่า เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลที่ต้องการ หรือข้อเท็จจริงในประเด็นหนึ่งๆ อย่างลึกซึ้ง

I.C.B.Dear (1989) ได้ให้คำจำกัดความของการทำปริญญานิพนธ์ไว้ในหนังสือ Oxford English: A Guide to the Language (1989) ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำไปสู่การอธิบายข้อความรู้ เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหา หรือเพื่อค้นหาสาเหตุ

จากคู่มือการทำรายงาน ภาคนิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2539) ได้ให้คำจำกัดความของการทำภาคนิพนธ์ ไว้ว่า เป็นเอกสารทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อฝึกให้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งฝึกความสามารถในการใช้ภาษาในการรวบรวมเรียบเรียงความรู้ได้อย่างมีระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ ความคิด และมีความสามารถยิ่งกว่าที่จะได้รับจากตำราเล่มเดียวหรือจากผู้สอนคนเดียว การทำภาคนิพนธ์เป็นเอกสารทางวิชาการที่ครอบคลุมสัมพันธ์กับเนื้อหาทั้งหมดของวิชาที่เรียนหรืออาจจะเกี่ยวข้องกับปัญหาสำคัญด้านใดด้านหนึ่งที่ยังไม่ได้เรียน หรืออาจจะเป็นเรื่องราวที่มีได้ศึกษาพิจารณากันอย่างละเอียดลึกซึ้งในชั้นเรียนในวิชานั้นๆ โดยมุ่งหวังให้ผู้ศึกษาสามารถค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งวิชาการต่างๆ และแสดงความคิดทั้งของตนเองและของผู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาอย่างชัดเจน ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ประคอง กรรณสูต (2522) ได้ให้คำจำกัดความของการทำปริญญานิพนธ์ไว้ว่า เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และข้อเท็จจริงโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระบบ ยึดหลักการสรุปที่ใช้ข้อเท็จจริงและตรรกวิทยาเป็นแนวทางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด

วรรณิ แกมเกตุ (2551) ได้ให้คำจำกัดความของการวิจัยไว้ว่า เป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ความจริงของปรากฏการณ์ต่างๆ ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่มีระบบ มีเหตุผล และมีความน่าเชื่อถือ

พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2555) ได้ให้คำจำกัดความของการทำภาคนิพนธ์ไว้ว่า เป็นการค้นคว้าตามเกณฑ์มาตรฐานระดับอุดมศึกษาและเป็นการรายงานผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

อย่างลึกซึ้งมากกว่ารายงานทางวิชาการ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะ เพื่อเสริมความรู้ในสาขาวิชานั้น

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้ง การวิจัย ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ ก็ล้วนแต่มีความหมายในทิศทางเดียวกันสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า ปริญญานิพนธ์ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าในประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยมีขั้นตอนการทำงานที่เป็นระบบระเบียบ และใช้หลักการเช่นเดียวกับการทำวิจัย

2.2 การวิจัยทางศิลปะ

Frayling (1993) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยทางศิลปะเอาไว้ว่า การวิจัยผ่านศิลปะจัดเป็นความพยายามบันทึก เพื่อสื่อสารผลจากการสร้างสรรค์งานศิลปะและสะท้อนกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาเผยแพร่ให้เข้าใจได้ ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายระเบียบและประเพณีด้านการวิจัยทางศิลปะ

Frayling (1993) อ้างถึงใน อภิชาติ พลประเสริฐ (2554) อธิบายเกี่ยวกับคำว่า วิจัย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Research ซึ่งเขาได้ให้ความหมายของ research ไว้ 2 ลักษณะ คือ research ที่สะกดด้วย r ตัวพิมพ์เล็ก และที่สะกดด้วย R ตัวพิมพ์ใหญ่ ตัวอย่างเกี่ยวกับ research ที่สะกดด้วย r พิมพ์เล็กมีความหมายในลักษณะของการค้นหาสิ่งที่ยังไม่ปรากฏอยู่แล้วตามหลักเหตุผล ซึ่ง Frayling ให้ทัศนะว่าแตกต่างจากธรรมชาติของการสร้างสรรค์งานศิลปะที่บ่อยครั้งจะเป็นการแสดงออกโดยตรงจาก สัญชาตญาณ โดยไม่ใช่เหตุผล ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของ Picasso ที่เคยให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อปี ค.ศ.1923 ว่า จิตรกรเป็น ผู้สร้าง (maker) ไม่ใช่ผู้ค้นหาหรือผู้วิจัย (researcher) ในความคิดของ Picasso การค้นคว้าไม่มีความหมายสำหรับ จิตรกรรม แต่การค้นหาต่างหากที่มีค่ากว่า อย่างไรก็ตามตัวอย่างการใช้คำว่า Research ที่สะกดด้วย R พิมพ์ใหญ่ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Oxford English Dictionary) ดังที่ Frayling อ้างถึง มักจะถูกใช้ในความหมายที่สามารถจัดให้งานสร้างสรรค์ศิลปะเป็นการวิจัยได้ ซึ่ง Frayling ได้ยกตัวอย่างไว้หลายกรณี que แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการใช้กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์งานศิลปะ ตั้งแต่ยุค Renaissance เป็นต้นมา เช่น ในกรณีของ Leonardo da Vinci ศิลปินยุค Renaissance, George Stubbs และ John Constable ศิลปินชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 ตามลำดับที่ได้กระตุ้นให้ศิลปิน

ศึกษาระบบ กล้ามเนื้อ คน สัตว์ และปรากฏการณ์ในธรรมชาติอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ให้เข้าใจอย่างแท้จริงก่อนนำมาสร้างสรรค์

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้กล่าวถึงการแบ่งงานวิจัยทางด้านศิลปะเอาไว้ว่า การวิจัยทางด้านศิลปะนั้นสามารถแบ่งได้ตามลักษณะธรรมชาติของวิชา ดังนี้

การวิจัยเชิงทักษะ (Studio Research) เป็นการศึกษาโดยการทดลองสร้างสรรค์ศิลปกรรม

การวิจัยเชิงทฤษฎี (Theoretical Research) เป็นการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ด้านหลักการทฤษฎี กฎเกณฑ์ต่างๆ

การวิจัยทางการศึกษาศิลปะ (Art Education Research) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการวัดและการประเมินผลทางศิลปะ

การจัดระเบียบวิธีการวิจัยทางศิลปะโดยแบ่งกลุ่มวิชาศิลปะตามธรรมชาติการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกัน ได้แก่ กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ (Art Theory) กลุ่มวิชาศิลปะศึกษา (Art Education) กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ (Creative Work) โดยในกลุ่มวิชาศิลปะศึกษาประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นต้น ระเบียบวิธีการวิจัยของกลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์นั้นสามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เชิงบรรยาย และเชิงทดลองทางด้านสังคมศาสตร์มาใช้ในการศึกษาได้

สรุปได้ว่า กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ กลุ่มวิชาศิลปะศึกษา และกลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ล้วนเป็นกลุ่มวิชาทางด้านศิลปะทั้งสิ้น แต่ในธรรมชาติของแต่ละวิชานั้นมีความแตกต่างของการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องแบ่งกลุ่มเพื่อให้สามารถจัดระบบระเบียบการวิจัยที่เหมาะสมกับธรรมชาติได้ง่ายขึ้น

สามารถสรุปเกี่ยวกับการทำวิจัยทางศิลปะได้ว่า จากการแบ่งประเภทของการวิจัยทางศิลปะตามธรรมชาติของวิชา การวิจัยทางศิลปะศึกษาจะจัดอยู่ในกลุ่มของ การวิจัยทางการศึกษาศิลปะ (Art Education Research) โดยจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการวัดและการประเมินผลทางศิลปะ ทั้งนี้ทั้งนั้นการทำปฏิญาณพันธโดยทั่วไป และการทำปฏิญาณพันธทางด้านศิลปะศึกษานั้นโดยหลักการพื้นฐานนั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีความแตกต่างกันในเรื่องของขั้นตอนกระบวนการซึ่งต้องมีการปรับให้เอื้ออำนวยต่อธรรมชาติของศิลปะ แต่ยังคงความมีหลักการเหตุผลอย่างวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำวิจัย เพื่อให้ผลงานวิจัยทางศิลปะศึกษาที่สำเร็จออกมาแล้วนั้นสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางและผู้อื่นที่สนใจสามารถทำความเข้าใจได้ชัดเจน

2.3 ลักษณะการทำปริญญานิพนธ์ในระดับปริญญาตรี

การทำปริญญานิพนธ์ในระดับปริญญาตรีนั้นเป็นการศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่สนใจ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการทำงาน วรณิ แกมเกตุ (2551) ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยไว้ว่า ในการทำวิจัยมีกระบวนการดำเนินงานตามขั้นตอนหลักของวิธีการทางวิทยาศาสตร์และได้มีการนำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดที่มีความต่อเนื่องกันเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ ขั้นตอนของการทำวิจัยที่ได้ปรับขยายแล้ว มีดังนี้

1. การกำหนดและนิยามปัญหาวิจัย การกำหนดปัญหาวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญมากในการวิจัยของนักวิจัยว่าจะสามารถดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จได้หรือไม่ ในการกำหนดปัญหาวิจัยนี้นักวิจัยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ที่มุ่งศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถกำหนดปัญหาวิจัยได้อย่างเหมาะสม จากนั้นจะต้องนิยามปัญหาวิจัยให้ชัดเจน สามารถปฏิบัติการวิจัยเพื่อหาคำตอบสำหรับปัญหาวิจัยที่ตั้งไว้

2. การพัฒนากรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย เมื่อได้กำหนดปัญหาวิจัย นิยามปัญหาวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยชัดเจนแล้ว สิ่งทีนักวิจัยจะต้องดำเนินการต่อไปก็คือ การพัฒนากรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัยก็คือ แผนภาพทางความคิดของนักวิจัยในการหาคำตอบ สำหรับปัญหาวิจัยที่ตั้งขึ้น ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่มุ่งศึกษา และอาจรวมไปถึงการระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาด้วย ส่วนการตั้งสมมติฐานเป็นขั้นตอนการคาดคะเนคำตอบของปัญหาวิจัยไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยเหตุผลซึ่งอาจจะได้มาจากความรู้ จากประสบการณ์ หรือจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษามา

3. การออกแบบการวิจัย เมื่อพัฒนากรอบแนวคิด และสมมติฐานในการวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการออกแบบการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบที่ดีมีคุณภาพ สำหรับการตอบปัญหาวิจัย การออกแบบการวิจัยนี้จะต้องพิจารณาอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ 1) การออกแบบเครื่องมือในการวัดค่าตัวแปร และการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน 2) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และ 3) การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะต้องเขียนรายละเอียดของแบบแผนการวิจัย และพิจารณาขั้นตอนการดำเนินการนั้นอย่างรัดกุม เพื่อให้แต่ละขั้นตอนเกิดความผิดพลาดหรือเกิดความคลาดเคลื่อนในการดำเนินการน้อยที่สุด

4. การพัฒนาเครื่องมือวิจัย ขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะต้องกำหนดและเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับงานวิจัย โดยคำนึงถึงรูปแบบของการวิจัยและข้อมูลที่ต้องการศึกษา ดำเนินการสร้าง

และทดลองใช้(Try Out) ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป นักวิจัยพึงตระหนักอยู่เสมอว่า การที่จะทำได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ นั้น ส่วนหนึ่งมาจากคุณภาพของข้อมูล หากนักวิจัยใช้เครื่องมือที่ขาดคุณภาพ หรือมีเครื่องมือที่แต่วิธีการใช้เครื่องมือไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ด้อยคุณภาพ ดังนั้นนักวิจัยจึงต้องเอาใจใส่และพิถีพิถันกับการเลือกใช้และการพัฒนาเครื่องมือด้วย

5. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักวิจัยจะต้องออกแบบกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างเหมาะสม รอบคอบ โดยนักวิจัยจะต้องกำหนดวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของมวลประชากรที่ศึกษานั้น

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนของการนำเครื่องมือที่ผ่านการพัฒนามีคุณภาพดีแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเทคนิคและวิธีการใช้นั้นก็ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของเครื่องมือที่สร้างขึ้น

7. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมได้ตามที่ต้องการแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการวิเคราะห์ นักวิจัยจะต้องนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาจัดประเภทข้อมูลให้ง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกใช้สถิติให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและธรรมชาติของข้อมูล

8. การแปลความหมายและสรุปผลการวิจัย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักวิจัยต้องอ่านค่าสถิติ จับประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ แปลความหมายและสรุปผลเพื่อตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งการพิจารณาตรวจสอบว่าผลวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ อย่างไร

9. การเขียนรายงานการวิจัย ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะต้องเขียนรายงานการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ให้ครบถ้วน ตามแนวการเขียนรายงานวิจัยซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมทุกขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งการอภิปรายผลการวิจัยด้วย โดยพยายามเขียนด้วยภาษาที่ถูกต้องรัดกุม และอ่านเข้าใจง่าย

พระมหาสถาบัน ปัจโจปการี (2555) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะและกระบวนการทำปริญญา นิพนธ์ ดังนี้

1. มีขอบเขตเนื้อหาการวิเคราะห์ครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนทั้งหมด หรืออาจจะเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. ต้องมีการแสดงความคิดเห็น หรือมีการวิพากษ์ องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาได้

สมเหตุสมผล ชัดเจนและมีความเหมาะสม

3. เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ที่ได้จากการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อแสดงออกถึงการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้สร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

การทำรายงานทางวิชาการ ภาคนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง สามารถจัดระเบียบความรู้ทั้งหมดและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถ สาระความรู้ในสาขาวิชาและรายวิชาต่างๆ ที่ได้เล่าเรียนมา รวมทั้งความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ทั้งหมดของตนเองมาบูรณาการในการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดทำเป็นภาคนิพนธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจและมีประโยชน์

3. ฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ รู้จักการคิด การใช้เหตุผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐานต่างๆ จากการศึกษาอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง

4. การฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียบเรียง และนำเสนอผลงานทางวิชาการอย่างถูกต้องและชัดเจน

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การทำปริญญานิพนธ์นั้นเป็นกระบวนการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้หลักการทฤษฎีและข้อความรู้ต่างๆ ที่ได้เรียนมาตลอดระยะเวลาการศึกษาบูรณาการในการศึกษาค้นคว้าและทำปริญญานิพนธ์ในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นพื้นฐานในการทำงาน และด้วยกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบนี้เองจะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้อย่างลึกซึ้ง

2.4 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษา

ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษา โดยในแต่ละแห่งนั้นมีลักษณะและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จุดเน้น แตกต่างกันไป ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้การดูแลของคณะครุศาสตร์ ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายคือผลิตครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยทางศิลปศึกษา เพื่อสร้างพัฒนาการที่สมบูรณ์ให้แก่เด็กในวัยต่างๆ รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาความ

มีสุนทรียภาพในบุคคล โดยผลิตผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและการสร้างสรรค์ ศิลปะ การนำจินตนาการและการสร้างสรรค์ไปสู่งานศิลปะและการออกแบบ รวมทั้งผูกโยงไปสู่การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ขั้นสูงทางศิลปศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสุนทรียภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สังคมต่อไป (ปยุตต์ ธิชญาไพบูลย์, 2556)

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายคือผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการวิจัย ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านศิลปะ เพื่อใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และมีคุณลักษณะการทำงานของนักวิชาการ (ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์, 2557; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แผนพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์, 2555)

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในภาพรวมของคณะคือ ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาที่ประกอบด้วยจริยา ปัญญา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม (ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557)

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในภาพรวมของคณะคือ ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาชั้นนำในระดับภูมิภาคอาเซียนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม (ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์, 2557)

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรศึกษาภายใต้การดูแลของคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายในภาพรวมของคณะคือ มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม การบริการวิชาการ (ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฐานข้อมูลคณะศิลปกรรมศาสตร์, 2557)

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรของมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปได้ว่ามหาวิทยาลัยบูรพา เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายใต้การดูแลของคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายในภาพรวมของคณะ คือ การผลิตบัณฑิต และพัฒนากำลังคนทางด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง (ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยบูรพา, 2557; มหาวิทยาลัยบูรพา ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์, 2557)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีสถาบันอุดมศึกษาหลายสถาบันที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศไทย โดยในแต่ละสถาบันนั้นตั้งจุดมุ่งหมายในการผลิตบัณฑิตทางด้านศิลปศึกษาแตกต่างกันออกไป แต่โดยภาพรวมแล้วเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือต้องการผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีทักษะทางการสอนศิลปะ ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้นำทางปัญญา การวิจัย และบริการสังคม

2.5 ลักษณะการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดหลักสูตรการสอนศิลปศึกษา ในระดับปริญญาบัณฑิต มีทั้งหมด 6 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการศึกษาดูเอกสารหลักสูตรของแต่ละสถาบันพบว่า มี 3 สถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งในแต่ละสถาบันมีลักษณะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป จากการสำรวจและศึกษาข้อมูลจากสถาบันทั้งหมดสามารถสรุปได้ ดังนี้

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญาโทในชั้นปีที่ 4 โดยแบ่งการเรียนเป็นสองเทอมด้วยกัน คือ

วิชาการศึกษารายบุคคล (ภาคการศึกษาต้น) จัดอยู่กลุ่มวิชาเลือก จำนวน 1 หน่วยกิต แบ่งได้เป็นบรรยาย 1 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2 ชั่วโมง

วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ (ภาคการศึกษาปลาย) จัดอยู่กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต แบ่งได้เป็นบรรยาย 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วย

ตนเอง 4 ชั่วโมง

โดยในภาคการศึกษาต้นจะมีการกำหนดหัวข้อใหญ่เพื่อให้นิสิตนักศึกษาทุกคนได้คิดค้นประเด็นที่ต้องการศึกษา ซึ่งประเด็นเหล่านั้นต้องอยู่ภายใต้หัวข้อใหญ่ที่ได้กำหนดเอาไว้ จากนั้นนิสิตนักศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาส่งให้กับอาจารย์ผู้สอน เพื่อมอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูแลการทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาแต่ละคนตามประเด็นที่อาจารย์แต่ละท่านเชี่ยวชาญ โดยในภาคการศึกษาต้นจะเน้นการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษาและวางแผนการทำงานระยะยาว ในภาคการศึกษาปลายนิสิตนักศึกษาจะเริ่มทำงานในส่วนของการปฏิบัติสร้างสรรค์มากขึ้นและดำเนินการทำงานตามแผนที่ได้วางเอาไว้ มีการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาลดลดระยะเวลาการทำงาน มีการตั้งคณะกรรมการสอบเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้นำเสนอและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่คณะกรรมการ ผลงานที่ได้หลังจากเรียนในวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาคือรูปเล่มเชิงวิชาการ และผลงานสร้างสรรค์ โดยมีการจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานอย่างเป็นทางการ

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ในชั้นปีที่ 4 โดยแบ่งการเรียนเป็น 3 วิชา ได้แก่

วิชาการวิจัยทางศิลปศึกษา (ชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาปลาย) จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ จำนวน 2 หน่วยกิต

วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา1 (ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาต้น) จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ จำนวน 2 หน่วยกิต แบ่งได้เป็นบรรยาย 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3 ชั่วโมง

วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา2 (ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาปลาย) จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต แบ่งได้เป็นบรรยาย 1 ชั่วโมง ปฏิบัติ 4 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 4 ชั่วโมง

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนนั้นในภาคการศึกษาปลายของชั้นปีที่ 3 วิชาการวิจัยทางศิลปศึกษา จะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาคิดค้นหาประเด็นที่ตนสนใจจะศึกษา และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ผู้สอน ก่อนจะมีการมอบหมายให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลนิสิตนักศึกษาแต่ละคนตามประเด็นที่อาจารย์แต่ละท่านเชี่ยวชาญ มีการจัดตั้งกรรมการสอบเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้นำเสนอและรายงานความคืบหน้าของการทำงาน ใน

ภาคการศึกษา ในภาคการศึกษาต้นของชั้นปีที่ 4 วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา1 เน้นหนักในเรื่องของ กระบวนการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ให้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ผ่านประสบการณ์ทำงาน จนแล้วเสร็จ ในภาคการศึกษาปลายชั้นปีที่ 4 วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา2 นิสิตนักศึกษาจะได้ต่อยอดจากประสบการณ์สร้างสรรค์ผลงานในภาคการศึกษาต้น โดยการนำเอาประสบการณ์ที่ได้ผ่านการทำงานเหล่านั้นมาเรียบเรียงออกมาเป็นขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนในรูปแบบของเล่มปริญญานิพนธ์ ตลอดจนสร้างแผนการเรียนรู้ในหัวข้อที่ตนศึกษา ผลงานที่ได้หลังจากเรียนวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาคือรูปเล่มเชิงวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ โดยมีการจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผลงานอย่างเป็นทางการ

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ในชั้นปีที่ 4 ได้แก่

วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ (ชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาต้น) โดยกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนในเทอมปลาย จัดอยู่กลุ่มวิชาเอกบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต แบ่งได้เป็นบรรยาย 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 5 ชั่วโมง การทำปริญญานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจะเน้นการทำงานในลักษณะของงานศิลปกรรม โดยที่นิสิตนักศึกษาจะกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตัวเอง มีการมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาให้ดูแลกระบวนการทำงานตามความเหมาะสม มีการจัดตั้งคณะกรรมการสอบเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้นำเสนอและรายงานความคืบหน้า ผลงานที่ได้หลังจากเรียนวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาคือผลงานศิลปกรรม และมีการส่งเอกสารเกี่ยวกับแนวความคิดและแรงบันดาลใจประกอบ และมีการส่งรูปเล่มปริญญานิพนธ์ทางวิชาการ

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในหลักสูตรเก่า(4 ปี)เคยมีรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา แต่วิชานี้ได้ถูกถอดออกไปหลังการปรับหลักสูตรครั้งถัดมา ในหลักสูตรปัจจุบันปี 2556 (5 ปี) ได้มีการนำวิชานี้กลับมาอีกครั้งโดยใช้ชื่อวิชา ศิลปศึกษานิพนธ์ จำนวน 3(2-2-5) หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาปลาย (ซึ่งนิสิตนักศึกษารุ่นแรกของหลักสูตรปัจจุบันยังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่าปีที่ 4 จึงยังไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้)

สาขาวิชาการสอนศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไม่พบรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา แต่ปรากฏรายวิชาที่ส่งเสริมการทำวิจัยในหมวดวิชาชีพครูบังคับ ได้แก่ วิชาการวิจัยทางการศึกษา และวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไม่พบรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา แต่ปรากฏรายวิชาที่ส่งเสริมการทำวิจัยในหมวดวิชาชีพครูบังคับ ได้แก่ วิชาการวิจัยทางการศึกษา วิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิชาสถิติเบื้องต้นทางการศึกษา ซึ่งในหลักสูตรปัจจุบันนั้นได้มีการกำหนดรายวิชาที่ส่งเสริมการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาลงไปในหลักสูตรแล้ว กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาปลาย แต่ยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเนื่องจากนิสิตนักศึกษารุ่นแรกของหลักสูตรยังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่าปีที่ 4

จากข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการมีส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำปริญญานิพนธ์ในปีการศึกษาสุดท้ายของการเรียนการสอน คือชั้นปีที่ 4 ซึ่งในแต่ละสถาบันจะจัดหลักสูตรการสอนตามความเหมาะสม บางสถาบันแบ่งให้มีการจัดการเรียนการสอนทั้งเทอมต้นและเทอมปลาย บางสถาบันจัดให้มีการเรียนการสอนในเทอมสุดท้ายของการเรียน นอกจากนี้ในการกำหนดหน่วยกิตยังมีความแตกต่างกันเล็กน้อย

2.6 องค์ประกอบของการทำปริญญานิพนธ์

พระมหาสมณ ปัจโจการี (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการทำรูปเล่มภาคนิพนธ์เอาไว้ดังนี้ ภายในรูปเล่มของการทำภาคนิพนธ์นั้นประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน นั่นคือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนอ้างอิง ซึ่งในส่วนเนื้อหาจะประกอบด้วยบทต่างๆ 5 บทด้วยกัน ในแต่ละบทจะนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามหมวดหมู่อย่างเป็นระบบระเบียบ ปัญหาที่จะทำการศึกษานั้นมีอยู่มากมายและหลายแหล่งที่มา ผู้เรียนควรเลือกทำในเรื่องที่เห็นว่าเหมาะสมและสามารถทำได้จนประสบความสำเร็จตามความสามารถ ดังนั้น การเลือกปัญหาในการศึกษาแต่ละครั้ง อาจใช้เกณฑ์ในการเลือกข้อปัญหาที่ศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาที่คนสนใจมากที่สุด โดยเป็นความสนใจในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1 เป็นความอยากรู้ในเชิงวิชาการ
 - 1.2 เป็นความต้องการของผู้ศึกษาที่จะเสาะแสวงหาคำตอบเรื่องนั้นๆ

- 1.3 เป็นความสนใจที่ไม่ได้มาจากแรงจูงใจภายนอกกระตุ้นให้เกิด
 2. เป็นปัญหาที่มีคุณค่า โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 การก่อให้เกิดความรู้ใหม่
 - 2.2 การนำไปใช้
 3. ความสามารถของผู้ศึกษา โดยที่ผู้ศึกษาจะต้องคำนึงเสมอในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 ความรู้ความสามารถที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้นๆ ได้
 - 3.2 ผู้ศึกษาสามารถให้เวลาในการทำการศึกษารื่องนั้นๆ ได้มากพอ
 - 3.3 งบประมาณ ผู้ศึกษาจะต้องมีงบประมาณที่จะทำการศึกษาอย่างเหมาะสมกับกำลังของตน
 - 3.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาในเรื่องของข้อมูลที่ได้มานั้นอย่างเที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพ
 4. สภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการศึกษ ต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้
 - 4.1 มีแหล่งวิชาการที่สามารถติดต่อ ศึกษาค้นคว้าได้สะดวกในการหาความรู้ในปัญหาที่จะศึกษา
 - 4.2 มีอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.3 ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้
 5. เป็นปัญหาที่สามารถหาข้อมูลได้หรือเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ทั้งนี้ก็เพราะว่าปัญหาบางเรื่องเป็นที่ถกเถียงกันและยังหาข้อสรุปไม่ได้ก็ไม่ควรนำมาเป็นหัวข้อในการศึกษา
 6. เป็นปัญหาที่ทันสมัย การเลือกปัญหาที่กำลังถกเถียงกันอยู่ในปัจจุบัน จะทำให้ผลการศึกษาในเรื่องนั้นน่าสนใจมากกว่าที่จะเลือกปัญหาที่ผ่านมานานแล้วและผลการศึกษาก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทันต่อเหตุการณ์ด้วย
- สรุปได้ว่าเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อปัญหาที่จะศึกษานั้นจำเป็นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเป็นไปได้ที่จะสามารถทำการศึกษาได้อย่างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเกิดประโยชน์มากที่สุด

นอกจากนี้ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ได้อธิบายถึงขอบเขตการวิจัยในกลุ่มศิลปศึกษาว่า ประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและ

ประเมินผล ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม และยังได้อธิบายถึงการทำศิลปนิพนธ์เอาไว้ว่า วงการศึกษาทางศิลปะของประเทศไทยยังขาดนักวิเคราะห์วิจารณ์หรือนักวิชาการศิลปะที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่จะทำหน้าที่รวบรวมและสร้างองค์ความรู้เชิงวิชาการ ดังนั้นเพื่อไม่ให้ความรู้อัน ทรงคุณค่าต้องสูญหายไปพร้อมกับศิลปิน เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ อีกทั้งเพื่อพัฒนาศิลปินปัจจุบันโดยใช้ความรู้เหล่านั้นเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานให้ก้าวหน้า ดังนั้นรายงานผลการสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งเอกสาร แอ็บเสียงหรือวีดิทัศน์จึงเป็นสิ่งสำคัญไม่ ยิ่งหย่อนไปกว่าผลงานสร้างสรรค์เหล่านั้น และเพื่อความสะดวกความชัดเจนต่อการรายงานจึงได้ กำหนดรูปแบบเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญๆ ดังนี้

ความบันดาลใจ (Inspiration) หมายถึง แรงกระตุ้นหรือแรงผลักดันที่เกิดขึ้นในใจ ทำให้เกิด ความคิดหรือการกระทำเพื่อสร้างสรรค์ โดยเกิดจากการกระตุ้นภายนอกหรือภายในตัวศิลปิน ซึ่งสิ่ง ที่มากระตุ้นนั้นอาจเป็นได้ทั้งนามธรรมและรูปธรรม

แนวความคิด (Concept) แนวความคิดหรือความคิดรวบยอดหมายถึง แนวความคิด ความ เข้าใจ หรือความหมายที่บุคคลกำหนดขึ้นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากการสรุปรวบรวมและ เชื่อมโยงประสบการณ์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นๆ เข้าด้วยกัน

กระบวนการสร้างสรรค์ (Process) การสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการใช้สมองระดับ สูงสุดของมนุษย์ ด้วยการสร้างให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้น อันมีลักษณะเป็นต้นฉบับ มีความริเริ่มอันไม่ซ้ำกับ สิ่งที่เคยมีอยู่เดิม สำหรับกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะมีลำดับขั้นนับแต่จุดเริ่มต้น พัฒนา และ สิ้นสุดเป็นกระบวนการที่สอดคล้องต่อเนื่องกัน ดังนี้

1. ความบันดาลใจจุดประกายและก่อตัวเป็นรูปความคิด(Idea)
2. การรวมตัวและพัฒนาของรูปความคิดหลายๆ แบบจนกระทั่งเกิดเป็นจุดมุ่งหมายหรือ แนวความคิด
3. การแสดงออกซึ่งแนวความคิดนั้นผ่านโครงสร้าง หรือ เส้น สี รูปทรง หรือสัญลักษณ์ ซึ่ง สัญลักษณ์นั้นๆ จะต้องสอดคล้องและรับใช้จุดหมายของแนวคิดได้
4. การหยั่งรู้ภายในของศิลปินประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่เลือกเป็นสื่อก่อรูปเป็นจินตนาการ ภาพขึ้น
5. ศิลปินจะหาวัสดุและวิธีการที่เหมาะสมแปลจินตนาการภาพภายในออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่ง จะทำให้จินตภาพคลี่คลายและพัฒนาขึ้นจากเค้ารูปต่างๆ สู่ความชัดเจน จนบรรลุถึงความสมบูรณ์ขึ้น

สุดท้ายคืองานสร้างสรรค์ทางศิลปะ

6. จินตนาการ (Imagination) การสร้างภาพขึ้นในจิตใจ จินตนาการก็เป็นกระบวนการก่อรูปขึ้นในจิตใจโดยแรงขับจากจิตใจ ซึ่งรูปลักษณะที่สร้างจากจินตนาการนั้นอาจเหมือน แตกต่างหรือพิสดารไปจากสิ่งที่เคยเห็นหรือมีอยู่ตามธรรมชาติก็เป็นได้ แหล่งที่มาของจินตนาการอาจเกิดจากการกระตุ้นของประสบการณ์ภายนอกหรือจากการกระตุ้นของอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่สะสมอยู่ภายใน

7. จินตภาพ (Image) จินตภาพเป็นผลิตผลจากจินตนาการ คือภาพที่เกิดจากอำนาจของจิตใจ เป็นภาพที่ไม่ชัดเจน จับต้องไม่ได้ จนกว่าศิลปินจะได้ถ่ายทอดเป็นจินตภาพโดยผ่านภาพร่างหรือผลงานศิลปะรูปลักษณะต่างๆ กัน และพัฒนาไปเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่สมบูรณ์

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการทำปริญญานิพนธ์โดยภาพรวมและการทำศิลปนิพนธ์ทางสายศิลปะนั้นมีทั้งส่วนที่คล้ายและส่วนที่ต่างกันอยู่ กล่าวคือ ปริญญานิพนธ์โดยทั่วไปจะเน้นการศึกษาข้อมูลในประเด็นหนึ่งๆ เพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาหรือนำเสนอข้อความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับประเด็นนั้นๆ แต่การทำศิลปนิพนธ์นั้นจะเป็นการอธิบายการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างเป็นระบบ ส่วนที่คล้ายกันคือทั้งสองเป็นการอธิบายข้อมูลโดยใช้พื้นฐานของการทำวิจัย มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ มีที่มาและการอ้างอิง มีประเด็นหรือแนวคิดหลัก มีการอธิบายขั้นตอนที่นำแนวคิดไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานที่แล้วเสร็จสมบูรณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อความรู้แก่ผู้ที่สนใจ

3. ลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ในปัจจุบันมีหลายสถาบันที่ใช้เรียกผู้เรียนในมหาวิทยาลัยว่า นิสิต บ้าง นักศึกษา บ้าง สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้คำว่า นิสิต อย่างเช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ส่วนสถาบันที่ใช้คำว่า นักศึกษา อย่างเช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยมหิดล (พระมหาสนอง ปัจโจปการี, 2555)

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัยของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเอาไว้ว่า การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดให้กับคนที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่และหรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราจึงอาจจะกล่าวอย่างกว้างๆ ได้ว่า การศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นจัดขึ้นสำหรับคนที่พร้อมจะเป็นผู้ใหญ่ และเมื่อจบการศึกษาควรจะเป็นผู้ใหญ่ได้ ในขณะที่การศึกษาในระดับปริญญาโทและเอกนั้นเป็นการศึกษา

สำหรับผู้ใหญ่โดยแท้จริง

คนเป็นผู้ใหญ่โดยทั่วไปจะเริ่มเมื่ออายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุที่อยู่ระหว่างในช่วงศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แต่ช่วงอายุของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาที่เป็นทางการนั้นมีช่วงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เพราะผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นจะมีอายุในช่วงนี้ ในบางปีอาจมีเปอร์เซ็นต์แตกต่างกันไปบ้าง และจะมีช่วงเวลาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาประมาณ 4 ปี เมื่อจบการศึกษาจึงจะมีอายุประมาณ 22 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นผู้ใหญ่พอสมควรแล้ว พิจารณาจากสถิติผู้สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยในแต่ละปีจะพบว่ามีค่อนข้างมาก

เมื่อวัยของผู้เรียนในสถาบันอุดมศึกษาเริ่มตั้งแต่อายุ 17 ปีเป็นต้นไปจนถึงอายุ 21 ขึ้นไป เช่นนี้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาช่วงสำคัญ เพราะช่วงของการศึกษาคลุ่มตั้งแต่การเริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่ และช่วงของการพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่จนถึงความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ของสังคมต่อไป

พบสรุปได้ว่าผู้ที่เรียนในระดับอุดมศึกษานั้นเรียกว่า นิสิต หรือ นักศึกษา โดยผู้ที่เรียนในระดับอุดมศึกษานี้ถือว่าวัยของผู้ที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่หรือว่าเป็นผู้ใหญ่ไปแล้ว เป็นการเข้าศึกษาต่อเนื่องมาจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

Malcolm Knowles (1984) อ้างถึงใน ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2548) ได้อธิบายถึงวิธีการสอนผู้ใหญ่ไว้ว่า ผู้สอนจำเป็นต้องสอนโดยให้เหตุผลของการศึกษาแก่ผู้เรียนก่อนเป็นสิ่งแรก เพื่อจะให้ผู้เรียนได้เห็นประโยชน์ของสิ่งที่ตนกำลังศึกษาอยู่ การศึกษาสำหรับผู้เรียนในวัยนี้ควรมุ่งเน้นให้เกิดประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและลงมือกระทำด้วยตนเองเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกันระหว่างทฤษฎีที่ผู้เรียนได้เรียนรู้สู่การนำไปประยุกต์ใช้จริง

Canfield (1992) ได้นำเสนอลักษณะของผู้เรียน 9 ลักษณะ ดังนี้

1. กลุ่มสังคม (Social) ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ชอบการปฏิบัติงานที่ต้องทำเพียงคนเดียว มักจะสร้างกลุ่มขึ้นมาเองตามความชอบเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันหรือกับครูผู้สอน ชอบการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเล็กๆ และการทำงานเป็นทีม

2. กลุ่มอิสระ (Independent) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบการทำงานตามลำพังโดยใช้จุดมุ่งหมายของตนเอง ต้องการให้ครูใช้เทคนิคการสอนแบบให้เลือกเรียนด้วยตนเองและชอบการเรียนที่ต้องอาศัยการควบคุมตนเอง
3. กลุ่มประยุกต์ (Applied) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติเอง ชอบให้มีการสอนแบบฝึกปฏิบัติ ชอบการศึกษานอกสถานที่ และการทำงานในห้องทดลอง
4. กลุ่มความคิดรวบยอด (Conceptual) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้การรวบรวมความคิด ชอบการอ่าน ไม่ชอบให้มีการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริงหรือแบบเข้าสังคม
5. กลุ่มกลาง (Neutral preference) ผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพวกที่ไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่จูงใจให้เรียนในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ พวกนี้มีความสามารถโดยทั่วไป ชอบการสอนที่ใช้เนื้อหาและวิธีการแบบกว้างๆ หลายอย่าง การทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้เกิดความเอาใจใส่หรือเกิดความสนใจในบทเรียนจึงทำได้ค่อนข้างยาก
6. กลุ่มสังคมและการประยุกต์ (Social applied) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้สอนในกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติจริง ชอบการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ ชอบการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องทำคนเดียว หรือการเรียนด้วยตนเองที่ต้องใช้การอ่านหรือการใช้ภาษา
7. กลุ่มสังคมและความคิดรวบยอด (Social conceptual) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันหรือกับครู ชอบกิจกรรมที่ต้องมีการใช้ภาษาหรือการใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล ชอบให้มีการสอนแบบที่ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการบรรยายและการอภิปราย ไม่ชอบการทำงานคนเดียวหรือการลงมือปฏิบัติจริง
8. กลุ่มอิสระและการประยุกต์ (Independent applied) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามจุดมุ่งหมายของตนเอง ชอบเรียนในสิ่งที่สัมพันธ์กับการลงมือปฏิบัติจริง ชอบทำงานในห้องทดลองหรือการได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยไม่มี การควบคุม ไม่ชอบการทำงานที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ชอบการทำงานที่ต้องมีการใช้ภาษาหรือความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล
9. กลุ่มอิสระและความคิดรวบยอด (Independent conceptual) ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบทำงานตามลำพังตามจุดมุ่งหมายของตนเอง ชอบใช้ความคิดรวบยอดในการจัดระบบข้อมูล ชอบให้มีการสอนแบบให้อิสระในการอ่าน การค้นคว้าวรรณกรรม การวิจารณ์ ไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการลงมือปฏิบัติจริง

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าสามารถแบ่งกลุ่มนิสิตนักศึกษาออกตามลักษณะของการเรียนรู้และความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความแตกต่างหลากหลายกันออกไป แม้ว่าจะผ่านการเรียนรู้ร่วมกันแต่สิ่งที่แสดงออกภายในตัวของนิสิตนักศึกษาก็ย่อมแตกต่างกันออกไปตามลักษณะความสนใจในการเรียนรู้ของแต่ละคน เป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอนที่จะสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนให้ออก เพื่อนำมาประกอบการออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนให้มากที่สุด จึงจะทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พรพิศ เดชาวัฒน์ (2544) ได้ศึกษาการใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการเขียนศิลปนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่องของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการ และปัญหาการใช้สารนิเทศในห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์ และแหล่งสารนิเทศอื่นๆ เพื่อการเขียนศิลปนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่อง ตลอดถึงผลการใช้สารนิเทศต่อการเขียนศิลปนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่อง และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาระบบวนวิชาศิลปนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่อง พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในการเข้าใช้ห้องสมุดมากที่สุด แต่มีความไม่แน่นอนในการเข้าใช้ ทั้งนี้ นักศึกษาเข้าถึงสารนิเทศด้วยวิธีการเลือกหยิบหนังสือ วารสาร เอกสาร จากชั้นด้วยตนเอง โดยใช้ห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์มากที่สุดด้วยเหตุผลใกล้ตัว ติดต่อสะดวก รวดเร็ว นักศึกษาเลือกใช้สารนิเทศที่ผลิตภายใน 1 ปีในระดับมาก โดยใช้สาขาวิชาศิลปะทั่วไปด้านทัศนศิลป์ระดับปานกลาง รูปแบบสารนิเทศประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาต้องการใช้ระดับมากได้แก่ หนังสือตำราเฉพาะสาขาวิชา หนังสืออ้างอิงเฉพาะสาขาวิชา วิจัย วิทยานิพนธ์ ศิลปะนิพนธ์ การศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่อง และวารสารวิชาการเฉพาะสาขาวิชา ส่วนความต้องการใช้สารนิเทศประเภทโสตทัศนวัสดุและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลางลำดับแรกคือ ภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารนิเทศเพื่อการเขียนศิลปนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่องที่นักศึกษาประสบในห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์ระดับมาก ได้แก่ หนังสือ วารสาร ที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด และวารสารยืมออกนอกห้องสมุดไม่ได้ ส่วนปัญหาระดับปานกลางคือไม่สามารถยืมเพิ่มข้อมูลศิลปนิพนธ์ – ศิลปะ และจำนวน

โสตทัศนูปกรณ์และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการใช้กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่มี หรือมีแต่ไม่เพียงพอเช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องดูสไลด์ และเครื่องรับโทรทัศน์พร้อมเครื่องเล่นวีดิทัศน์ ตลอดถึงจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการ OPAC มีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาบุคลากรขาดความรู้ในสาขา ศิลปะและสาขาที่เกี่ยวข้อง ปัญหาขนาดของห้องสมุดคับแคบ ปัญหาจากแหล่งสารนิเทศอื่นๆ นอกเหนือจากห้องสมุดคณะวิจิตรศิลป์ระดับมาก คือปัญหาร้านขายหนังสือศิลปะมีน้อย

อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เนื้อหาปริญญาานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสาขานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2512 – 2545 ในด้านปีการศึกษา ที่จบ ขอบเขตเนื้อหาปริญญาานิพนธ์ ประเภทของการวิจัย หน่วยวิจัย วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย พบว่า จำนวนปริญญาานิพนธ์ที่มากที่สุดในปีการศึกษา 2533 จำนวน 26 ชื่อเรื่อง ปริญญาานิพนธ์ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรและแหล่งสารสนเทศ วิธีการวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงสำรวจมากที่สุด หน่วยวิจัยที่มีผู้ศึกษาสูงสุด ได้แก่ นิสิต/นักศึกษา/บัณฑิต/มหาบัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายหลายขั้นตอนมากที่สุด เครื่องมือการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ แบบสอบถาม เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของปริญญาานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสาขานิเทศศาสตร์ระหว่างช่วงปี การศึกษา 2512 – 2530 กับช่วงปีการศึกษา 2531 – 2545 พบความเปลี่ยนแปลงของปริญญาานิพนธ์ ในช่วงปีหลัง ดังนี้ ในด้านขอบเขตเนื้อหาพบว่า เนื้อหาที่มีผู้วิจัยมากขึ้นได้แก่ เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และการประยุกต์ใช้ ประเภทการวิจัยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น คือ การพัฒนาระบบสารสนเทศ หน่วยวิจัยที่มีผู้ ศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้นในปีหลัง คือ นิสิต/นักศึกษา/บัณฑิต/มหาบัณฑิต วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น ได้แก่ การสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติบรรยายหรือสถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้มากขึ้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย/ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน ส่วนสถิติอ้างอิงหรือสถิติอนุมานที่มีผู้วิจัยใช้มากขึ้น ได้แก่ การ ทดสอบค่า F-test และการทดสอบค่า Chi-square

ไชยยศ จันทราทิตย์ (2550) ได้ศึกษาการสร้างกระบวนการในการวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะ คณะ วิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อวัตถุประสงค์ในการประเมินคุณค่าทางวิชาการ งานวิจัยนี้เป็น ความพยายามหาคำตอบในเรื่องการอธิบายความศิลปะเชิงวิชาการทั้งในระดับการขอตำแหน่งทาง วิชาการของอาจารย์และระดับการเขียนวิทยานิพนธ์ศิลปะของนักศึกษาปริญญาโท โดยเริ่มตั้งแต่ ประเด็นปัญหาเบื้องต้นของผู้สร้างสรรค์งานศิลปะในวงวิชาการกล่าวคือ กาสร้างสรรค์งานศิลปะถือ เป็นงานวิจัยหรือไม่ ปัญหาในการเทียบเคียงงานศิลปะกับงานวิจัย จนถึงการสรุปในการเขียนถึงงาน

ศิลปะเชิงวิชาการในรูปแบบที่สอดคล้องกับการสร้างสรรค์ของศิลปินและการอธิบายความที่ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด อันจะประกอบด้วยองค์ประกอบส่วนหลักสามประการดังนี้ 1.มูลเหตุแห่งการสร้างสรรค์ศิลปะ 2.ตัวผลงานศิลปะ และ 3.การวิเคราะห์ผลงานศิลปะ จากการศึกษาพบว่าที่ผ่านมาวงการศิลปะของไทยเราพัฒนามาอย่างไม่สมดุลระหว่างฝ่ายที่ทำผลงานสร้างสรรค์กับฝ่ายทฤษฎี (ประวัติศาสตร์ศิลป์, ทฤษฎีศิลป์ และศิลปะวิจารณ์) คือ ฝ่ายวิชาการก้าวไม่ทันฝ่ายที่สร้างสรรค์ผลงาน จนผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องทำหน้าที่อธิบายความศิลปะเชิงวิชาการเสียเอง ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ยากที่จะพบในประเทศที่พัฒนาการศึกษาทางด้านทัศนศิลป์ไปอย่างสมดุลทั้งฝ่ายปฏิบัติและฝ่ายทฤษฎี ดังนั้นขณะที่ต้องแก้ไขปัญหาความไม่สมดุลดังกล่าวซึ่งต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน จึงสมควรที่จะมีการสนับสนุนเอื้อให้ศิลปินไทยสามารถทำงานวิชาการ ได้โดยไม่เป็นการฉุดรั้งความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจนเกินไป ก็ควรที่จะให้การเขียนเป็นส่วนประกอบเพื่ออธิบายผลงานสร้างสรรค์ ซึ่ง

- 1.ไม่ควรกำหนดรูปแบบการเขียน ที่วางลำดับหัวข้อหรือประเด็นอธิบายผลงานไว้อย่างตายตัว ไม่สอดคล้องกับทิศทางการสร้างสรรค์ศิลปะซึ่งปัจจุบันมีความหลากหลายทางรูปแบบและวิธีการ(มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากระเบียบวิธีวิจัยทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์)
- 2.เปิดโอกาสให้สามารถที่จะแสดง “ศิลปะของการเขียน” และการเสนอ “การโน้มน้าว” เพื่อการนำไปสู่ความเข้าใจในเชิงลึกทั้งส่วนรูปธรรมและนามธรรมต่อผลงาน ซึ่งบางกรณีอาจต้องการ “ความเฉพาะ” ในการเขียนต่อผลงานศิลปะที่มีเฉพาะในตัวศิลปะเอง(แตกต่างจากระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์โดยสิ้นเชิง)
- 3.ผู้สร้างสรรค์ผลงานสามารถวิเคราะห์ เรียบเรียง งานเขียนของตนเองได้โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างเหมาะสมตามประสบการณ์ และคุณวุฒิในทางสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ที่มีอยู่ในตัวเอง(แตกต่างไปจากนิยามของการวิจัย) โดยเฉพาะผู้ที่เสนอข้อกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งให้ความสำคัญในการประเมินที่ตัวผลงานเป็นหลัก ส่วนเกณฑ์หรือวิธีการประเมินผลงานทัศนศิลป์ในมาตรฐานของงานวิชาการไทย ยังต้องสร้างมุมมองในเชิงบวกให้กับศิลปินมากกว่าที่ผ่านมา โดยสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิทางสาขาวิชาทัศนศิลป์ที่ได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง มาร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินก็ถือเป็นประเด็นที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

มนชัย พิทยวารภรณ์ (2547) ได้ทำการศึกษาแบบเรียนศิลปะปฏิบัติ ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบการเรียนศิลปะปฏิบัติของนิสิตปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย และศึกษาเปรียบเทียบแบบการเรียนศิลปปฏิบัติจำแนกตามภูมิภาค ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี สายวิชาที่เข้ารับการศึกษ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นการวิจัยแบบบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างชนิดตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับแบบการเรียนศิลปปฏิบัติ 4 แบบ คือ 1. แบบปฏิบัติเชิงกล 2. แบบปฏิบัติอย่างดั้งเดิม 3. แบบปฏิบัติด้วยปัญญา 4. แบบปฏิบัติตามสัญชาติญาณและอารมณ์ โดยครอบคลุมโครงสร้าง ดังนี้ บุคลิกภาพ ทักษะคติในการทำงาน กระบวนการทำงาน และผลงาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่เป็นนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2546 จำนวนทั้งสิ้น 142 คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบการเรียนศิลปปฏิบัติโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบการเรียนจำแนกตามภูมิภาคเกี่ยวกับเพศ สายวิชาที่รับเข้าทำการศึกษด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ระดับชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทดสอบด้วยค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า จากแบบการเรียนศิลปปฏิบัติทั้ง 4 แบบ นิสิตส่วนใหญ่มีลักษณะแบบการเรียนศิลปปฏิบัติแบบเชิงกลมากที่สุด ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา ได้แก่ แบบเรียนปฏิบัติด้วยปัญญา ($\bar{X} = 3.67$) และปฏิบัติตามสัญชาติญาณและอารมณ์ ($\bar{X} = 3.60$) ตามลำดับ ส่วนแบบการเรียนที่พบน้อยที่สุด คือ แบบปฏิบัติอย่างดั้งเดิม ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อเปรียบเทียบแบบการเรียนศิลปปฏิบัติจำแนกตามภูมิภาคเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปี สายวิชาที่เข้ารับทำการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์ตามแบบการเรียนศิลปปฏิบัติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

นิสิตา อยู่อำไพ (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเตรียมข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ระยะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล และระยะทดสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี จำนวน 72 คน จาก 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 36 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แบบทดสอบ

ความคิดสร้างสรรค์ ทีซีที-ดีพี (TCT-DP: Test for creative thinking – drawing production) ของ Jellen และ Urban วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม (MANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจความเป็นไปได้ ขั้นการแก้ปัญหา ขั้นแบ่งปันประสบการณ์ และขั้นการจัดนิทรรศการ 2. เด็กอนุบาลกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ในระยะเวลาที่ 2 สูงกว่าระยะเวลาที่ 1 และระยะเวลาที่ 3 สูงกว่าระยะเวลาที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีระดับความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กอนุบาลกลุ่มควบคุมโดยแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.16/76.04 และมีค่าขนาดอิทธิพลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเท่ากับ 2.963

ภัทร์ธิดา บุญเสริมส่ง (2554) ได้ทำการศึกษาการนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา วิเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาทั้งในและต่างประเทศ พัฒนารูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และเสนอแนะแนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. สภาพปัจจุบันปัญหาของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน การจัดกิจกรรมการสอน การวัดผล ประเมินผลการสอน สภาพแวดล้อม และคุณลักษณะของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก รายวิชาที่มีประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการทำงานมากที่สุดได้แก่ วิชาสรีรวิทยากายวิภาคศาสตร์ วิชาจิตวิทยาการกีฬา แต่ในภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิตอยู่ในระดับปานกลาง บัณฑิตมีความรู้ทางวิชาการน้อย มีปัญหาเรื่องภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตร ผู้สอน บัณฑิตที่จบ และการคัดเลือกผู้เรียน แนวโน้มหลักสูตรพบว่า ชื่อสาขาควรเป็นวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา ควรเน้นทักษะการ

คิดวิเคราะห์ การใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่นๆ มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ การกีฬา และสามารถซ่อมบำรุงได้ การฝึกนักกีฬาเป็นเลิศ 2. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์พบว่ามี 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านจิตพิสัย 3) ด้านทักษะพิสัย 3. รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้เป็นรูปแบบในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร มาตรฐานผลการเรียนรู้ เงื่อนไขการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล กลยุทธ์การสอน และทรัพยากรการเรียนการสอน 4. แนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ได้แก่ ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ สุ่มสัมภาษณ์ และด้านผู้เรียน ได้แก่ ใช้การสังเกต และสัมภาษณ์ ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ใช้สมุดบันทึกการเรียน

ปยุตต์ พิชญ์ไพบุลย์ (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการสร้างงานภาคนิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมต่อตรง สำหรับวิชาศิลปะนิยมในระดับอุดมศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

1. นิยามงานภาคนิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับวิชาศิลปะนิยม 2. การเลือกและศึกษาซอฟต์แวร์นำเสนอ
3. การดำเนินการสร้างผลงาน 4. การติดตามผลการทำงาน และ 5. การประเมินผลงานภาคนิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนวิชาศิลปะนิยม 2709106 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1. เครื่องมือภาคฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบบห้องเรียนเสมือนจริง Blackboard และคอมพิวเตอร์ที่ผู้เรียนใช้ติดต่อกับระบบห้องเรียนเสมือนจริง รวมทั้งใช้สร้างผลงานภาคนิพนธ์ฯ 2. เครื่องมือภาคเอกสารมี 1) เกณฑ์คัดเลือกซอฟต์แวร์สร้างงานภาคนิพนธ์ฯ 2) เกณฑ์ประเมินผลงานภาคนิพนธ์ฯ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นภายหลังการทำภาคนิพนธ์ฯ ผลการวิจัยพบว่า การนำงานภาคนิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมต่อตรง มาใช้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าแหล่งข้อมูลที่เชื่อมต่อตรงเข้ากับแหล่งข้อมูลศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะ และเว็บไซต์ทางศิลปะได้โดยตรงและกว้างขวาง ผลงานซึ่งอยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ยังง่ายต่อการนำไปพัฒนาต่อในการนำเสนอแบบอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายการอ้างอิง การทำงานยังกระตุ้นผู้เรียนให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการฝึกทักษะวางแผนงานเป็นลำดับขั้นและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต การวิจารณ์ผลงานแต่ละชั้นในห้องเรียนเสมือนจริงทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ข้อปรับปรุงในระหว่างการทำงาน

ภาคนิพนธ์ฯ ทั้งจากผลงานของตนเองและผลงานของผู้อื่นผ่านกระดานสนทนา ส่วนปัญหาที่ผู้เรียน
 ประสบระหว่างการทำงานคือ การจัดการกับภาพ การส่งไฟล์จากภายนอกเครือข่ายคอมพิวเตอร์
 มหาวิทยาลัย และขนาดไฟล์ที่ค่อนข้างใหญ่ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้คือ สถาบันการศึกษาควรให้
 ความสำคัญอันดับแรกต้องงบประมาณพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้สอนควรพิจารณาความรู้ทักษะ
 คอมพิวเตอร์ของผู้เรียน ประกอบการมอบหมายงานอิเล็กทรอนิกส์ การสร้างผลงานภาคนิพนธ์
 อิเล็กทรอนิกส์มีโอกาที่ผู้เรียนจะลอกผลงานจากแหล่งอิเล็กทรอนิกส์อื่น จึงควรนำกระบวนการทาง
 อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมประเมิน และผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ศึกษา
 ประกอบการทำงานภาคนิพนธ์ฯ และสถาบันอุดมศึกษาควรบรรจุวิชาทักษะการสืบค้นสารสนเทศไว้ใน
 หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการสืบค้นสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ได้รวดเร็วและแม่นยำ

อารียา คลังชำนาญ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการประเมินผล
 ศิลปนิพนธ์ สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสภาพและ
 ปัญหาของการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ในด้านกระบวนการและเกณฑ์การ
 ประเมิน และ 2.เพื่อนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับ
 ปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพการประเมินผลศิลปนิพนธ์ ในด้านกระบวนการจะใช้
 คณะกรรมการเป็นผู้ประเมินโดยมีทั้งแบบมีอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในคณะกรรมการ และแบบไม่มี
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในคณะกรรมการ การให้คะแนนเป็นแบบให้คะแนนสะสม คะแนนรวบยอด หรือ
 ใช้มิติส่วนรวม ส่วนเกณฑ์การประเมินใช้เกณฑ์การพิจารณาตัดสินจากตัวผลงาน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การ
 ประเมินเป็นรายการอย่างละเอียดและอย่างที่กำหนดเพียงบางรายการ นอกจากนั้นยังใช้เกณฑ์การ
 พิจารณาตัดสินจากภาพรวมทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมทั้งวิธีการทำงาน ลักษณะการทำงาน และตัวผลงาน
 ส่วนปัญหาของการประเมินผล เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ด้านกระบวนการประเมินมีวิธีการให้
 คะแนนและตัดสินที่ยังไม่เหมาะสม และมีปัญหาความลำเอียงของผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
 ด้านเกณฑ์การประเมินมีปัญหาว่า เกณฑ์ที่ใช้อยู่ยังไม่มีชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอ 2.รูปแบบ
 การประเมินผลศิลปนิพนธ์ที่นำเสนอ ประกอบด้วย กระบวนการและเกณฑ์การประเมิน ในส่วนของ
 กระบวนการประเมินมีขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอนคือ 1) ประเมินหัวข้อโครงการศิลปนิพนธ์
 2) ประเมินการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) ประเมินแบบร่างและการปรับปรุงพัฒนา
 4) ประเมินลักษณะการทำงาน 5) ประเมินผลงาน ผู้ประเมินเป็นแบบมีอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมใน

คณะกรรมการประเมินผล สำหรับเกณฑ์การประเมินผลใช้แบบประเมินภาพรวม ซึ่งกำหนดรายการ การประเมินอย่างละเอียดครบทุกด้าน โดยใช้คะแนนสะสมและมติส่วนรวมเป็นเครื่องตัดสิน

สมาพร คล้ายวิเชียร (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ กรณีศึกษา “การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมสื่อผสม : ความกลัวในวิถีชีวิต” พบว่า การทำวิจัยกับการสร้างสรรค์ ศิลปะในมุมมองของคนส่วนใหญ่มักคิดว่าศาสตร์ทั้งสองนี้มีธรรมชาติที่ต่างกันอย่างมาก ซึ่งจากความ แตกต่างกันของทั้งสองศาสตร์นี้ ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาในต่างประเทศและในประเทศไทยมี การถกประเด็นการวิจัยกับการสร้างสรรค์ศิลปะอย่างกว้างขวาง สาละสำคัญของ การถกเถียงกัน คือ ความเป็นวิชาการของการปฏิบัติและทฤษฎีทางทัศนศิลป์ รวมทั้งความเข้าใจเรื่อง การวิจัยในการ ปฏิบัติทางศิลปะ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็น 3 ประเด็นใหญ่ คือ 1) การปฏิบัติการสร้างสรรค์ถือ ว่าเป็นการวิจัยในตัวเองอยู่แล้ว 2) การสร้างสรรค์มีลักษณะที่สามารถเทียบเคียงกับงานวิจัยได้ และ 3) การปฏิบัติการทางศิลปะไม่มีทางที่จะเป็นการวิจัยได้ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่า การปฏิบัติการสร้างสรรค์ ศิลปะถือว่าการวิจัยในตัวเองอยู่แล้ว จึงได้นำมาใช้ในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ เรื่อง จิตรกรรม สื่อผสม : ความกลัวในวิถีชีวิต ในการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย โดยพยายามบันทึกกระบวนการสร้างสรรค์ทุกขั้นตอน แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อ สื่อสารผลจากการสร้างสรรค์ศิลปะ ซึ่งพบว่า การปฏิบัติการสร้างสรรค์ศิลปะมีองค์ประกอบ เช่นเดียวกับกระบวนการวิจัยทุกประการ เพียงแต่ผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะมิได้บันทึกขั้นตอน และ กระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและระเบียบวิธีวิจัยเท่านั้น นั่นคือ 1) การตั้งคำถามในสิ่งที่ สนใจอยากหาคำตอบ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต 3) การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลทางด้าน เนื้อหาและรูปทรง เพื่อนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ 4) การทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ การวิจัย ซึ่งในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ ผู้วิจัยคิดว่าสามารถเทียบเคียงได้กับการทำแบบร่างเพื่อ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเนื้อหาและรูปแบบว่าสามารถสื่อสารทางความงามและความหมายได้ ตรงกับแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และ 5) นำแบบร่างที่เลือกแล้วมาสร้างสรรค์เป็น ผลงานศิลปะ จากนั้นยังต้องวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวมข้อค้นพบทั้งข้อเด่นและข้อด้อยของ กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะและตัวผลงานศิลปะเพื่อนำไปใช้พัฒนา ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ ที่สุดตามความคิดจินตนาการ

งานวิจัยต่างประเทศ

Caputo (2013) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปริญญาโทและการมีส่วนร่วมของนักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ประจำในมหาวิทยาลัย: การสำรวจเรื่องราวของนักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรีจำนวนห้าคน การศึกษาในครั้งนี้มุ่งไปที่การสำรวจประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาหญิงห้าคนซึ่งเป็นประชากร นักศึกษาชั้นต้นที่มีรายได้น้อยและเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแบบไปกลับระหว่างสถานศึกษา และบ้านหรือที่พัก นอกจากนี้ยังเป็นการสำรวจว่า ประสบการณ์ความทุ่มเทในการสร้างสรรค์ปริญญาโทที่ถูกกำหนดโครงสร้างเอาไว้แล้วนั้นมีผลในด้านวิชาการและการมีส่วนร่วมในสังคมของพวกเขาอย่างไร กรณีศึกษาที่มีคุณภาพพร้อมด้วยเรื่องราวและการวิเคราะห์ที่อิงทฤษฎีถูกเลือกให้เป็นหัวข้อในการวิจัยและสำรวจที่เหมาะสมในครั้งนี้ และยังเป็นการชี้นำไปสู่กระบวนการตั้งคำถามในการวิจัยอีกด้วย หลังจากนั้นได้มีการสัมภาษณ์และรวบรวมรายงานเอกสารเพื่อนำมาซึ่งการวิเคราะห์และเพื่อการหาสาระสำคัญในการศึกษาวิจัย ความสำคัญในการสืบค้นที่พิกาศัยของเหล่านักศึกษา ความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาเหล่านั้นกับคณะที่ศึกษาและผู้คนที่เกี่ยวข้อง และการให้เหตุผลของการศึกษาของมหาวิทยาลัยแบบไปกลับระหว่างสถานศึกษาและที่พิกาศัยผ่านกระบวนการพัฒนาด้านวิชาการว่าเป็นการค้นพบที่สำคัญตามที่ปรากฏ ซึ่งรวมไปถึงนัยยะสำคัญและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับแผนการและสถาบัน เช่นเดียวกับข้อชี้แนะเพื่อการวิจัยในอนาคตอีกด้วย

Magee (2014) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางที่คณะในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่โดดเด่นรวมเอาการทำปริญญาโทเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน กรณีศึกษานี้เป็นการตรวจสอบว่า คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่โดดเด่นมีการจัดการกับปริญญาโทให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไรและทำไม ซึ่งในขณะที่แตกต่างกันทางคณะเองต่างก็ประสบความสำเร็จในด้านความเป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญแล้ว และจากการที่ทำให้ความสนใจในปริญญาโทมีเพิ่มขึ้นซึ่งเปรียบเสมือนนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว กรณีศึกษาส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นไปยังนักศึกษาซึ่งเปรียบเสมือนผู้ได้รับประโยชน์ในขั้นแรก มีกรณีศึกษาเพียงไม่กี่งานเท่านั้นที่เลือกพิจารณาประสบการณ์ของคณะที่ทำให้การเรียนรู้การทำวิจัยของนักศึกษาสะดวกสบายขึ้น กรณีศึกษานี้ชี้ไปที่คำถามว่า 1.ทำไมคณะจึงได้นำเอาปริญญาโทเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน 2.ทางคณะมีการจัดการวิถีการดำเนินชีวิตซึ่งเดิมทีมีความเป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญอยู่แล้วให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและการสร้างสรรค์ปริญญาโทอย่างไร และ 3.จากมุมมองของคณะที่

ได้นำเอาปฏิญญาพันธบัตรเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งแล้ว สภาพแวดล้อมของสถาบันก่อให้เกิดอุปสรรคหรือช่วยส่งเสริมความเพียรพยายามในการทำปฏิญญาพันธบัตรภายในคณะอย่างไร จากการศึกษาจาก 4 สถาบัน โดยแต่ละสถาบันมีการส่งเสริมพันธบัตรสัญญาที่ชัดเจนต่อการทำปฏิญญาพันธบัตรพร้อมด้วยทรัพยากรของสถาบันที่เอื้ออำนวยอย่างเต็มที่ การศึกษาในครั้งนี้ขึ้นอยู่กับการสัมภาษณ์สองครั้ง โดยการสัมภาษณ์ครั้งแรกประกอบด้วย ปฏิญญาพันธบัตรของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ 38 เรื่อง (ระหว่างเรื่องที่ 8-11 เป็นเรื่องจากแต่ละสถาบัน) และจากผู้บริหาร 5 คน (ระหว่างเรื่องที่ 1-2 เป็นเรื่องจากแต่ละสถาบัน) การสัมภาษณ์ครั้งที่สองเป็นการสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีก 9 คณะจากการสัมภาษณ์ครั้งแรก (ระหว่างเรื่องที่ 1-3 เป็นเรื่องจากแต่ละแห่ง) นอกจากนี้ยังได้ทำการวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการจากคณะและแหล่งทรัพยากรต่างๆของสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำปฏิญญาพันธบัตรอีกด้วย ผลการศึกษาในครั้งนี้ก่อให้เกิดการค้นพบทั้งหมด 3 ประเด็นด้วยกัน นั่นก็คือ 1. การนำปฏิญญาพันธบัตรเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งทำให้คณะมีการพัฒนาทั้งในด้านวิชาการและการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาการในระดับอุดมศึกษา 2. การอุทิศตนของคณะต่อการศึกษาวิจัยเป็นตัวชี้ว่า ทางคณะมีการจัดการกับความทุ่มเทพยายามในการทำปฏิญญาพันธบัตรอย่างไร 3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของสถาบัน (ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมของสถาบัน เช่นเดียวกับการริเริ่มของสถาบันในการส่งเสริมการทำปฏิญญาพันธบัตร) และบุคลากรภายในคณะ (ผู้ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับปฏิญญาพันธบัตรในความรับผิดชอบ) เป็นตัวกำหนดว่าปฏิญญาพันธบัตรควรมีลักษณะอย่างไรในสถาบัน และเช่นเดียวกัน การค้นพบนี้ได้หยิบยื่นความเป็นไปได้ทั้งในแง่เหตุผลและแนวทางที่คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ในสถาบันระดับอุดมศึกษาที่โดดเด่นในการตัดสินใจว่า พวกเขาควรจะนำเอาและคงไว้ซึ่งการนำปฏิญญาพันธบัตรเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานหรือไม่ การค้นพบจากการศึกษานี้อาจบอกอะไรให้แก่คณะที่กำลังพิจารณาเกี่ยวกับการนำปฏิญญาพันธบัตรเข้ามา คณะที่ได้นำปฏิญญาพันธบัตรเข้ามาในแผนงานของคณะเรียบร้อยแล้ว และแม้แต่สถาบันที่มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการทำปฏิญญาพันธบัตร

Prince (2007) ได้ทำการศึกษาว่า งานวิจัยของคณะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงการสอนในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ การวิเคราะห์การส่งเสริมระหว่างกันทั้งในส่วนที่มีอยู่และส่วนที่สามารถเกิดขึ้นได้ นักวิชาการต่างถกเถียงกันมานานหลายทศวรรษเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า งานวิจัยของคณะมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการสอนในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ สำหรับฝ่ายที่คำตอบคือใช่ เป็นกลุ่มที่ประกอบไปด้วยเหล่าผู้บริหารและบุคลากรภายในคณะ ซึ่งต่างก็อ้างว่า งานวิจัยช่วยส่งเสริมการสอน

ได้หลายวิธี ในขณะที่อีกฝ่ายซึ่งมีคำตอบที่ตรงกันข้ามก็อ้างว่า มีกรณีศึกษาหลายงานที่ล้มเหลวในการแสดงให้เห็นว่าทั้งสองสิ่งนี้เกี่ยวข้องกันอย่างไร บทความนี้ถูกเขียนขึ้นเพื่อนำเสนอให้เห็นว่า ทั้งสองฝ่ายต่างมีข้อโต้แย้งในญัตติที่ต่างกัน นั่นคือ งานวิจัยช่วยส่งเสริมการสอนในด้านหลักการและทฤษฎีหรือไม่ และงานวิจัยช่วยส่งเสริมการสอนในด้านปฏิบัติหรือไม่ บทความได้ทบทวนงานเขียนในปัจจุบันเกี่ยวกับความเชื่อมโยงกันของงานวิจัยและการสอน หลังจากนั้นจึงทำการตรวจสอบสามกลยุทธ์จำเพาะในการผสมผสานการสอนและวิชาการเข้าด้วยกันอันประกอบด้วย การนำงานวิจัยเข้ามาสู่ห้องเรียน ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในโครงการวิจัย และสุดท้าย ขยายความหมายของวิชาการให้เหนือขอบเขตกฎเกณฑ์ของงานวิจัย ทำดีที่สุดแล้ว แนวทางที่ถูกเสนอแนะก็คือ จงตระหนักถึงความเป็นไปได้ของการส่งเสริมระหว่างกันระหว่างงานวิจัยของคณะและการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

Souleles (2012) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ โครงการวิจัยด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ Facebook ในหน่วยการศึกษาเพื่อการสื่อสารที่ปรากฏของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี การศึกษาค้นคว้านี้ได้อธิบายถึงโครงการวิจัยด้านพฤติกรรมทางด้านเทคนิคว่า Facebook ถูกฝังเข้าไปในโครงสร้างของหน่วยการศึกษาเพื่อการสื่อสารที่ปรากฏของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างไร โดยแสดงให้เห็นถึงคุณประโยชน์ด้านการศึกษาที่ได้รับ เช่นเดียวกับอันตรายที่มีเช่นกัน และนักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network Site หรือ SNS) ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ของพวกเขาอย่างไร โดยข้อมูลถูกรวบรวมผ่านช่องทางคำถามออนไลน์ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการโพสต์ข้อความใน Facebook และจากกลุ่มเป้าหมาย ชัดจำกัดของการตรวจสอบนี้มีความเชื่อมโยงกับการแปรผลของการค้นพบอันเป็นผลลัพธ์ของงานวิจัยด้านพฤติกรรม นักศึกษาบ่งชี้ให้เห็นถึงขอบเขตของคุณประโยชน์ด้านการศึกษาว่ามีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายแบบเท่าเทียม (peer-to-peer) แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นไปในแบบอาจารย์กับนักศึกษาด้วย ความท้าทายที่เกิดขึ้นประกอบด้วย ทศนคติของนักศึกษาและความตระหนักในประเด็นที่ว่า สิ่งไหนที่ควรและไม่ควรจะเกิดขึ้นในการใช้ Facebook แบบกลุ่มในระหว่างการใช้เพื่อการเรียนการสอน บทความนี้ได้เป็นแบบสร้างให้กับขั้นตอนงานวิจัยด้านพฤติกรรมในครั้งต่อไป ซึ่งสามารถที่จะเพิ่มความละเอียดประณีตลงไป แต่ขณะเดียวกันก็ควรคำนึงถึงความท้าทายอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

สรุปแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วพบว่าประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกันอยู่ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ปริญญาโท ลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

โดยในประเด็นของการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการสรุปโครงสร้างขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเอาไว้ ดังนี้ สุจริต เพียรชอบ (2526) ได้แบ่งองค์ประกอบของการเรียนการสอนออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเตรียมการสอน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์การสอน 3) การเลือกวิธีและเทคนิคการสอน 4) การผลิตและใช้สื่อการสอน 5) การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และ 6) การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ได้สรุปองค์ประกอบของการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน และ 3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สุพิน บุญชูวงศ์ (2538) แบ่งองค์ประกอบของการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน และ 3) เนื้อหาวิชา อภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ได้แบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนนั้นแบ่งออกเป็น 2 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบโครงสร้าง ประกอบด้วย 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน และ 3) หลักสูตร ด้านองค์ประกอบย่อยประกอบด้วย 1) จุดประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กิจกรรม 4) สื่อ และ 5) การวัดผลประเมินผล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และประมวลข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นโครงสร้างที่มีความสอดคล้องกับหัวข้อวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) หลักสูตร/เนื้อหา 4) จุดประสงค์ 5) ทักษะสำคัญ 6) เทคนิควิธีสอน 7) การวัดผลประเมินผล 8) ผลงานของนิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน	
สรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	โครงสร้างองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ประมวลขึ้นใหม่
ผู้สอน	ผู้สอน
ผู้เรียน	ผู้เรียน
หลักสูตร/เนื้อหา	หลักสูตร/เนื้อหา
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน	จุดประสงค์
จุดประสงค์	ทักษะสำคัญ
กิจกรรม	เทคนิควิธีการสอน
สื่อ	การวัดผล
เทคนิควิธีการสอน	การวัดผลประเมินผล
การวัดผลประเมินผล	ผลงานของผู้เรียน

ตารางที่ 2 ตารางแสดงโครงสร้างองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ประมวลขึ้นใหม่

ในส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้นประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่างๆไปในระดับอุดมศึกษา พบว่ามีวิธีการสอนที่นิยมใช้ในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ เทคนิคการสอนแบบบรรยาย เทคนิคการสอนแบบอภิปราย เทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติ เทคนิคการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และ เทคนิคการสอนแบบกลุ่มย่อย (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537; วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) นอกจากนี้ได้ศึกษาเฉพาะเจาะจงในรูปแบบการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน และรูปแบบการสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐาน โดยในการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐานนั้นมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่มีแนวปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเต็ม (2547) เสนอบทบาทของผู้เรียนในการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐาน ซึ่งมีทั้งหมด 7 ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ 1 ผู้เรียนศึกษาหลักการความรู้เบื้องต้นจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระดับที่ 2 เป็นการเรียนรู้ผลการวิจัยจากการศึกษาด้วยตนเอง ระดับที่ 3 เป็นการเรียนรู้โดยศึกษาจากงานวิจัยโดยตรง ระดับที่ 4 เป็นการทำรายงานเชิงวิจัย ระดับที่ 5 เป็นการทำวิจัยเล็กๆ ระดับที่ 6 เป็นการทำวิจัยภายใต้การนิเทศ ระดับที่ 7 เป็นการทำวิทยานิพนธ์หรือทำวิจัยด้วยตนเอง ทิศนา แหมมณี (2550) เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) นำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการสอน 2) ให้ผู้เรียนประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

เนื้อหาสาระที่เรียน 3) ผู้สอนมีการใช้กระบวนการวิจัยในการสอน 4) ผู้สอนให้การฝึกทักษะการวิจัยที่จำเป็นแก่ผู้เรียน 5) ผู้สอนและผู้เรียนมีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและผลการวิจัย 6) ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการวิจัย ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) เสนอแนวทางการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน โดยอาศัยการอ้างอิงข้อมูลบทบาทของผู้เรียนในการสอนแบบเน้นวิจัยเป็นฐานในระดับต่างๆของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเต็ม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน 2) ให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา 3) ให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยหรือเป็นผู้ช่วยวิจัยของผู้สอน 4) ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการวิจัยในระดับต่างๆ Giller (2011) เสนอแนวทางการสอนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง 1) Research-Led ผู้เรียนเรียนรู้ข้อค้นพบของงานวิจัย 2) Research-Oriented ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการวิจัย 3) Research-Based ผู้เรียนเรียนรู้ในฐานะเป็นผู้วิจัย 4) Research-Tutored เรียนแบบกลุ่มอภิปราย จากแนวทางการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐานที่ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอไว้ นั่นคือผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และประมวลเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงสร้างของการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) นำผลการวิจัยมาใช้ประกอบเนื้อหา 2) ให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์หรือนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา 3) ใช้กระบวนการวิจัยในการสอน 4) ให้ผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์ 5) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกัน 6) ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการทำวิจัยในระดับต่างๆ 7) ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการวิจัย นอกจากนี้ในส่วนของรูปแบบการสอนแบบเน้นการสร้างสรรคเป็นฐานก็มีนักวิชาการที่ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีไว้ ดังนี้ พิทักษ์ ศิริวงค์ และ พลชัย เพชรปลอด (2557) ได้เสนอรูปแบบการสอนแบบ Practice-Based Learning เอาไว้ว่าเป็นการผสมผสานกันของรูปแบบการสอนแบบ Research-Based Learning, Problem-Based Learning, Project-Based Learning, Brain-Based Learning, และ On the Job Training เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการสอนแบบใหม่คือ Practice-Based Learning โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1) มีความสนุก 2) เรียนรู้จากการปฏิบัติ 3) ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตัวเอง 4) สร้างผลงาน 5) นำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ ส่วน ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์ (2548) ได้อธิบายในส่วนของการทำงานวิจัยทางศิลปะ การทำวิจัยทางศิลปะนั้นไม่ได้มุ่งหวังเกี่ยวกับเรื่องประโยชน์เป็นสำคัญ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาด้านจิตใจ โดยไม่ได้มุ่งแก้ไขปัญหาทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ประเด็นสำคัญที่มีการพูดถึงการวิจัยและการทำงานศิลปะนั้นถูกแบ่งเป็นกลุ่ม มีทั้งหมด 3 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 การสร้างสรรค์ทางศิลปะมีลักษณะแตกต่างและแยก

จากการวิจัยอย่างสิ้นเชิง ซึ่งในกรณีนี้การวิจัยอาจจะเข้ามาเกี่ยวข้องใน 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเพื่อ
 การสร้างสรรค์ และการวิจัยผลงานสร้างสรรค์ กรณีที่ 2 การสร้างสรรค์ทางศิลปะบางประเภทบาง
 ลักษณะมีความคล้ายคลึงกับกระบวนการวิจัย มีความสัมพันธ์กันใน 2 ประเด็น คือ การวิจัยเป็นส่วน
 หนึ่งของการสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ในกรณีที่ 3 กระบวนการ
 สร้างสรรค์และกระบวนการวิจัยนั้นเป็นกระบวนการเดียวกัน ในส่วนของขอบเขตในการวิจัยทาง
 ศิลปะนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชาทฤษฎีศิลป์ (Art Theory) ประกอบด้วยวิชาทฤษฎี
 วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ วิชาศิลปะวิจารณ์ ปรัชญาศิลปะ จิตวิทยาศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ และ
 สุนทรียศาสตร์ 2) กลุ่มวิชาศิลปศึกษา (Art Education) ประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
 กระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล ตลอดจนการวิจัย
 ผลงานศิลปกรรม 3) กลุ่มวิชาการสร้างสรรค์ (Creative Work) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ
 การสร้างสรรค์ทางจิตรศิลป์ และการสร้างสรรค์ทางศิลปะประยุกต์ นอกจากนี้ ภรดี พันธุภากร
 (2544) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์เอาไว้ในหลายประเด็น โดยมีประเด็น
 หลัก ดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ คือ 1) เพื่อเป็นประโยชน์ใน
 การศึกษาทางด้านศิลปะ 2) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ และ 3) เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ประเด็นต่อมาคือ
 แนวทางการวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ ได้แก่ 1) แนวประวัติศาสตร์ศิลปะ 2) แนวศึกษา
 ความคิด 3) แนวการศึกษาผลกระทบหรือผลสัมฤทธิ์ 4) แนวการศึกษาขั้นตอนกระบวนการ 5) แนว
 การศึกษาเกี่ยวกับคุณค่า 6) แนวการศึกษาเปรียบเทียบ 7) แนวความสัมพันธ์ระหว่างสาขา 8) แนว
 ศึกษาวิวัฒนาการ 9) แนวศึกษาเอกลักษณ์ 10) แนวการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและผลงาน 11) แนว
 การสร้างสรรค์ทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนในรูปแบบ
 การเน้นการวิจัยเป็นฐานและการสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐานพบว่าทั้งสองรูปแบบมีความ
 คล้ายคลึงกันในด้านกระบวนการพื้นฐานบางส่วน แต่ในเรื่องของจุดประสงค์ของรูปแบบและ
 ธรรมชาติของศาสตร์เฉพาะทางนั้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเนื่องจากรูปแบบการสอนแบบเน้น
 การสร้างสรรค์เป็นฐานนั้นมีจุดมุ่งหมายเฉพาะที่เน้นในด้านของการพัฒนาจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก
 ตามธรรมชาติของศาสตร์ทางศิลปะ แต่รูปแบบการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐานนั้นมีจุดมุ่งหมาย
 เฉพาะที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการลงมือปฏิบัติค้นคว้าวิจัยโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐานเพื่อ
 ค้นหาคำตอบ สร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง

จุดประสงค์	เปรียบเทียบข้อแตกต่าง
การวิจัยทางศิลปะ	เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน โดยเป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ เพื่อประโยชน์ทางด้านจิตใจ การประเทืองปัญญาและอารมณ์
การวิจัยทางศิลปศึกษา	เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา
การวิจัยทางศิลปะประยุกต์	เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงาน การดำเนินการ การแก้ปัญหาทางด้านศิลปะ และศิลปะประยุกต์
การวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลปะ	เพื่อต้องการทราบความจริงทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ของมนุษย์เท่าที่มีหลักฐานบ่งถึง ศิลปะศิลปกรรมเพื่อให้ทราบถึง พฤติกรรมในสังคมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องมิติของเวลา

ตารางที่ 3 ตารางเปรียบเทียบจุดประสงค์ของการวิจัยในแต่ละกลุ่ม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาภายในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาภายในประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิเคราะห์เอกสารและเปรียบเทียบข้อมูลในขั้นต้น โดยใช้ตารางวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทสำคัญในรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาในรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แล้วทำการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของสถาบันทั้ง 3 แห่งและเปรียบเทียบอย่างละเอียด

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่เปิดสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยบูรพา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา โดยประกอบด้วย ลักษณะของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ กระบวนการดำเนินการของแต่ละรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ นโยบายของการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

1.2 ข้อมูลด้านปริญญาโทที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ นโยบายของปริญญาโทและการค้นคว้าวิจัย การวิจัยทางศิลปะ ลักษณะการทำปริญญาโทในระดับปริญญาตรี องค์ประกอบของปริญญาโท

1.3 ข้อมูลด้านสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษา

1.4 ข้อมูลด้านนิสิตนักศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ ลักษณะของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ที่เกิดจากการนำวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาร่วมกันศึกษาเพื่อหาคำตอบของการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1 หลักสูตรศิลปศึกษาในประเทศไทยที่มีการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางด้านศิลปศึกษา 3 สถาบัน ได้แก่

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2.2 อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 3 คน

2.3 อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 4 คน

2.3.1. เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา

2.3.2. มีประสบการณ์การสอนศิลปศึกษา 5 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา

2.4 อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่เปิดสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 3 สถาบัน ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ 3) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 3 คน

2.4.1. เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา

2.4.2. มีประสบการณ์การสอนศิลปศึกษา 5 ปีขึ้นไป

2.5 นิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

3.1 ตารางบันทึกข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษา และส่งเสริมการทำปริญญาโท

3.2 ตารางบันทึกการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

3.3 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ด้านอาจารย์ผู้ประสานงาน 2) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา
3) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) ด้านเนื้อหาสาระ 5) ด้านทักษะ 6) ด้านเทคนิควิธีการสอน
7) ด้านการวัดผลและประเมินผล 8) ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา

3.4 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา 2) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้
3) ด้านเนื้อหาสาระ 4) ด้านทักษะ 5) ด้านเทคนิควิธีการสอน 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล
7) ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา

3.5 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Information) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านเทคนิควิธีการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล 5) ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา

3.6 แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

การทดสอบและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รายงานเอกสารทางวิชาการ เอกสารหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับ

การจัดการเรียนการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับการทำปริญญาโท ข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางวิจัย และดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

4.2 นำโครงสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไข ด้านเนื้อหาและภาษาให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.3 นำเครื่องมือที่วิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ จำนวน 3 คน ดังนี้

4.3.1 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา และมีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำรา จำนวน 2 คน

4.3.2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา จำนวน 1 คน

4.4 นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปทดลองใช้เครื่องมือ

4.5 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วมาใช้เก็บข้อมูลจริง คือ อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา จำนวน 4 คน และอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา จำนวน 3 คน และนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 สถาบัน

4.6 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

4.7 นำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมที่สุด

4.8 ปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งเสนอเป็น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอน และ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา จำนวน 3 คน อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา จำนวน 4 คน และอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา จำนวน 3 คน โดยนัดวัน เวลา สถานที่ที่จะสัมภาษณ์

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษาทั้ง 3 สถาบัน และขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถามจากนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

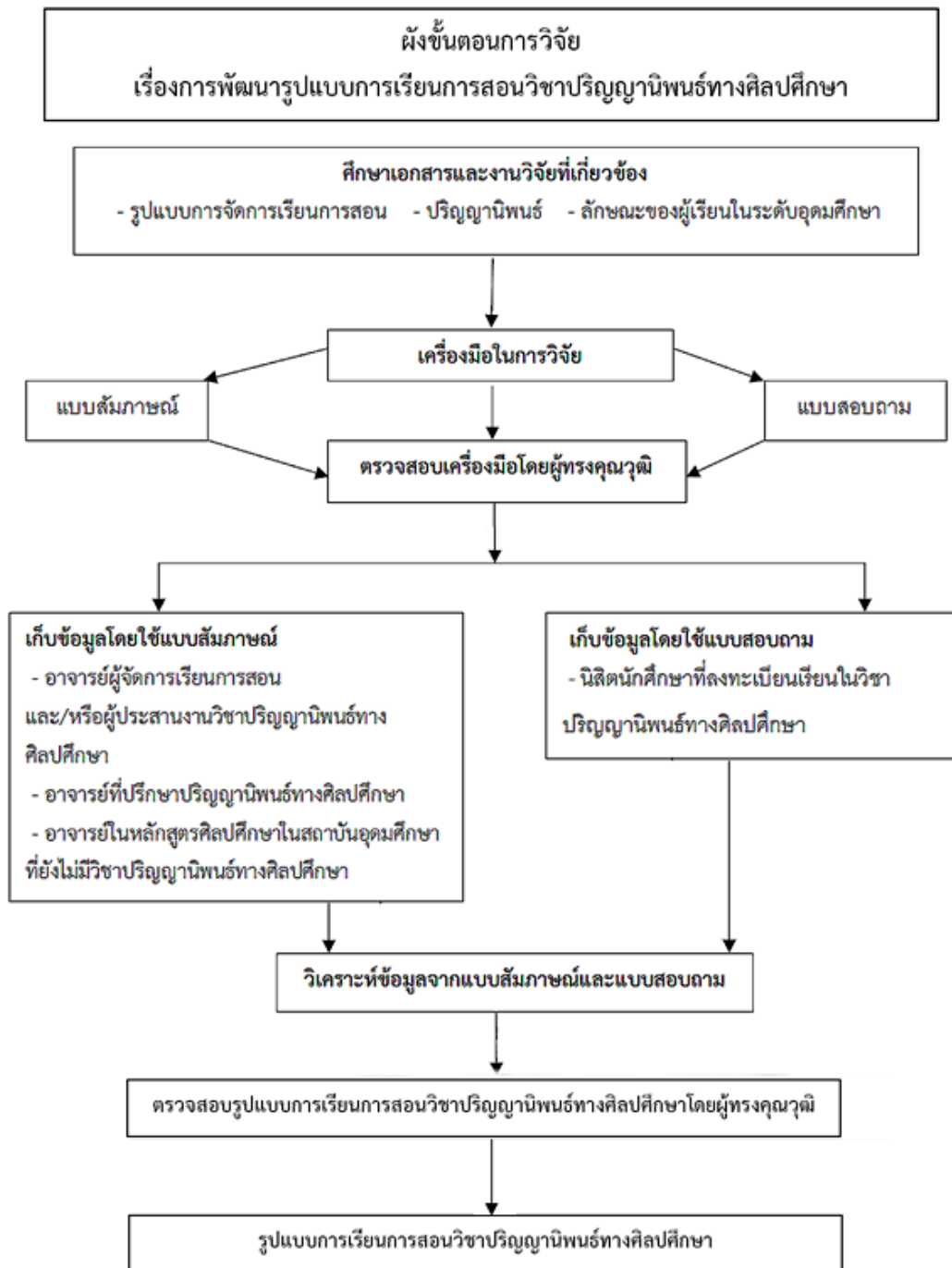
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ประกอบกับตารางวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนการสอนของแต่ละสถาบัน
3. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษาจากการสัมภาษณ์อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่เปิดสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ใช้เกณฑ์ของ Likert scale โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยจากข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบความเรียงและนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโทนิพนธ์ทางศิลปศึกษา

รูปภาพที่ 4 แผนผังแสดงขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ผู้วิจัย
นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของ
สถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศไทยในปัจจุบัน

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
ที่พึงประสงค์

ตอนที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและนวัตกรรมการสอน
ศิลปศึกษา

รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม
การสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ภายในประเทศไทยในปัจจุบันมีรายละเอียด ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้งหมด 3 สถาบัน ได้แก่ 1) สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) สาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยในแต่ละสถาบันมีรายละเอียดของรายวิชาแตกต่างกัน ดังนี้

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาและวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 2 วิชา ได้แก่ 1) วิชาการศึกษารายบุคคล (Individual Study) ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเลือก กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอโครงร่างทั้งหมด 1 ครั้ง และยังไม่มีการจัดนิทรรศการในวิชานี้ 2) วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ (Supervised Study in Art) ซึ่งเป็นวิชาหลัก จำนวน 3 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 2 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการนำเสนอความก้าวหน้าร้อยละ 50 ของงาน และการนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ โดยผลงานในรายวิชานี้ประกอบไปด้วย รูปเล่มภาคนิพนธ์ 1 เล่ม และผลงานสร้างสรรค์ กำหนดให้มีการนำผลงานของนิสิตนักศึกษาออกจัดแสดงนิทรรศการสู่สาธารณะ

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาและวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 1 วิชา ได้แก่ วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ (Supervised Study in Art) จำนวน 3 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 2 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการนำเสนอโครงร่างครั้งแรก และการนำเสนอผลงานที่สมบูรณ์ ซึ่งในระหว่างภาคการศึกษาจะมีการนัดตรวจผลงานแบบสัปดาห์เว้นสัปดาห์ โดยผลงานในรายวิชานี้ประกอบไปด้วย รูปเล่มปริญญาโทนิพนธ์ 1 เล่ม และผลงานสร้างสรรค์ กำหนดให้มีการนำผลงานของนิสิตนักศึกษาจัดแสดงนิทรรศการที่ห้องจัดแสดงของสาขาวิชา

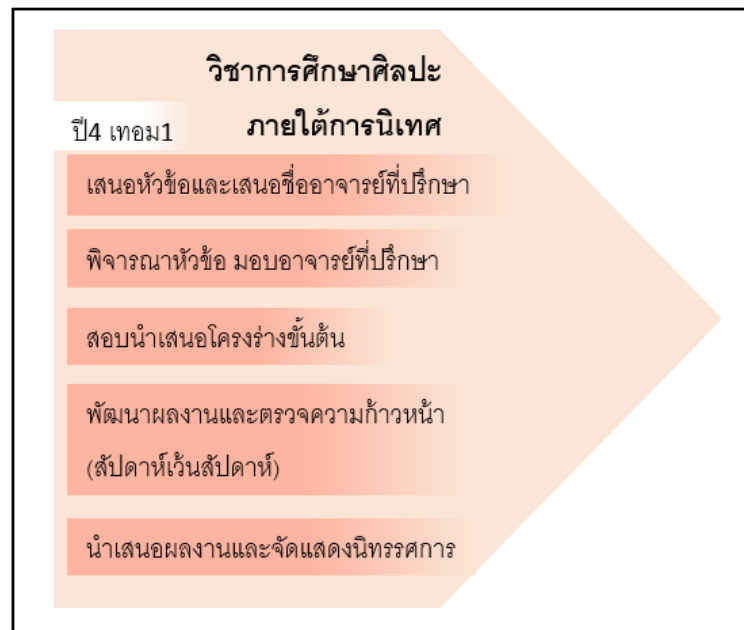
3. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาและวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 3 วิชา ได้แก่ 1) วิชาการวิจัยทางศิลปศึกษา (Research in Art Education) ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 3 ครั้ง และยังไม่มีการจัดนิทรรศการในวิชานี้ 2) วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา1 (Research Study in Art Education I) ซึ่งเป็นวิชาหลักตัวแรก จำนวน 2 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 3 ครั้ง โดยผลงานในรายวิชานี้คือ ผลงานสร้างสรรค์ที่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งยังไม่มี การจัดนิทรรศการในวิชานี้ แต่จะนำไปจัดแสดงในวิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ต่อไป 3) วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา2 (Research Study in Art Education II) ซึ่งเป็นวิชาหลักตัวที่สอง จำนวน 3 หน่วยกิต จัดอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 ในรายวิชานี้จะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 4 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการนำเสนอความก้าวหน้าร้อยละ 25 ร้อยละ 50 ร้อยละ 75 และผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ตามลำดับ โดยผลงานในรายวิชานี้ประกอบไปด้วย รูปเล่มปริญญาโท 1 เล่ม แผนการเรียนการสอนในหัวข้อที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำ(แทรกอยู่ในเล่มปริญญาโท) กำหนดให้มีการนำผลงานของนิสิตนักศึกษาจัดแสดงนิทรรศการสู่สาธารณะ

มหาวิทยาลัย	จำนวนวิชา	ชื่อวิชา	หน่วยกิต	ประเภทของวิชา	วิชาบังคับ	วิชาเลือก	เวลาเรียน		สอนนำเสนอ	นิทรรศการ	สิ่งที่นักศึกษาต้องทำ
							ชั้นปีที่	ภาคการศึกษาที่			
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	1.วิชาการศึกษารายบุคคล	1	วิชาที่เกี่ยวข้อง	/	/	4	1	1	-	- พัฒนาโครงร่าง (บทที่ 1-2)
		2.วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	3	วิชาหลัก	/	/	4	2	2	/	- พัฒนาโครงร่าง (บทที่ 3-5) - พัฒนาผลงาน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	1.วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	3	วิชาหลัก	/	/	4	1	2	/	- พัฒนาโครงร่าง - พัฒนาผลงาน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3	1.วิชาการวิจัยทางศิลปศึกษา	2	วิชาที่เกี่ยวข้อง	/	/	3	2	3	-	- พัฒนาโครงร่าง (บทที่1-2)
		2.วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา	2	วิชาหลัก	/	/	4	1	3	-	- พัฒนาผลงาน
		3.วิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา	3	วิชาหลัก	/	/	4	2	4	/	- พัฒนาโครงร่าง (บทที่3-5) - ออกแบบแผนการสอนตามหัวข้องาน

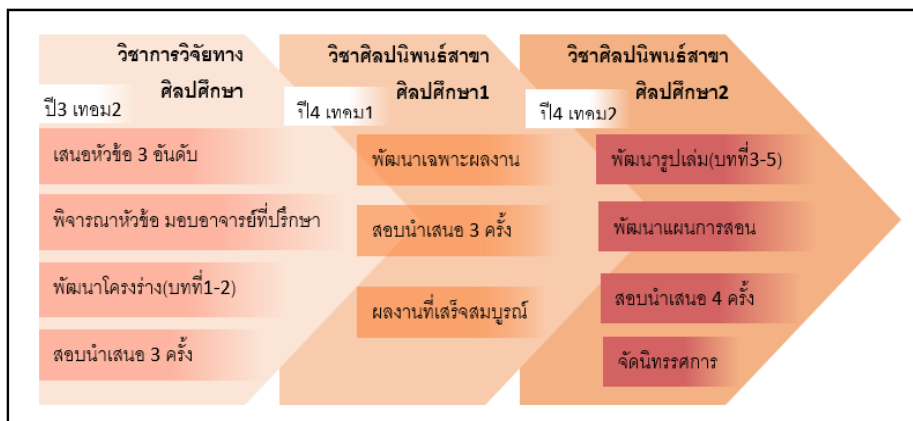
ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของทั้ง 3 สถาบัน

รูปภาพที่ 5 แผนผังแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปฏิญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพที่ 6 แผนผังแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปฏิญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รูปภาพที่ 7 แผนภาพแสดงรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ที่พึงประสงค์

เก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจากการสัมภาษณ์ 1) อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 2) อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา และ 3) อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์เป็นเพศชาย 4 คน (ร้อยละ 57) เพศหญิง 3 คน (ร้อยละ 43) วุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก 4 คน (ร้อยละ 57) ระดับปริญญาโท 3 คน (ร้อยละ 43) มีอาจารย์ 6 คน สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ 6 คน (ร้อยละ 86) มีอาจารย์ 1 คน ที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาด้านศิลปกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 14) มีอาจารย์ในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ 4 คน (ร้อยละ 57) มีอาจารย์ในตำแหน่งอาจารย์ 3 คน (ร้อยละ 43) เป็นอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3 คน (ร้อยละ 43) จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2 คน (ร้อยละ 29) และจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 คน (ร้อยละ 29) มีอาจารย์ผู้ประสานงาน 3 คน (ร้อยละ 43) และอาจารย์ที่ปรึกษา 4 คน (ร้อยละ 57) รายละเอียดดังตารางที่ 2

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	4	57
หญิง	3	43
รวม	7	100
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาโท	3	43
ปริญญาเอก	4	57
รวม	7	100
สาขาที่จบการศึกษา		
ศิลปกรรมศาสตร์	1	14
ศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์	6	86
รวม	7	100
ตำแหน่งวิชาการ		
อาจารย์	3	43
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	4	57
รวม	7	100

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ทำงาน		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	43
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2	29
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	2	29
รวม	7	100
บทบาทในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา		
ผู้ประสานงาน	3	43
อาจารย์ที่ปรึกษา	4	57
รวม	7	100

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

เก็บข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจาก 3 สถาบัน ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยใช้แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ

ผลการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาเป็นเพศหญิง 78 คน (ร้อยละ 78) เพศชาย 20 คน (ร้อยละ 20) มีนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 จำนวน 72 คน (ร้อยละ 72) และมีนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 26 คน (ร้อยละ 26) รายละเอียดดังตารางที่ 2

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	20	20
หญิง	78	80
รวม	98	100
ลงทะเบียนเรียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา		
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2558	26	27
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558	72	73
รวม	98	100

ตารางที่ 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจาก 3 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมของนิสิตนักศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่นิสิตนักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ข้อ คือ การแบ่งให้นิสิตนักศึกษาได้รับคำปรึกษาและได้รับการชี้แนะแนวทางในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรงตามหัวข้อ ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.69) และ การนำเสนอผลงานด้วยวิธีการจัดนิทรรศการศิลปะ ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ การกำหนดวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.64) และ การเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ทำปริญญาโทในหัวข้อที่ตนสนใจ ภายใต้ขอบเขตของหลักสูตรศิลปศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.78) ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่นิสิตนักศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ การกำหนดให้ทำปริญญาโททางศิลปศึกษาในเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 3.08$, S.D.=1.30) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ข้อ	หัวข้อรายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	การกำหนดให้วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.39	0.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	การมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาใช้วิธีการวิจัยเบื้องต้นในกระบวนการทำงาน	4.10	0.82	เห็นด้วย
3	การเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ทำปริญญานิพนธ์ในหัวข้อที่ตนสนใจ ภายใต้ขอบเขตของหลักสูตรศิลปศึกษา	4.38	0.78	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว (การวิจัยทางการศึกษา)	3.08	1.30	เห็นด้วยปานกลาง
5	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในลักษณะผสมผสานระหว่างงานวิชาการและงานสร้างสรรค์ (การวิจัยทางการศึกษา และ การวิจัยทางศิลปะ)	4.21	0.85	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในลักษณะงานสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียว (การวิจัยทางศิลปะ)	3.53	1.08	เห็นด้วย
7	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในรูปแบบผลงานวิจัยทางวิชาการ ผลงานวิจัยทางศิลปะ และ/หรือ ผลงานวิจัยทางศิลปศึกษา	3.85	1.04	เห็นด้วย
8	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบนวัตกรรมทางการเรียนการสอน	3.58	1.09	เห็นด้วย
9	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบงานสร้างสรรค์ และมีการจัดแสดงนิทรรศการทางศิลปะ	4.35	0.75	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทางวิชาการและผลงานสร้างสรรค์	4.06	0.92	เห็นด้วย

ข้อ	หัวข้อรายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
11	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทางวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปศึกษา	3.98	0.88	เห็นด้วย
12	การจัดบรรยายในหัวข้อต่างๆ เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นในการทำปริญญานิพนธ์ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล, การสืบค้นข้อมูล ฯลฯ	4.09	0.92	เห็นด้วย
13	การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านต่างๆ	4.12	0.92	เห็นด้วย
14	การจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่	4.26	0.91	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15	การจัดอภิปรายในชั้นเรียน	3.93	0.89	เห็นด้วย
16	การสอดแทรกเอกลักษณ์ความเป็นชาติไทย/ท้องถิ่นของตนเข้าไปในผลงาน	3.86	1.12	เห็นด้วย
17	การจัดสอบนำเสนอความคืบหน้าของหัวข้อโครงร่างมากกว่า 1 ครั้ง	4.11	0.98	เห็นด้วย
18	การนำเสนอผลงานด้วยวิธีการนำเสนอปากเปล่า พร้อมฉายสไลด์ประกอบ	4.09	0.83	เห็นด้วย
19	การนำเสนอผลงานด้วยวิธีการจัดนิทรรศการศิลปะ	4.46	0.66	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
20	การนำเสนอผลงานด้วยภาพเคลื่อนไหว	3.81	0.77	เห็นด้วย
21	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำปริญญานิพนธ์ผ่านการศึกษาค้นคว้าของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษารุ่นพี่	4.14	0.75	เห็นด้วย
22	การแบ่งให้นิสิตนักศึกษาได้รับคำปรึกษาและได้รับการชี้แนะแนวทางในการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีความเชี่ยวชาญตรงตามหัวข้อ	4.46	0.69	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	รวม	4.04	0.89	เห็นด้วย

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา และอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ตามองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน พบว่า

1) ด้านอาจารย์ผู้ประสานงาน อาจารย์ผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาควรมีบทบาทในการประสานงานระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตนักศึกษาโดยไม่ก้าวก่ายในกระบวนการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา มีหน้าที่ในการคัดเลือกข้อมูลที่จะนำไปใช้บรรยายในชั่วโมง มีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าในการทำงานของนิสิตนักศึกษาโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเหลือในการติดตามข้อมูล กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาได้เก็บบันทึกขั้นตอนการทำงาน ตลอดจนการนำมาถ่ายทอดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเขียนอธิบาย การเผยแพร่ลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ การตัดต่อวิดีโอ และการผลิตสื่อในรูปแบบที่ทันสมัย เป็นต้น สนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาร่วมกันพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Youtube เป็นต้น

2) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ควรมีการให้คำปรึกษาในรูปแบบกลุ่มสลับกับการให้คำปรึกษาในรูปแบบรายบุคคล โดยกำหนดให้อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกท่านมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาปริญญาโท เปิดกว้างในการกำหนดแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักท่านเดียว การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักดูแลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาโดยรับการเสนอรายชื่ออาจารย์จากนิสิตนักศึกษา

3) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ควรมีการกำหนดจุดประสงค์ที่มีลักษณะครอบคลุม โดยมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ศึกษามาตลอดหลักสูตรเพื่อประยุกต์ใช้ตามหัวข้อการทำงานได้อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐาน มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาฝึกการนำเสนอผลงานในรูปแบบของการจัดสัมมนาหรือจัดนิทรรศการ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการวิจารณ์ศิลปะ

4) ด้านเนื้อหาสาระ ควรมีการให้ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ การเขียนโครงการ การเขียนรายงานวิจัย เทคนิควิธีการเก็บข้อมูล เทคนิควิธีการทำวิจัย ความรู้ในการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานในรูปแบบต่างๆ สู่สาธารณะ วัฒนธรรมการวิจารณ์ศิลปะ ตลอดจนการให้ตัวอย่างที่ดี แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง และ

การเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับนิสิตนักศึกษา

5) **ด้านทักษะ** ควรมีการฝึกฝนให้นิสิตนักศึกษาเกิดทักษะทางการวิจัยศิลปศึกษา ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรค์งานที่มีลักษณะเฉพาะตน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการวิจารณ์ศิลปะ และทักษะทางวิชาชีพ

6) **ด้านเทคนิควิธีการสอน** ควรมีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันตามความเหมาะสมของบริบทต่างๆ ดังนี้ การบรรยาย การอภิปรายในชั้นเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้แบบกลุ่ม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนโดยใช้วิธีการวิจัยเป็นฐาน การสอนแบบทีม การฝึกทักษะปฏิบัติ (ค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษาดูงาน) และการศึกษาจากกระบวนการทำงานของศิลปินที่เป็นแบบอย่าง

7) **ด้านการวัดผลและประเมินผล** ควรมีการวัดผลและประเมินผลในรายละเอียด ดังนี้ ประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ประเมินพฤติกรรมการทำงานและความสม่ำเสมอในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ประเมินคุณภาพงาน และประเมินการจัดแสดงผลงาน/นิทรรศการ

8) **ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา** ควรกำหนดให้มีการจัดทำรูปเล่มปริญญา นิพนธ์/ภาคานิพนธ์ควบคู่กับการทำผลงานสร้างสรรค์ การจัดนิทรรศการ

ตอนที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาได้รับการพัฒนามาจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนและ/หรือผู้ประสานงานในวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจาก 3 สถาบัน และการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผ่านการตรวจประเมินรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน มาแล้วเสร็จสิ้น โดยมีรายละเอียดของรูปแบบ ดังนี้

ลักษณะของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มี

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ ประกอบกับการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ประสานงานและอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา และการสัมภาษณ์ความต้องการของอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ตามองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

- 1) ด้านอาจารย์ผู้ประสานงาน
- 2) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้
- 4) ด้านเนื้อหาสาระ
- 5) ด้านทักษะ
- 6) ด้านเทคนิควิธีการสอน
- 7) ด้านการวัดผลและประเมินผล
- 8) ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา

ลำดับ	วิธีการเก็บข้อมูล	ข้อมูล/หลักการ
1	ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	โครงสร้างขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนแต่ละด้าน รูปแบบการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน รูปแบบการสอนแบบเน้นการสร้างสรรคเป็นฐาน การทำปริญญาโท สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษาภายในประเทศไทย
2	การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ประสานงานและ/หรือผู้จัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา	บทบาทของผู้ประสานงาน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา กระบวนการบริหารจัดการภายในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
3	การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา	บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
4	การสัมภาษณ์อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา	ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
5	สอบถามนิสิตนักศึกษา	ความคิดเห็นในการพัฒนาวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตารางที่ 8 ตารางแสดงที่มาของข้อมูล/หลักการต่างๆ

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน และการสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐาน

โดยการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐานนั้นผู้วิจัยได้ประมวลมาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอเอาไว้เกี่ยวกับการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน ออกมาเป็นโครงสร้างที่เป็นหลักปฏิบัติภายในรูปแบบ ดังนี้

1. **ให้ผู้เรียนศึกษางานวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ตนศึกษา** เพื่อให้ได้เรียนรู้ผลการวิจัยตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกิดจากงานวิจัยในศาสตร์ทางการศึกษาและศิลปศึกษา
2. **ใช้กระบวนการวิจัยในการสอน** ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้กระบวนการวิจัยในเบื้องต้น หรือได้ลงมือศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ตนเองสนใจตามหลักการทางวิชาการ
3. **ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเองภายใต้การดูแลของอาจารย์** ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้วิจัย ลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตัวเองตลอดกระบวนการ โดยมีอาจารย์คอยดูแลให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด
4. **ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับผลของการวิจัย** จัดการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเกี่ยวกับผลของการวิจัย ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาวิจัย
5. **ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการวิจัย** ผู้สอนทำการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้านที่ทำให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติ

ในส่วนของแนวทางการสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐานผู้วิจัยได้ประมวลมาจากนักวิชาการหลายคนที่ได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การวิจัยทางศิลปะ การวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์ เพื่อให้ได้โครงสร้างของรูปแบบการสอนแบบเน้นการสร้างสรรค์เป็นฐานที่เหมาะสมสำหรับหลักสูตรศิลปศึกษาที่สุด โดยมีจุดประสงค์และแนวทางของรูปแบบ ดังนี้

จุดประสงค์ในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษา

เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

แนวทางของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการสร้างสรรคผลงานศิลปะและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา

เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูล เทคนิควิธีการ ข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐานในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานนวัตกรรมการสื่อสารสนเทศ หรือผลงานในเชิงรูปธรรมที่จะเกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษา/ศิลปศึกษา

รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา

เป็นการลงมือศึกษาค้นคว้าตัวผลงานศิลปกรรม/ผลงานสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้งนำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าผลงานสร้างสรรค์อย่างละเอียดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนนวัตกรรมการต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา/ศิลปศึกษา

ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงสำคัญของการดำเนินการภายในรูปแบบออกเป็น 3 ช่วงเพื่อแยกออกเป็นขั้นตอนในการดำเนินการในภาพรวม ดังนี้

1) **ขั้นเตรียม(ช่วงต้น)** เป็นการเริ่มต้นให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นตัวอย่างของผลงานปริญญาโททางศิลปศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีถึงดีมาก สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและขอบเขตในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษา ได้แก่ การนำองค์ความรู้ทางศิลปศึกษามาเป็นฐานในการทำงานสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมการทางด้านศิลปศึกษา เป็นต้น อาจารย์ให้คำแนะนำวิธีการทำงานโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน แนะนำเทคนิควิธีการสืบค้นข้อมูล การอ้างอิงข้อมูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การเขียนรายงานการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนการปลูกฝังวัฒนธรรมการวิจารณ์ศิลปะ

2) **ขั้นปฏิบัติ(ช่วงกลาง)** นิสิตนักศึกษาเลือกหัวข้อที่ตนสนใจศึกษาเพื่อทำปริญญาโททางศิลปศึกษาในแนวทางที่ถนัด โดยนำเอาเทคนิควิธีการต่างๆที่ได้เรียนรู้ในขั้นเตรียมมาปฏิบัติงานด้วยตัวเองอย่างเหมาะสมตามหัวข้อการทำงานที่นิสิตนักศึกษาเป็นผู้เลือกศึกษาด้วยตนเอง มีการกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ศึกษาเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลนั้นเป็นไปได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้งในประเด็นดังกล่าว กำหนดจุดประสงค์ในการศึกษาที่ชัดเจนเพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการทำงานทั้งหมดและสอดคล้องกับผลงานที่จะเกิดขึ้น สิ่งที่สำคัญคือนิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลและบันทึกทุกขั้นตอนการทำงานและสามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นโดยการเรียบเรียงออกมาเป็นภาษาเขียนที่เข้าใจง่าย กระชับ และสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

ผลงานที่ได้จากการทำปริญญานิพนธ์นั้นสามารถสร้างสรรค์ขึ้นมาได้หลายรูปแบบตามแนวทางหัวข้อที่นิสิตนักศึกษาได้เลือกทำ เช่น นวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา ผลงานสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยกระบวนการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์นั้นจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

3) ขั้นสรุปงาน(ช่วงสุดท้าย) นิสิตนักศึกษาศรूपผลการปฏิบัติงานและนำเสนอผลงานที่ได้ทำตลอดภาคการศึกษา โดยนิสิตนักศึกษาศรूपเลือกวิธีการนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดทางด้านเวลา เช่น การนำเสนอปากเปล่าประกอบสื่อสร้างสรรค์ การนำเสนอผ่านวิดีโอ การนำเสนอผ่านผลงานภาพเคลื่อนไหวหรือการ์ตูนอนิเมชัน เป็นต้น เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับรูปแบบการนำเสนอ สร้างความน่าสนใจให้กับผลงาน นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษายังต้องฝึกทักษะในการสื่อสารและถ่ายทอดเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจผลงานได้อย่างง่ายที่สุด หลังจากการนำเสนอผลงานต่อคณาจารย์และคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาแล้ว นิสิตนักศึกษาจะต้องทำการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสัมมนา การจัดแสดงนิทรรศการ ตลอดจนเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิจารณ์ผลงานศิลปะภายในงาน

รูปแบบที่	รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา	ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการทำวิจัยทางศิลปศึกษา
1	การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์	✓
2	การวิจัยผลงานสร้างสรรค์	✓

ตารางที่ 9 ตารางแสดงความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกับจุดประสงค์ในการทำวิจัยทางศิลปศึกษา

ลำดับที่	มหาวิทยาลัย	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	ความสอดคล้อง	
			รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการ สร้างสรรค์	รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงาน สร้างสรรค์
1	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ผลิตครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยทางศิลปศึกษา โดยผลิตผู้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะรวมทั้งผู้โยงไปสู่การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ขั้นสูงทางศิลปศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสุนทรียภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สังคม	✓	✓
2	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาที่ประกอบด้วยจริยา ปัญญา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม	✓	✓
3	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาชั้นนำในระดับภูมิภาคอาเซียนโดยใช้วิจัยเป็นฐานในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม	✓	✓
4	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการวิจัย ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านศิลปะ เพื่อใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ และมีคุณลักษณะการทำงานของนักวิชาการ	✓	✓
5	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัย การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม การบริการวิชาการ	✓	✓
6	มหาวิทยาลัยบูรพา	ผลิตบัณฑิต และพัฒนากำลังคนทางด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง	✓	✓

ตารางที่ 10 ตารางแสดงความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กระบวนการบริหารจัดการภายในรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้งสองรูปแบบนี้มีความสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนจริงได้อย่างมีความยืดหยุ่น ผู้วิจัยได้ออกแบบรูปแบบทั้งสองมาเพื่อให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ของการวิจัยทางศิลปศึกษา ทั้งนี้ได้คำนึงถึงเงื่อนไขข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาเรียน และจำนวนหน่วยกิต ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกระบวนการบริหารจัดการภายในวิชาที่ยืดหยุ่นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะภาคการศึกษาเดียว หรือแบ่งเป็นสองภาคการศึกษาได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน ดังนี้

กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบที่ 1 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปลาย

มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างวิชาที่เกี่ยวข้องกัน โดยอ้างอิงจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยกำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลาย จำนวน 3 หน่วยกิต และในภาคการศึกษาต้นจะลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นวิชาที่เน้นภาคทฤษฎีและการสืบค้น เช่น วิชาการศึกษารายบุคคล วิชาสุนทรียศาสตร์ ฯลฯ

ในระยะเวลาการเรียนในวิชาเหล่านี้อาจารย์จะมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ตนสนใจอย่างลึกซึ้ง มีการอ้างอิงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จุดมุ่งหมายเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้ค้นพบแนวทางในการคัดเลือกหัวข้อปริญญาโทของตน และศึกษาหาข้อมูลเพื่อทำโครงร่างที่สมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อจบวิชานี้ นิสิตนักศึกษาจะได้ เอกสารรายงานซึ่งเป็นส่วนสำคัญในโครงร่างบทที่ 1 และ 2

ในภาคการศึกษาปลาย นิสิตนักศึกษาจะได้ทำงานต่อยอดจากภาคการศึกษาต้น โดยเริ่มแรกอาจารย์ผู้ประสานงานจะมีการอธิบายรายวิชาและกำหนดการต่างๆ โดยละเอียดเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในวิชานี้ตลอดทั้งหมด ในช่วงนี้อาจารย์ผู้ประสานงานจะมีการตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เพื่อเป็นการเปิดกระดานข่าวสารประจำวิชาและเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้สร้างแฟ้มผลงานออนไลน์ของตน จากนั้นในขั้นต้นกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเสนอหัวข้อเพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติหัวข้อและมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถอนุมัติตามความเหมาะสม ดังนี้

1) ที่ปรึกษาเดี่ยว

1.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญตามหัวข้อให้แก่ นิสิตนักศึกษา

1.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุมพร้อมกับชื่อหัวข้อปริญญาโท โดยที่ประชุมจะเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบ

2) ที่ปรึกษาคู่

2.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญของอาจารย์แต่ละท่าน และคัดเลือกอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันเพื่อเสริมศักยภาพให้กับ นิสิตนักศึกษารอบด้าน

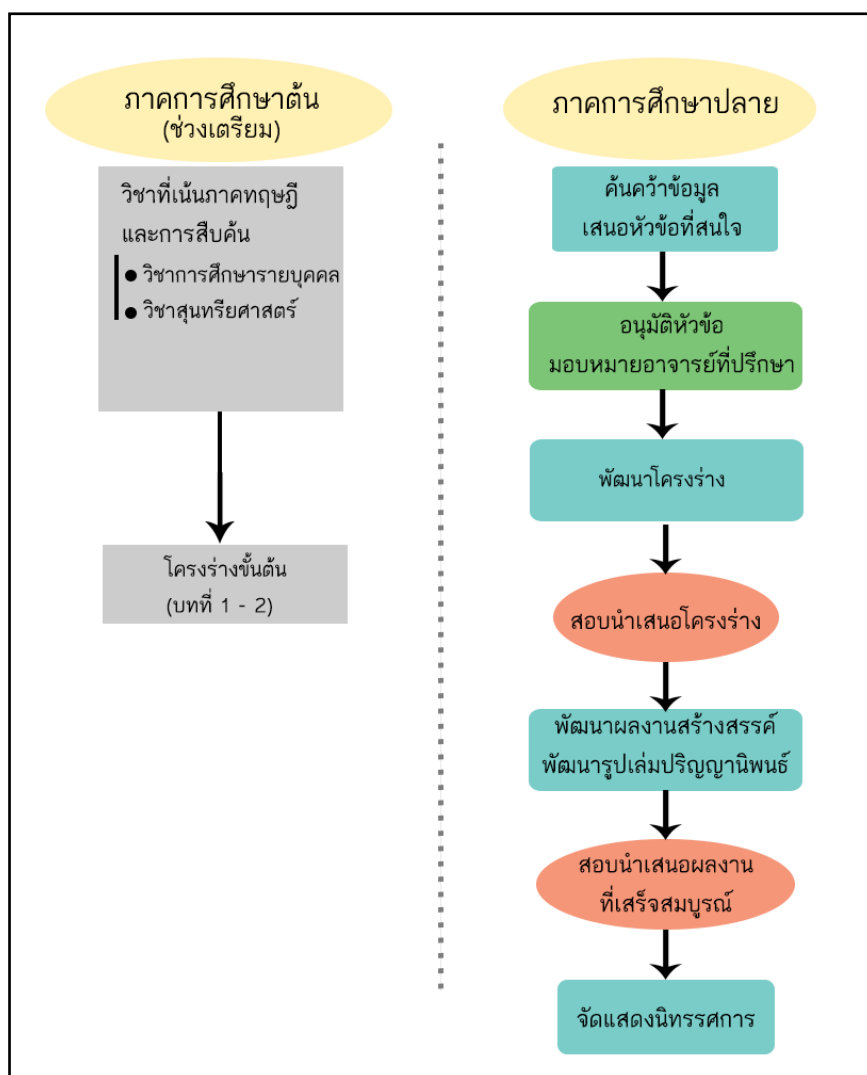
2.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุม 1 ชื่อ เพื่อที่ประชุมจะพิจารณาเห็นชอบ และที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาอีกหนึ่งคนเพื่อเสริมศักยภาพ

เมื่อได้รับอนุมัติหัวข้อและได้รับมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนิสิตนักศึกษาจะเข้าสู่กระบวนการรับคำปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างปริญญานิพนธ์ให้สมบูรณ์และเริ่มวางแผนการดำเนินงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีการให้คำปรึกษาทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของระยะเวลา ระหว่างนั้นอาจารย์ผู้ประสานงานจะแนะนำเทคนิควิธีการในการเขียนรายงานการวิจัย การเขียนโครงการ การเก็บข้อมูล การเผยแพร่และนำเสนอผลงาน รวมถึงเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในแต่ละชั่วโมง

เมื่อถึงกำหนดเวลานิสิตนักศึกษาสอบนำเสนอโครงร่างต่อที่ประชุม โดยมีการจัดให้มีการนำเสนออย่างเป็นทางการต่อหน้าคณะกรรมการ และมีเพื่อนร่วมกระบวนวิชาเป็นผู้ร่วมฟังการนำเสนอ หลังจบการสอบนำเสนอโครงร่างจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาผลงาน โดยจะเป็นการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการพัฒนารูปเล่มปริญญานิพนธ์ ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีอาจารย์ผู้ประสานงานคอยติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ มีการนัดตรวจความก้าวหน้าของผลงานอาทิตย์ละครั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงานและช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหา จนกระทั่งผลงานแล้วเสร็จสมบูรณ์

การสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จะอยู่ในช่วงท้ายภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้ประสานงานจะกำหนดวันสอบที่ชัดเจนเอาไว้ตั้งแต่ต้น นิสิตนักศึกษาจะต้องส่งรูปเล่มปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาที่เสร็จสมบูรณ์ให้กับคณะกรรมการสอบทุกท่านล่วงหน้าก่อนวันสอบ 1 สัปดาห์ และผลงานสร้างสรรค์จะต้องแล้วเสร็จก่อนวันสอบ การสอบจะจัดในลักษณะของการสรุปงานและนำเสนอผลงานโดยมีสื่อประกอบ และมีเพื่อนร่วมวิชาเป็นผู้ร่วมรับฟังการนำเสนอ

หลังจากเสร็จสิ้นการสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วจะมีการจัดแสดงนิทรรศการปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาโดยให้นิสิตนักศึกษาได้นำเอาผลงานที่เกิดขึ้นภายในวิชานี้มาเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยสามารถจัดแสดงนิทรรศการได้ในพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตเป็นที่เรียบร้อย มีการประชาสัมพันธ์ ตกแต่งสถานที่ และกำหนดวันเปิดและปิดงานอย่างชัดเจน

รูปภาพที่ 8 กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 1

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 2 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต้น

มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างวิชาที่เกี่ยวข้องกัน โดยอ้างอิงจากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยกำหนดให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาต้น จำนวน 3 หน่วยกิต และในภาคการศึกษาปลายจะลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นวิชาที่สามารถจัดนำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้ เช่น วิชาการสัมมนา ศิลปศึกษา วิชาการจัดนิทรรศการ ฯลฯ

ในภาคการศึกษาต้นนิสิตนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา โดยจะมีการนัดหมายนิสิตนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจะเปิดภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้ประสานงานจะมีการอธิบายรายวิชาและกำหนดการต่างๆ โดยละเอียดเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในวิชานี้ตลอดทั้งเทอม และมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาเริ่มศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสนใจ มีการตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เพื่อเป็นการเปิดกระดานข่าวสารประจำวิชาและเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้สร้างแฟ้มผลงานออนไลน์ของตน เมื่อเปิดภาคการศึกษาจะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเสนอหัวข้อเพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติหัวข้อและมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถอนุมัติตามความเหมาะสมดังนี้

1) ที่ปรึกษาเดี่ยว

1.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญตามหัวข้อแก่นิสิตนักศึกษา

1.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุมพร้อมกับชื่อหัวข้อปริญญาโท โดยที่ประชุมจะเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบ

2) ที่ปรึกษาคู่

2.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาโดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญของอาจารย์แต่ละท่าน และคัดเลือกอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันเพื่อเสริมศักยภาพให้กับนิสิตนักศึกษารอบด้าน

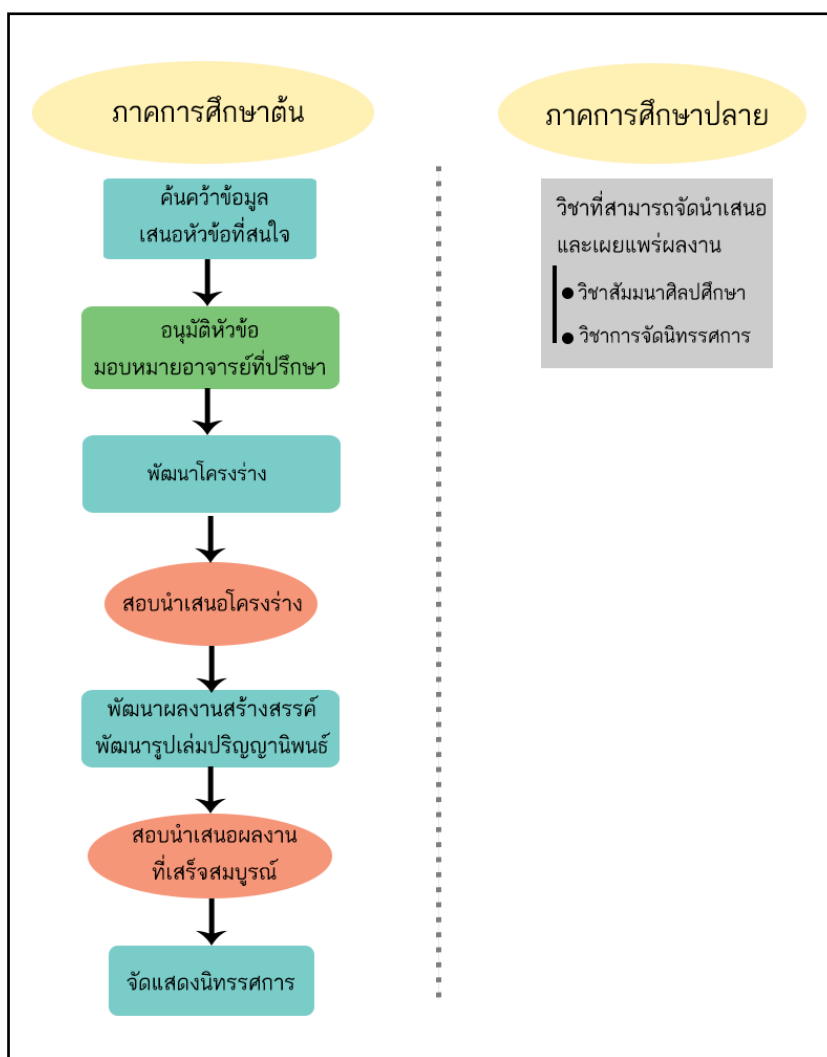
2.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุม 1 ชื่อ เพื่อที่ประชุมจะพิจารณาเห็นชอบ และที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาอีกคนหนึ่งเพื่อเสริมศักยภาพ

เมื่อได้รับอนุมัติหัวข้อและได้รับมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนิสิตนักศึกษาจะเข้าสู่กระบวนการรับคำปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างปริญญาโทให้สมบูรณ์และเริ่มวางแผนการดำเนินงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีการให้คำปรึกษาทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของระยะเวลา ระหว่างนั้นอาจารย์ผู้ประสานงานจะแนะนำเทคนิควิธีการในการเขียนรายงานการวิจัย การเขียนโครงการ การเก็บข้อมูล การเผยแพร่และนำเสนอผลงาน รวมถึงเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในแต่ละชั่วโมง

เมื่อถึงกำหนดเวลานิสิตนักศึกษาสอบนำเสนอโครงร่างต่อที่ประชุม โดยมีการจัดให้มีการนำเสนออย่างเป็นทางการต่อหน้าคณะกรรมการ และมีเพื่อนร่วมกระบวนวิชาเป็นผู้ร่วมฟังการนำเสนอ หลังจบการสอบนำเสนอโครงร่างจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาผลงาน โดยจะเป็นการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการพัฒนารูปเล่มปริญญาบัตร ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยมีอาจารย์ผู้ประสานงานคอยติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ มีการนัดตรวจความก้าวหน้าของผลงานอาทิตย์ละครั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงานและช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหา จนกระทั่งผลงานแล้วเสร็จสมบูรณ์

การสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จะอยู่ในช่วงท้ายภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้ประสานงานจะกำหนดวันสอบที่ชัดเจนเอาไว้ตั้งแต่ต้น นิสิตนักศึกษาจะต้องส่งรูปเล่มปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาที่เสร็จสมบูรณ์ให้กับคณะกรรมการสอบทุกท่านล่วงหน้าก่อนวันสอบ 1 สัปดาห์ และผลงานสร้างสรรค์จะต้องแล้วเสร็จก่อนวันสอบ การสอบจะจัดในลักษณะของการสรุปงานและนำเสนอผลงานโดยมีสื่อประกอบ และมีเพื่อนร่วมวิชาเป็นผู้ร่วมรับฟังการนำเสนอ

เมื่อเปิดภาคการศึกษาปลาย จะมีการจัดแสดงนิทรรศการปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาโดยให้นิสิตนักศึกษาได้นำเอาผลงานที่เกิดขึ้นภายในวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษามาเผยแพร่สู่สาธารณะ ซึ่งจะดำเนินการภายใต้วิชาที่เกี่ยวข้องกัน เช่น วิชาสัมมนาศิลปศึกษา วิชาการจัดนิทรรศการ เป็นต้น ซึ่งในช่วงต้นภาคการศึกษาจะเป็นการเรียนเนื้อหาทฤษฎีประจำวิชาและในช่วงปลายภาคการศึกษาจะเป็นการจัดนำเสนอและเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะภายใต้ลักษณะของวิชานี้ๆ เช่น การจัดสัมมนา การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

รูปภาพที่ 9 กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 2

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 3 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนสองภาคการศึกษา

มีลักษณะเป็นการลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 2 ภาคการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบมาจากการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยรูปแบบนี้จะกำหนดให้นักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 1 จำนวน 2 หน่วยกิต ในภาคการศึกษาต้น และลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 2 จำนวน 3 หน่วยกิต ในภาคการศึกษาปลาย รวมทั้งสิ้นเป็น 5 หน่วยกิต โดยในภาคการศึกษาต้น วิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 1 จะเน้นให้นักศึกษานักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหัวข้อที่ตนสนใจให้ครอบคลุมในภาคทฤษฎีเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการทำ

ผลงานในเชิงวิชาการ(รูปเล่มปริญญานิพนธ์) และในภาคการศึกษาปลาย วิชาปริญญานิพนธ์ทาง ศิลปะศึกษา2 จะเน้นที่การสร้างสรรคผลงานตามหัวข้อที่นิสิตนักศึกษาเลือกอย่างเป็นขั้นตอนพร้อมทั้ง เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

ในภาคการศึกษาต้นนิสิตนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปะศึกษา1 อาจารย์ผู้ประสานงานจะมีการอธิบายรายวิชาและกำหนดการต่างๆ โดยละเอียดเพื่อให้ นิสิตนักศึกษา ได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในวิชานี้ตลอดทั้งเทอม และมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาเริ่ม ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสนใจ มีการตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เพื่อเป็นการเปิดกระดานข่าวสารประจำวิชาและเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้สร้างแฟ้มผลงาน ออนไลน์ของตน เมื่อเปิดภาคการศึกษาจะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเสนอหัวข้อเพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติ หัวข้อและมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถอนุมัติตามความ เหมาะสม ดังนี้

1) ที่ปรึกษาเดี่ยว

1.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาตามความ เหมาะสมและความเชี่ยวชาญตามหัวข้อให้แก่ นิสิตนักศึกษา

1.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ ที่ประชุมพร้อมกับชื่อหัวข้อปริญญานิพนธ์ โดยที่ประชุมจะเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบ

2) ที่ปรึกษาคู่

2.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาโดยคำนึงถึงความ เชี่ยวชาญของอาจารย์แต่ละท่าน และคัดเลือกอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันเพื่อเสริม ศักยภาพให้กับ นิสิตนักศึกษารอบด้าน

2.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ ที่ประชุม 1 ชื่อ เพื่อที่ประชุมจะพิจารณาเห็นชอบ และที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาอีก หนึ่งคนเพื่อเสริมศักยภาพ

เมื่อได้รับอนุมัติหัวข้อและได้รับมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นิสิตนักศึกษาจะเข้าสู่ กระบวนการรับคำปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างปริญญานิพนธ์ให้สมบูรณ์และเริ่มวางแผนการ ดำเนินงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีการให้คำปรึกษาทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ขึ้นอยู่กับความ

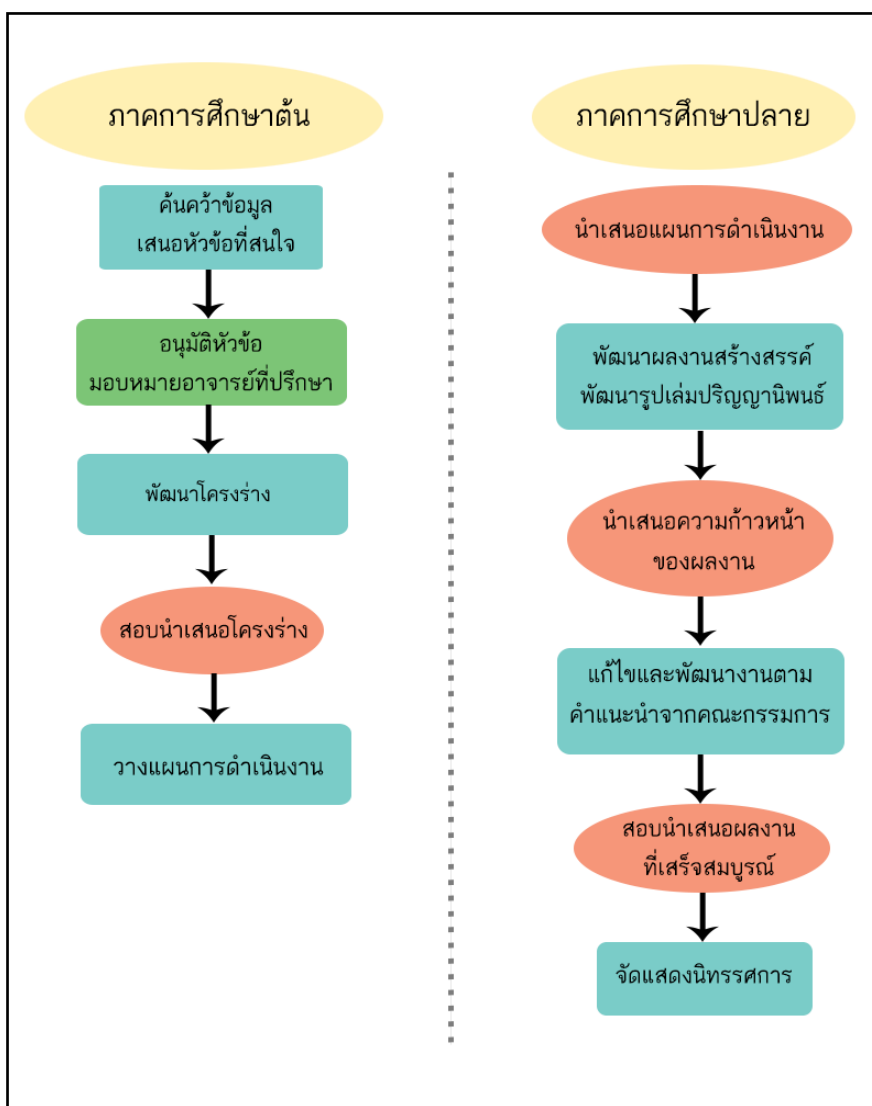
เหมาะสมของระยะเวลา ระหว่างนั้นอาจารย์ผู้ประสานงานจะแนะนำเทคนิควิธีการในการเขียน รายงานการวิจัย การเขียนโครงการ การเก็บข้อมูล การเผยแพร่และนำเสนอผลงาน รวมถึงเชิญ วิทยากรมาให้ความรู้ในแต่ละชั่วโมง

เมื่อถึงกำหนดเวลานิสิตนักศึกษาสอบนำเสนอโครงร่างต่อที่ประชุม โดยมีการจัดให้มีการ นำเสนออย่างเป็นทางการต่อหน้าคณะกรรมการ และมีเพื่อนร่วมกระบวนวิชาเป็นผู้ร่วมฟังการ นำเสนอ หลังจบการสอบนำเสนอโครงร่างจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาโครงร่างตามคำแนะนำของ คณะกรรมการสอบ พร้อมกับเริ่มวางแผนการดำเนินงานในระยะยาวครอบคลุมตลอดระยะเวลาการ ทำงานในภาคการศึกษาปลายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เตรียมสำหรับการนำเสนอ แผนการดำเนินงานในภาคการศึกษาปลาย

ในภาคการศึกษาปลายนิสิตนักศึกษาทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโท 2 วิชา โดยในระยะแรกนิสิตนักศึกษาจะต้องนำเสนอแผนการดำเนินงานในระยะยาวประกอบด้วย สื่อการนำเสนอให้กับคณะกรรมการและเพื่อนร่วมกระบวนวิชาได้รับฟัง จากนั้นคณะกรรมการจะ ให้คำแนะนำที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการทำงานจริงมากที่สุด นิสิตนักศึกษาปรับปรุง และพัฒนาแผนการดำเนินงานของตนให้มีความเหมาะสมตามคำแนะนำจากคณะกรรมการภายใต้ การดูแลชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงเริ่มต้นการพัฒนาผลงานตามแผนการดำเนินงานอย่าง เต็มรูปแบบควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาในส่วนของรูปเล่มปริญญาโท (บทที่ 3 – 4) โดยมีอาจารย์ผู้ประสานงานคอยติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ มีการนัดตรวจความก้าวหน้าของ ผลงานอาทิตย์ละครั้งเพื่อเป็นการกระตุ้นการทำงานและช่วยเหลือในกรณีที่เกิดปัญหา ในช่วงกลาง ภาคการศึกษาจะมีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าของผลงาน 50% นิสิตนักศึกษาจะสรุป ความก้าวหน้าในการพัฒนาผลงานและรูปเล่มโดยมีสื่อประกอบการนำเสนอให้กับคณะกรรมการสอบ และเพื่อนร่วมกระบวนวิชาได้รับฟัง คณะกรรมการจะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ตลอดจนคำแนะนำเมื่อนิสิตนักศึกษามีปัญหาอุปสรรค หลังจากนั้นนิสิตนักศึกษาจะนำคำแนะนำ เหล่านี้มาพัฒนาผลงานและรูปเล่มปริญญาโทภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาจนกระทั่ง ผลงานแล้วเสร็จสมบูรณ์

การสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จะอยู่ในช่วงท้ายภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้ ประสานงานจะกำหนดวันสอบที่ชัดเจนเอาไว้ตั้งแต่ต้น นิสิตนักศึกษาจะต้องส่งรูปเล่มปริญญาโท ทางศิลปศึกษาที่เสร็จสมบูรณ์ให้กับคณะกรรมการสอบทุกท่านล่วงหน้าก่อนวันสอบ 1 สัปดาห์ และ

ผลงานสร้างสรรค์จะต้องแล้วเสร็จก่อนวันสอบ การสอบจะจัดในลักษณะของการสุรภูงานและ นำเสนอผลงานโดยมีสื่อประกอบ และมีเพื่อนร่วมวิชาเป็นผู้ร่วมรับฟังการนำเสนอ หลังจากเสร็จสิ้น การสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วจะมีการจัดแสดงนิทรรศการปริญญาโททางศิลปศึกษา โดยให้นิสิตนักศึกษาได้นำเอาผลงานที่เกิดขึ้นภายในวิชานี้มาเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยสามารถจัด แสดงนิทรรศการได้ในพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตเป็นที่เรียบร้อย มีการประชาสัมพันธ์ ตกแต่งสถานที่ และกำหนดวันเปิดและปิดงานอย่างชัดเจน

รูปภาพที่ 10 กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 3

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 4 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนสองภาคการศึกษา

มีลักษณะเป็นการลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 2 ภาคการศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบมาจากการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยรูปแบบนี้จะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา1 จำนวน 3 หน่วยกิต ในภาคการศึกษาด้าน และลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา2 จำนวน 2 หน่วยกิต ในภาคการศึกษาปลาย รวมทั้งสิ้นเป็น 5 หน่วยกิต โดยในภาคการศึกษาด้าน วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา1 จะเน้นที่การสร้างสรรค์ผลงานตามหัวข้อที่นิสิตนักศึกษาเลือกอย่างเป็นขั้นตอน และในภาคการศึกษาปลาย วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา2 จะเป็นการนำเอาประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานสร้างสรรค์มาต่อยอดเป็นผลงานในเชิงวิชาการ(รูปเล่มปริญญาโท) พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ

ในภาคการศึกษาด้านนิสิตนักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา1 อาจารย์ผู้ประสานงานจะมีการอธิบายรายวิชาและกำหนดการต่างๆ โดยละเอียดเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติงานภายในวิชานี้ตลอดทั้งเทอม และมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาเริ่มศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนสนใจ มีการตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เพื่อเป็นการเปิดกระดานข่าวสารประจำวิชาและเพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้สร้างแฟ้มผลงานออนไลน์ของตน เมื่อเปิดภาคการศึกษาจะกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเสนอหัวข้อเพื่อให้ที่ประชุมอนุมัติหัวข้อและมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถอนุมัติตามความเหมาะสม ดังนี้

1) ที่ปรึกษาเดี่ยว

1.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญตามหัวข้อให้แก่นิสิตนักศึกษา

1.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุมพร้อมกับชื่อหัวข้อปริญญาโท โดยที่ประชุมจะเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบ

2) ที่ปรึกษาคู่

2.1 ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาคู่โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญของอาจารย์แต่ละท่าน และคัดเลือกอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันเพื่อเสริม

ศักยภาพให้กับนิสิตนักศึกษารอบด้าน

2.2 นิสิตนักศึกษาเสนอชื่อ เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ที่ประชุม 1 ชื่อ เพื่อที่ประชุมจะพิจารณาเห็นชอบ และที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาอีกหนึ่งคนเพื่อเสริมศักยภาพ

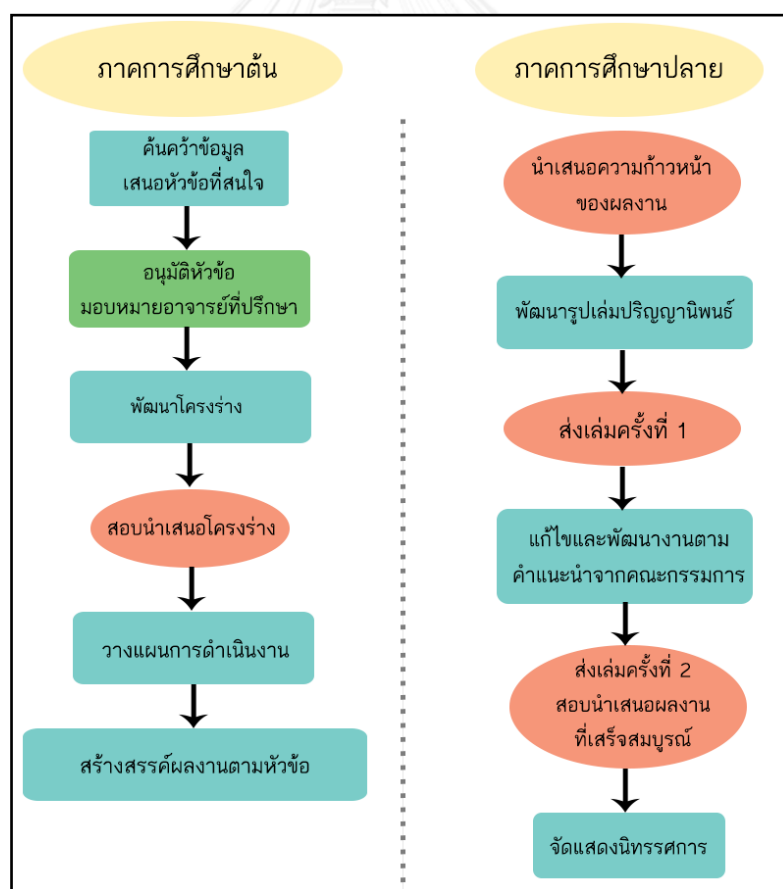
เมื่อได้รับอนุมัติหัวข้อและได้รับมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนิสิตนักศึกษาจะเข้าสู่กระบวนการรับคำปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างปริญญาานิพนธ์ให้สมบูรณ์และเริ่มวางแผนการดำเนินงาน โดยอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีการให้คำปรึกษาทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของระยะเวลา ระหว่างนั้นอาจารย์ผู้ประสานงานจะแนะนำเทคนิควิธีการในการเขียนรายงานการวิจัย การเขียนโครงการ การเก็บข้อมูล การเผยแพร่และนำเสนอผลงาน รวมถึงเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในแต่ละชั่วโมง

เมื่อถึงกำหนดเวลานิสิตนักศึกษาสอบนำเสนอโครงร่างต่อที่ประชุม โดยมีการจัดให้มีการนำเสนออย่างเป็นทางการต่อหน้าคณะกรรมการ และมีเพื่อนร่วมกระบวนวิชาเป็นผู้ร่วมฟังการนำเสนอ หลังจบการสอบนำเสนอโครงร่างจะเป็นการปรับปรุงและพัฒนาโครงร่างตามคำแนะนำของคณะกรรมการสอบ พร้อมกับเริ่มวางแผนการดำเนินงานในระยะยาวครอบคลุมตลอดระยะเวลาการทำงานในภาคการศึกษาปลายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ในช่วงครึ่งหลังของภาคการศึกษาต้นจะเริ่มให้นิสิตนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานตามหัวข้อของตนเองภายใต้ความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ผลงานของตนเองนั้นก้าวหน้าจนกระทั่งผลงานนั้นใกล้เสร็จสมบูรณ์

ในภาคการศึกษาปลายนิสิตนักศึกษาทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา2 เมื่อเริ่มเปิดภาคการศึกษาปลายนิสิตนักศึกษาจะต้องนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่มีความก้าวหน้าอยู่ในระดับ 80% - 100% โดยเป็นการนำเสนอผลงานจริงประกอบกับสื่อเพื่อให้คณะกรรมการและเพื่อนร่วมกระบวนวิชาได้รับฟัง จากนั้นนิสิตนักศึกษาจะสามารถปรับปรุงและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ของตนตามคำแนะนำจากคณะกรรมการภายใต้การดูแลชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงเริ่มต้นการพัฒนาผลงานทางวิชาการในส่วนของรูปเล่มปริญญาานิพนธ์โดยมีอาจารย์ผู้ประสานงานคอยติดตามความก้าวหน้า ในช่วงกลางภาคการศึกษาจะกำหนดให้ส่งโครงร่างรูปเล่มปริญญาานิพนธ์ครั้งที่ 1 ให้กับคณะกรรมการพร้อมกับสรุปความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานให้กับ

คณะกรรมการและเพื่อนร่วมกระบวนวิชารับฟัง เพื่อรับฟังการพิจารณาและคำแนะนำสำหรับการพัฒนารูปเล่มที่สมบูรณ์ต่อไป

การสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์จะอยู่ในช่วงท้ายภาคการศึกษา โดยอาจารย์ผู้ประสานงานจะกำหนดวันสอบที่ชัดเจนเอาไว้ตั้งแต่ต้น นิสิตนักศึกษาจะต้องส่งรูปเล่มปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาที่เสร็จสมบูรณ์ให้กับคณะกรรมการสอบทุกท่านล่วงหน้าก่อนวันสอบ 1 สัปดาห์ และผลงานสร้างสรรค์จะต้องแล้วเสร็จก่อนวันสอบ การสอบจะจัดในลักษณะของการสรุปงานและนำเสนอผลงานโดยมีสื่อประกอบ และมีเพื่อนร่วมวิชาเป็นผู้ร่วมรับฟังการนำเสนอ หลังจากเสร็จสิ้นการสอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์แล้วจะมีการจัดแสดงนิทรรศการปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา โดยให้นิสิตนักศึกษาได้นำเอาผลงานที่เกิดขึ้นภายในวิชานี้มาเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยสามารถจัดแสดงนิทรรศการได้ในพื้นที่ที่ได้รับการอนุญาตเป็นที่เรียบร้อย มีการประชาสัมพันธ์ ตกแต่งสถานที่ และกำหนดวันเปิดและปิดงานอย่างชัดเจน

รูปภาพที่ 11 กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 4

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลตามประเด็นที่สำคัญดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรตลอดจนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาจาก 3 สถาบัน 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศไทยในปัจจุบันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาการศึกษารายบุคคลในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 มีการกำหนดให้เสนอหัวข้อในการทำปริญญานิพนธ์เพื่อคณะกรรมการจะได้คัดเลือกและมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษาให้ตามความเหมาะสมของหัวข้อ จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาโครงร่างในส่วนแรก(บทที่1-2) และสอบนำเสนอโครงร่างในช่วงท้ายภาคการศึกษา จากนั้นกำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 นิสิตนักศึกษาจะได้ทำการพัฒนาโครงร่างปริญญานิพนธ์ต่อยอดจากวิชาการศึกษารายบุคคล และทำงานภายใต้ความดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาท่านเดิม ในแต่ละชั่วโมงเรียนจะมีการให้ความรู้และแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำรูปเล่มปริญญานิพนธ์ ระหว่างภาคการศึกษาจะมีการกำหนดสอบนำเสนอความก้าวหน้าของผลงานทั้งหมด 2 ครั้ง แบ่งเป็นการนำเสนอความก้าวหน้าร้อยละ 50 ของผลงาน และการนำเสนอผลงานครั้งสุดท้ายในช่วงท้ายภาคการศึกษา หลังจากนั้นจึงจะมีการจัดแสดงนิทรรศการสู่สาธารณะ

2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 มีการกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเสนอหัวข้อในการทำปริญญานิพนธ์พร้อมกับระบุรายชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาที่ตนเลือกตามความเหมาะสมของหัวข้อ

ปริญญาโท จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการรับคำปรึกษาและพัฒนาโครงร่างปริญญาโท(บทที่1-2) และสอบนำเสนอโครงร่างในเวลาต่อมา ระหว่างภาคการศึกษาจะมีการให้ความรู้และแนะนำวิธีการเขียนรูปเล่มปริญญาโทสลับกับการนัดตรวจความคืบหน้าของผลงานแบบสัปดาห์เว้นสัปดาห์ ให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนารูปเล่มปริญญาโทควบคู่กับการสร้างสรรค์ผลงาน และมีการจัดสอบสรุปผลงานครั้งสุดท้ายช่วงท้ายภาคการศึกษา พร้อมกับจัดนำเสนอผลงานที่ห้องนิทรรศการของภาควิชา

3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยศิลปศึกษาในชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เสนอหัวข้อปริญญาโทของตน 3 ลำดับ โดยเรียงตามลำดับความถนัดและความชอบ คณะกรรมการจะเป็นผู้คัดเลือกหัวข้อที่เหมาะสมที่สุดเพียงหนึ่งหัวข้อแล้วมอบหมายอาจารย์ที่ปรึกษา ระหว่างภาคการศึกษาจะมีการให้ความรู้และแนะนำระเบียบวิธีการวิจัยทางศิลปศึกษาสลับกับการสอบนำเสนอความก้าวหน้าของผลงานระหว่างภาคการศึกษาทั้งหมด 3 ครั้ง เพื่อให้ได้โครงร่างปริญญาโทในขั้นต้น (บทที่1-2) จากนั้นกำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา1 ในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 โดยกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมต่อยอดจากวิชาการวิจัยศิลปศึกษาจนกระทั่งแล้วเสร็จเป็นผลงานที่สมบูรณ์ ระหว่างภาคการศึกษาจะมีการให้ความรู้และแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการทำงานสร้างสรรค์ มีการกำหนดสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 3 ครั้ง จากนั้นกำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา2 ในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 2 กำหนดให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาโครงร่างปริญญาโทต่อยอดจากวิชาการวิจัยศิลปศึกษาและวิชาศิลปนิพนธ์สาขาศิลปศึกษา1 มีการเพิ่มเติมให้นิสิตนักศึกษาออกแบบแผนการสอนในหัวข้อเดียวกับปริญญาโทของตนสอดแทรกอยู่ในเล่มปริญญาโท ระหว่างภาคการศึกษาจะมีการให้ความรู้และแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำรูปเล่มปริญญาโท กำหนดให้มีการสอบนำเสนอความก้าวหน้าทั้งหมด 4 สอบข้อเขียน 1 ครั้ง และจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชนในช่วงท้ายภาคการศึกษา

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้น

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีจุดประสงค์ในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษา คือ เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัดและประเมินผล การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา

เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูล เทคนิควิธีการ ข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐานในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม สื่อสารสนเทศ หรือผลงานในเชิงรูปธรรมที่จะเกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษา/ศิลปศึกษา

รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา

เป็นการลงมือศึกษาค้นคว้าตัวผลงานศิลปกรรม/ผลงานสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้งนำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าผลงานสร้างสรรค์ละเอียดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนนวัตกรรมต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา/ศิลปศึกษา

โดยรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้งสองรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้ในหลายลักษณะตามเงื่อนไขข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิตของแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการบริหารจัดการภายในวิชาไว้ทั้งหมด 4 แบบ ดังนี้

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 1 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปลาย กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลาย จำนวน 3 หน่วยกิต โดยกำหนดให้มีวิชาที่เกี่ยวข้องกันในภาคการศึกษาดั้งเดิมเป็นวิชาเน้นในภาคทฤษฎีและการสืบค้น เช่น วิชาการศึกษารายบุคคล วิชาสุนทรียศาสตร์ ฯลฯ เพื่อมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาเลือกค้นคว้าในหัวข้อที่ตนสนใจไว้เป็นแนวทางในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลาย กำหนดให้มีการสอบทั้งหมด 2 ครั้งในภาคการศึกษาปลาย และมีการจัดแสดงนิทรรศการ โดยผลงานของนิสิตนักศึกษานั้นประกอบด้วย ผลงานสร้างสรรค์ควบคู่กับรูปเล่มปริญญาโท

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 2 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต้น

กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาต้น จำนวน 3 หน่วยกิต โดยกำหนดให้มีวิชาที่เกี่ยวข้องกันในภาคการศึกษาปลายที่เป็นวิชาที่สามารถจัด นำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้ เช่น วิชาการสัมมนาศิลปศึกษา วิชาการจัดนิทรรศการ ฯลฯ กำหนดให้มีการสอบทั้งหมด 2 ครั้งในภาคการศึกษาต้น และมีการจัดแสดงนิทรรศการ/สัมมนา ศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลายภายใต้ลักษณะของวิชาที่กำหนด เช่น การจัดสัมมนา การจัด นิทรรศการ เป็นต้น โดยผลงานของนิสิตนักศึกษานั้นประกอบด้วย ผลงานสร้างสรรค์ ควบคู่กับรูปเล่ม ปริญญาโท

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 3 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนสองภาค

การศึกษา กำหนดให้นิสิตนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้ง 2 ภาค การศึกษา คือ วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา1 จำนวน 2 หน่วยกิต และ วิชาปริญญาโททาง ศิลปศึกษา2 จำนวน 3 หน่วยกิต รวมเป็น 5 หน่วยกิต โดยกำหนดให้ภาคการศึกษาต้นศึกษาค้นคว้า ข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ และกำหนดให้ภาคการศึกษาปลายต่อ ยอดองค์ความรู้โดยการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ควบคู่กับการทำรูปเล่มปริญญาโท กำหนดให้มีการสอบทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ สอบนำเสนอโครงร่าง(ภาคต้น) นำเสนอแผนการดำเนินงาน(ภาค ปลาย) นำเสนอความก้าวหน้าของผลงาน50% (ภาคปลาย) และนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์(ภาค ปลาย) มีการจัดนิทรรศการ และผลงานของนิสิตนักศึกษานั้นประกอบด้วย ผลงานสร้างสรรค์ควบคู่ กับการทำรูปเล่มปริญญาโท

กระบวนการบริหารจัดการแบบที่ 4 กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนสองภาค

การศึกษา กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้ง 2 ภาคการศึกษา คือ วิชา ปริญญาโททางศิลปศึกษา1 จำนวน 3 หน่วยกิต และ วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา2 จำนวน 2 หน่วยกิต รวมเป็น 5 หน่วยกิต โดยกำหนดให้ภาคการศึกษาต้นศึกษาพัฒนาโครงร่างหัวข้อและ พัฒนาผลงานสร้างสรรค์ และกำหนดให้ภาคการศึกษาปลายต่อยอดองค์ความรู้โดยการนำ ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์งานนั้นถ่ายทอดออกมาในเชิงวิชาการ ได้แก่ รูปเล่ม ปริญญาโท กำหนดให้มีการสอบทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ สอบนำเสนอโครงร่าง(ภาคต้น) นำเสนอ แผนการดำเนินงาน (ภาคปลาย) นำเสนอความก้าวหน้าของผลงาน50% และนำเสนอผลงานที่เสร็จ

สมบูรณ์(ภาคปลาย) มีการจัดนิทรรศการ ผลงานของนิสิตนักศึกษาชั้นประกอบด้วย ผลงาน
สร้างสรรค์ควบคู่กับรูปเล่มปริญญาบัตร

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น
ผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา
ภายในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี เอกสารและ
งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการเก็บข้อมูลความต้องการจากอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาที่ยังไม่มีวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ
การเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยได้ออกแบบขึ้นมานั้นมี
จุดประสงค์ คือ เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนศิลปะ การจัดการหลักสูตร การวัด
และประเมินผล การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการวิจัยผลงานศิลปกรรม เป็นการศึกษาวิจัยเพื่อ
ประโยชน์ทางการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2548) ที่กล่าวถึงขอบเขต
ของการวิจัยในกลุ่มวิชาศิลปศึกษาว่าต้องประกอบด้วยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการ
สอนศิลปะ การวิจัยผลงานศิลปกรรม โดยจุดประสงค์ของการวิจัยในกลุ่มวิชาศิลปศึกษาที่ ชาญณรงค์
พรุ่งโรจน์ ได้กล่าวไปในข้างต้นยังแยกออกจากจุดประสงค์ของการวิจัยทางศิลปะ ที่มุ่งเน้นการ
พัฒนาในด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกของมนุษย์เป็นหลัก ไม่ได้มุ่งเน้นประโยชน์ในทางปฏิบัติใด
เป็นพิเศษ

รูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การวิจัยเพื่อการ
สร้างสรรค์ผลงานศิลปะและนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อศึกษาค้นคว้า
ข้อมูลพื้นฐาน เทคนิควิธีการ ข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็น
พื้นฐานในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรม สื่อสารสนเทศ หรือผลงานในเชิง
รูปธรรมที่จะเกิดคุณประโยชน์ทางการศึกษา/ศิลปศึกษา และ รูปแบบที่ 2 การวิจัยผลงาน
สร้างสรรค์เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา เป็นการลงมือศึกษาค้นคว้าตัว

ผลงานศิลปกรรม/ผลงานสร้างสรรค์อย่างลึกซึ้ง นำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าผลงานสร้างสรรค์อย่างละเอียดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจ แนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนนวัตกรรมต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา/ศิลปศึกษา สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างสรรค์ทางศิลปะและการวิจัยที่ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ได้สรุปไว้ว่า การสร้างสรรค์ทางศิลปะมีลักษณะเฉพาะแตกต่างและแยกจากการวิจัยอย่างสิ้นเชิง แต่มีความเกี่ยวข้องกันใน 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ และการวิจัยผลงานสร้างสรรค์

โดยทั้งสองรูปแบบมีขั้นตอนหลักๆ อยู่ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นปฏิบัติ 3) ขั้นสรุป โดยในขั้นเตรียมจะเป็นการเริ่มต้นให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างของผลงานปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีถึงดีมาก สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบและขอบเขตในการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา ได้แก่ การนำองค์ความรู้ทางศิลปศึกษามาเป็นฐานในการทำงานสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมทางด้านศิลปศึกษา เป็นต้น อาจารย์ให้คำแนะนำวิธีการทำงานโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน แนะนำเทคนิควิธีการสืบค้นข้อมูล การอ้างอิงข้อมูลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การเขียนรายงานการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนการปลูกฝังวัฒนธรรมการวิจารณ์ศิลปะ ในขั้นปฏิบัติ เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกหัวข้อที่ตนสนใจศึกษาเพื่อทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาในแนวทางที่ถนัด โดยนำเอาเทคนิควิธีการต่างๆที่ได้เรียนรู้ในขั้นเตรียมมาปฏิบัติงานด้วยตัวเองอย่างเหมาะสมตามหัวข้อการทำงานที่นิสิตนักศึกษาเป็นผู้เลือกศึกษาด้วยตนเอง มีการกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ศึกษาเพื่อให้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลนั้นเป็นไปได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้งในประเด็นดังกล่าว กำหนดจุดประสงค์ในการศึกษาที่ชัดเจนเพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการทำงานทั้งหมดและสอดคล้องกับผลงานที่จะเกิดขึ้น สิ่งที่สำคัญคือนิสิตนักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลและบันทึกทุกขั้นตอนกระบวนการทำงาน และสามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นโดยการเรียบเรียงออกมาเป็นภาษาเขียนที่เข้าใจง่าย กระชับ และสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ผลงานที่ได้จากการทำปริญญานิพนธ์นั้นสามารถสร้างสรรค์ขึ้นมาได้หลายรูปแบบตามแนวทางหัวข้อที่นิสิตนักศึกษาได้เลือกทำ เช่น นวัตกรรมการสอนศิลปศึกษา ผลงานสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยกระบวนการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์นั้นจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นสรุป เป็นการให้นักศึกษาสรุปผลการปฏิบัติงานและนำเสนอผลงานที่ได้ทำตลอดภาคการศึกษา โดยนิสิตนักศึกษาสามารถเลือก

วิธีการนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดทางด้านเวลา เช่น การนำเสนอปากเปล่าประกอบสื่อสร้างสรรค์ การนำเสนอผ่านวิดีโอ การนำเสนอผ่านผลงานภาพเคลื่อนไหวหรือการ์ตูนอนิเมชัน เป็นต้น เพื่อสร้างความหลากหลายให้กับรูปแบบการนำเสนอ สร้างความน่าสนใจให้กับผลงาน นอกจากนี้นิสิตนักศึกษายังต้องฝึกทักษะในการสื่อสารและถ่ายทอด เพื่อให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจผลงานได้อย่างง่ายที่สุด หลังจากการนำเสนอผลงานต่อคณาจารย์และคณะกรรมการสอบปริญญาโททางศิลปศึกษาแล้ว นิสิตนักศึกษาจะต้องทำการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสัมมนา การจัดแสดงนิทรรศการ ตลอดจนเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิจารณ์ผลงานศิลปะภายในงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่ผลงาน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นประโยชน์ให้นิสิตนักศึกษาได้เปิดโลกทัศน์ทางด้านศิลปศึกษานำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าต่อไปในอนาคต ซึ่งกระบวนการแต่ละขั้นของรูปแบบนี้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ กล่าวคือ รูปแบบการสอนแบบเน้นการวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Teaching) รูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการวิจัย (Research-Based Instruction) รูปแบบการสอนกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน (Research-Led, Research-Oriented, Research-Based, Research-Tutored) ซึ่งทุกรูปแบบมีจุดร่วมกันคือการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานและได้ศึกษาตัวอย่างงานอย่างครอบคลุมแล้วจึงเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยตัวเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลอย่างใกล้ชิด (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2557; ทิศนา ขัมมณี, 2550; Giller, 2009) ซึ่งในรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีความพิเศษที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมคือทั้งสองรูปแบบจะเน้นให้มีการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชนในลักษณะต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้นิสิตนักศึกษาเกิดทักษะในการสื่อสาร สามารถถ่ายทอดในสิ่งที่ตนสร้างสรรค์ขึ้นมาให้กับผู้อื่นได้เข้าใจได้โดยง่ายซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของวิชาชีพครู อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้แต่ละรูปแบบจะมีการแบ่งภาคการศึกษา จำนวนหน่วยกิต และกระบวนการจัดการภายในรูปแบบที่แตกต่างกันเพื่อเป็นประโยชน์แก่สถาบันอุดมศึกษาที่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาและจำนวนหน่วยกิต ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาทั้งสองรูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบ ดังนี้

1) ด้านอาจารย์ผู้ประสานงาน อาจารย์ผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาควรมีบทบาทในการประสานงานระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตนักศึกษา มีหน้าที่ติดตามความคืบหน้าในการทำงานของนิสิตนักศึกษาโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาได้เก็บบันทึกขั้นตอนการทำงานตลอดจนการนำมาถ่ายทอดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเขียนอธิบาย การเผยแพร่ลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ การตัดต่อวิดีโอ และการผลิตสื่อในรูปแบบที่ทันสมัย เป็นต้น สนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Youtube เป็นต้น เพื่ออาจารย์จะสามารถติดตามความก้าวหน้าในการทำงานและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างกัน กระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคผลงาน ตลอดจนให้เกิดการสะท้อนคิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ปาริฉัตร บุญต่อม (2557)) ที่พบว่า เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนคิดของผู้เรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนในการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการสร้างสรรคงานคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียน นอกจากนี้ที่ติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาผลงานของนิสิตนักศึกษาแล้วอาจารย์ผู้ประสานงานยังมีหน้าที่คัดเลือกข้อมูลที่จะนำไปใช้บรรยายในชั่วโมง โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา เรียงตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง และคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิมของนิสิตนักศึกษาเป็นหลักเพื่อให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอให้และเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

2) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา ควรมีการให้คำปรึกษาในรูปแบบกลุ่มสลับกับการให้คำปรึกษาในรูปแบบรายบุคคล โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของนิสิตนักศึกษาในแต่ละคน เพื่อให้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตนักศึกษาเป็นไปได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ Canfield (1992) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนในกลุ่มสังคม(Social) ไม่ชอบการปฏิบัติงานที่ต้องทำเพียงคนเดียว มักจะสร้างกลุ่มขึ้นมาเองตามความชอบเพื่อให้มีโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยกันหรือกับครูผู้สอน ชอบการอภิปรายกลุ่มเล็กๆและการทำงานเป็นทีม ส่วนผู้เรียนในกลุ่มอิสระ (Independent) ชอบการทำงานตามลำพังโดยใช้จุดมุ่งหมายของตนเอง ชอบการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการควบคุมตนเอง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดให้อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกท่านมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาปริญญาโท เพราะหัวข้อปริญญาโทนั้นมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องอาศัย

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆ ในการดูแลและให้คำปรึกษากับนิสิตนักศึกษาตามความเหมาะสมของ หัวข้อ สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องมีพื้นฐานทางความรู้ด้านวิชาการ มีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพที่จะทำการสอนและมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการสอน ทรศนะคติที่ดีต่อการสอน ซึ่งทั้งหมดจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพการสอน นอกจากนี้การเปิดกว้าง ในการกำหนดแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษานั้นจะเป็นการสร้างควมหลากหลายให้เกิดขึ้นภายในรูปแบบ การเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาได้เช่นกัน การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักท่านเดียว จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน นั้นๆ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาหลักดูแลร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมจะเป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่างนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีความสามารถที่ผสมผสานกัน เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา หลักมีความเชี่ยวชาญทางด้านหลักการทฤษฎีส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมมีความเชี่ยวชาญทางด้าน ทักษะปฏิบัติ ก็จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้รับการเสริมทักษะควบคู่กันทั้งสองด้านทำให้ผลงาน มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาโดยรับการเสนอรายชื่ออาจารย์จากนิสิต นักศึกษา ลักษณะนี้จะเป็นการเปิดโอกาสให้กับนิสิตนักศึกษาได้เป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกับหัวข้อด้วยตัวเอง เป็นลักษณะที่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจและการยอมรับ ของนิสิตนักศึกษาเป็นหลัก

3) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้จำเป็นต้อง คำนึงถึงองค์ความรู้และทักษะที่สำคัญในรายวิชา เพื่อให้สามารถกำหนดจุดประสงค์ที่มีความ ครอบคลุมที่สุดซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการมุ่งพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษา สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) ที่กล่าวว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความ สำคัญอย่างยิ่ง ควรคำนึงถึงขอบเขตและจุดมุ่งหมายในการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายควรให้ ครอบคลุม ความรู้ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม และทักษะต่างๆ ดังนั้นในการกำหนดจุดประสงค์ในวิชา นี้จึงต้องมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ศึกษามาตลอดหลักสูตรเพื่อประยุกต์ใช้ตามหัวข้อ การทำงานได้อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบโดย อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐาน มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาฝึกการนำเสนอผลงานในรูปแบบของการจัดสัมมนาหรือจัดนิทรรศการ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการวิจารณ์ศิลปะ

4) ด้านเนื้อหาสาระ อาจารย์ผู้สอนควรมีการให้ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นิสิตนักศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ การเขียนโครงการ การเขียนรายงานวิจัย เทคนิควิธีการเก็บข้อมูล เทคนิควิธีการทำวิจัย วัฒนธรรมการวิจารณ์ศิลปะ ความรู้ในการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานในรูปแบบต่างๆสู่สาธารณะ ตลอดจนการให้ตัวอย่างที่ดี แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง และการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับนิสิตนักศึกษา โดยการคัดเลือกเนื้อหาสาระต่างๆเหล่านี้จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้มีความทันสมัยและถูกต้องอยู่เสมอ เพราะจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตนักศึกษาในเรื่องการค้นคว้าเอกสารและเนื้อหาของงาน สอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอนเป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ว่า ทฤษฎีข้อความรู้ใหม่ๆ ในศาสตร์ของตนขณะนั้นเป็นอย่างไร และยังเป็นการสร้างศรัทธาให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณอาจารย์มีความทันสมัยทางวิชาการ

5) ด้านทักษะ ควรมีการฝึกฝนให้นิสิตนักศึกษาเกิดทักษะทางการวิจัยทางศิลปศึกษา ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรคงานที่มีลักษณะเฉพาะตน ทักษะการวิจารณ์ศิลปะ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะทางวิชาชีพ การบูรณาการทักษะเหล่านี้เข้าไปในแต่ละกระบวนการเรียนรู้จะเป็นการฝึกฝนขัดเกลาให้นิสิตนักศึกษาเป็นบุคคลที่สามารถมองเห็นปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม เป็นการกระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้และช่างค้นคว้าหาข้อมูล และสามารถถ่ายทอดกระบวนการต่างๆให้แก่ผู้อื่นเข้าใจได้

6) ด้านเทคนิควิธีการสอน ควรมีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานกันตามความเหมาะสมของบริบทต่างๆ ดังนี้ การบรรยาย การอภิปรายในชั้นเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้แบบกลุ่ม การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนโดยใช้วิธีการวิจัยเป็นฐาน การสอนแบบทีม การฝึกทักษะปฏิบัติ (ค้นคว้าด้วยตนเอง ศึกษาดูงาน) และการศึกษาจากกระบวนการทำงานของศิลปินที่เป็นแบบอย่าง ซึ่งรูปแบบการสอนที่หลากหลายเช่นนี้จะเป็นการกระตุ้นเร้าให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนในรูปแบบเดิมๆเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544) ที่กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งไม่ขึ้นกับจำนวนผู้เรียน จัดกิจกรรมการสอนสาระครบตามหลักสูตร มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมประกอบการสอน หาคุภัณฑ์และสื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ดีขึ้น

7) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมีการวัดผลและประเมินผลในรายละเอียด ดังนี้ ประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ประเมินพฤติกรรมการส่งงานและความสม่ำเสมอในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา ประเมินคุณภาพงาน ประเมินการจัดแสดงผลงาน/นิทรรศการ และประเมินการนำเสนอ ในรายวิชานี้จำเป็นต้องให้ความสำคัญทั้งการประเมินตัวผลงานสร้างสรรค์และรูปลักษณ์ปริญญาบัตร เนื่องจากทั้งสองส่วนล้วนแสดงถึงความตั้งใจในการทำงานเท่าเทียมกัน แต่จำเป็นที่จะต้องประเมินพฤติกรรมความมีวินัยและความรับผิดชอบในการทำงานควบคู่กันไปด้วย

8) ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา ควรกำหนดให้มีการจัดทำรูปลักษณ์ปริญญาบัตร/ภาคินิพนธ์ควบคู่กับการทำผลงานสร้างสรรค์ การจัดนิทรรศการ จำเป็นที่จะต้องแสดงผลงานทั้งสองควบคู่กันเพราะตัวผลงานสร้างสรรค์นั้นไม่สามารถถ่ายทอดหรือบอกเล่ากระบวนการที่ผ่านมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งผลงานเสร็จสมบูรณ์ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรูปลักษณ์ปริญญาบัตรที่มีบทบาทช่วยอธิบายกระบวนการทำงานทั้งหมด รวมถึงบอกเล่าถึงที่มาของแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนแรงบันดาลใจในการทำงาน ซึ่งผลงานทั้งสองอย่างนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะที่ได้ศึกษามาตลอดทั้งหลักสูตรมาสู่การนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ คู่มือการทำรายงาน ภาคินิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2539) ที่ได้อธิบายว่า ภาคินิพนธ์เป็นเอกสารทางวิชาการที่เรียบเรียงขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อฝึกให้รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งฝึกความสามารถในการใช้ภาษาในการรวบรวมเรียบเรียงความรู้อย่างมีระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ ความคิด และมี

ความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำเอารูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เห็นแนวโน้มและความเหมาะสมของแต่ละรูปแบบ แล้วทำการเปรียบเทียบผลการทดลอง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2542). *กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: เตอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). *การออกแบบการสอน: การบูรณาการ การอ่าน การวิเคราะห์ และการเขียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). *การวิจัยทางศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยยศ จันทราทิตย์. (2550). *โครงการวิจัย การสร้างกระบวนการในการวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะ คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2557). ประวัติ ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from <http://www.kku.ac.th/aboutkku/?topic=0&l=th>
- ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2557). ปณิธาน/วิสัยทัศน์/พันธกิจ. Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from http://www.cmu.ac.th/info_desc.php?id=2
- ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). วิสัยทัศน์และพันธกิจ. Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from <http://www.buu.ac.th/th/index.php?link=vision.php>
- ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2557). แนะนำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from <http://www.swu.ac.th/introduction.php>
- ฐานข้อมูลมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2557). วิสัยทัศน์/พันธกิจ/เป้าประสงค์. Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from <http://www.psu.ac.th/th/vision>
- ทีศนา แคมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิติตา อยู่อำไพ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผลการสังเคราะห์งานวิจัย เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2539). *คู่มือการทำรายงาน ภาคนิพนธ์ วิทยานิพนธ์*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประคอง กรณีสถิต. (2522). *สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปาริฉัตร บุญต่อม. (2557). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการสะท้อนคิดของผู้เรียนและการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนในการพัฒนาเพิ่มสมรรถนะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการสร้างสรรค์งานคอมพิวเตอร์กราฟิกของนักเรียน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(4), 536-547.
- บุญรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2548). การศึกษากระบวนการสร้างงานภาคินิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเชื่อมต่อตรงสำหรับวิชาศิลปนิพนธ์ในระดับอุดมศึกษา: รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. (2556). *ปฐมนิเทศนิสิตมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2556 รุ่นที่ 29 สาขาวิชาศิลปศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพิศ เดชาวัฒน์. (2544). *การใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการเขียนศิลปะนิพนธ์และการศึกษาพิเศษเฉพาะเรื่องของนักศึกษาคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาสนอง ปัจโจปการี. (2555). *เทคนิคการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. นนทบุรี: สัมปชัญญะ.
- พิทักษ์ ศิริวงศ์ และ พลชัย เพชรปลอด. (2557). *Practice-Based learning*. กรุงเทพมหานคร: สมาร์ท ทู เวอร์ค.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2547). *การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน: ประมวลบทความ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557a). *หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557b). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา: รวมบทความเกี่ยวกับหลักคิดและกิจกรรมทางการอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรดี พันธุ์ภากร. (2542). *การวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์*. ชลบุรี: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

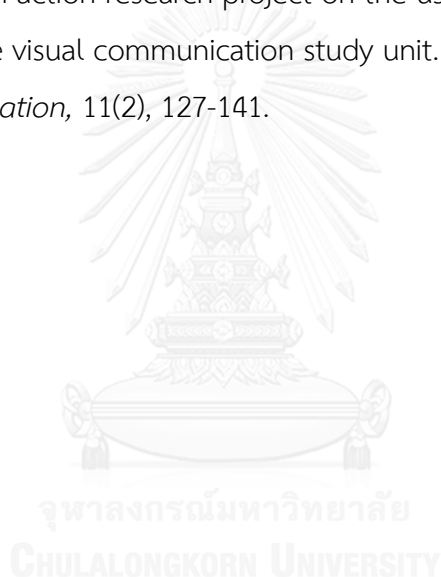
- ภัทร์ธิดา บุญเสริมส่ง. (2554). *การนำเสนอรูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสาขา
วิทยาศาสตร์การกีฬา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ดุษฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- মনস্য পিত্তবরারণ. (2547). *การศึกษาแบบการเรียนรู้ศิลปะปฏิบัติของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์. (2557). *ปรัชญา/ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและ
วัตถุประสงค์*. Retrieved [2 ตุลาคม 2557],
from <http://www2.edu.cmu.ac.th/saronline/5%20SAR%206-30.pdf>
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แผนพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์. (2555). *แผนพัฒนาการศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระยะที่11(พ.ศ.2555-2559)*. Retrieved
[2 ตุลาคม 2557], from http://www.edu.cmu.ac.th/wp/data/docs/2012-09-24-182205-plan11_education55-59.pdf
- มหาวิทยาลัยบูรพา ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์. (2557). *ประวัติของคณะศึกษาศาสตร์*.
Retrieved [2 ตุลาคม 2557],
from <http://www.edu.buu.ac.th/webnew/history.php>
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฐานข้อมูลคณะศิลปกรรมศาสตร์. (2557). *ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์*.
Retrieved [2 ตุลาคม 2557], from
<http://fofa.swu.ac.th/index.php/template/2013-02-28-04-26-43>
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฐานข้อมูลคณะศึกษาศาสตร์. (2557). *วิสัยทัศน์-พันธกิจ*. Retrieved
[2 ตุลาคม 2557], from <http://eduit.pn.psu.ac.th/vision.php>
- วรรณิ แกมเกต. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (Research methodology
in behavioral sciences)*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*.
กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ*.
กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ ทศนีย์ บุญเติม. (2537). การสอนแบบ Research Based Learning. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 6(1), 1-14.
- สมาพร คล้ายวิเชียร. (2556). การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ศิลปะ ทัศนศึกษา “การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสื่อผสม : ความกลัวในวิถีชีวิต”. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 4(1), 115-125.
- สุจริต เพียรชอบ. (2539). *สอนให้สนุก เป็นสุขกับการเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2538). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนวิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- อภิชาติ พลประเสริฐ. (2554). ศิลปะกับการวิจัย. *Fine Art*, 9(2), 95-97.
- อัจฉรา ดำนพิทักษ์. (2547). *การวิเคราะห์เนื้อหาปริญญาานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2512-2545*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อารีญา คลังชำนาญ. (2549). *การนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Canfield, A. A. (1992). *Learning style inventory*. California: Western Psychological Services.
- Caputo, J. J. K. (2013). *Undergraduate research and Metropolitan Commuter University Student Involvement: Exploring the Narratives of Five Female Undergraduate Students*. Doctor of Education in Educational Leadership: Postsecondary Education. Portland State University.
- Frayling, C. (1993). Research in Art and Design. *Royal College of Art Research Papers*, 1(1), 1-5.
- Giller, P. (2011). Integrating Research into the undergraduate curriculum: A case study from Ireland: University college Cork.

- I.C.B.Dear. (1989). *Oxford English: a guide to the language*. Oxford[England]: Oxford University Press.
- Magee, F. M. (2014). How faculty at Predominantly Undergraduate Institutions incorporate undergraduate research in their work lives. Retrieved [12 may 2015], from <http://gradworks.umi.com/36/13/3613563.html>
- Prince, M. J. (2007). Does Faculty Research Improve Undergraduate Teaching? An Analysis of Existing and Potential Synergies. *Journal of Engineering Education*, 96(4), 283-294.
- Reardon, D. F. (2006). *Doing your undergraduate project*. Thousand Oaks, Calif: SAGE.
- Souleles, N. (2012). An action research project on the use of facebook in an undergraduate visual communication study unit. *Design & Communication in Higher Education*, 11(2), 127-141.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย 3 ท่าน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ

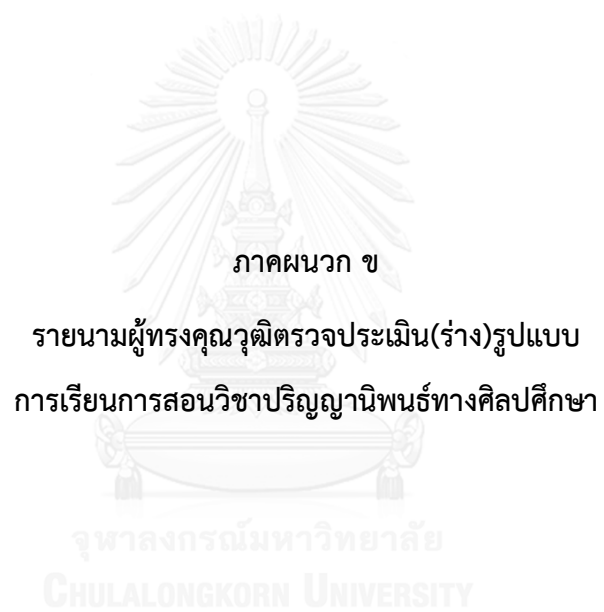
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ
ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. อาจารย์ ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ
ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์สุพจน์ จิตทอง

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมิน(ร่าง)รูปแบบ
การเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมิน(ร่าง)รูปแบบ
การเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา 3 ท่าน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ กิตติคุณ หุตะมาน
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาการสอนศิลปะ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. อาจารย์ ประไพลิน จันทน์หอม
อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงาน

วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงาน
รายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดตอบข้อมูลต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของท่าน

วันที่สัมภาษณ์.....

เวลาที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น. ถึง

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

เบอร์โทรศัพท์.....

2. เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

อื่นๆ.....

4. ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี).....

5. สถานที่ทำงาน.....

6. ประสบการณ์ด้านการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา.....ปี

7. บทบาทของท่านในการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

- ผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
- ผู้จัดทำระเบียบและคู่มือวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
- อาจารย์ผู้สอนร่วมในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
- อาจารย์ที่ปรึกษาในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

1. หลักสูตรของท่านได้กำหนดเงื่อนไขสำหรับนิสิตนักศึกษาในการลงทะเบียนเรียนในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร.....
2. ท่านได้ทำการเปิดวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษามาเป็นระยะเวลากี่ปี.....
3. ในรายวิชานี้ท่านมีการจัดสัดส่วนหน่วยกิตอย่างไร เพราะเหตุใดจึงจัดสัดส่วนหน่วยกิตเช่นนี้
.....
4. ท่านกำหนดให้มีการบรรยายกี่ครั้งต่อสัปดาห์ (คิดเป็นกี่ชั่วโมง) และกำหนดให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาที่ชั่วโมงต่อสัปดาห์.....
5. เกณฑ์ในการคัดเลือกอาจารย์ผู้มีความสมบัติเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษามีเกณฑ์การคัดเลือกอย่างไร.....
6. การจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาภายในสถาบันของท่านมีลักษณะ/รูปแบบอย่างไร
.....
7. ในรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ท่านมีการจัดการองค์ประกอบในด้านต่างๆอย่างไร
 - ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน
 - ท่านมีการตั้งจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร.....
 - ด้านการจัดการเนื้อหาสาระที่ใช้สอน
 - หัวข้อที่มีการบรรยายในแต่ละสัปดาห์ประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง.....
 - ด้านกระบวนการจัดกระบวนการเรียนการสอน
 - กำหนดให้มีการสอบนำเสนองานทั้งหมดกี่ครั้ง.....
 - มีเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติหัวข้อโครงร่างอย่างไร.....
 - มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะที่สำคัญให้กับนิสิตนักศึกษาอย่างไร (เช่น ศึกษานอกสถานที่, เชิญวิทยากร, สอดแทรกเรื่องเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ฯลฯ).....
 - หากท่านเป็นผู้ประสานงานในรายวิชานี้ ท่านมีบทบาทหน้าที่อย่างไร.....
 - หากท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านมีบทบาทต่อนิสิตนักศึกษาอย่างไร.....
 - ด้านการประเมินผล
 - ชิ้นงาน/ผลงาน
 - ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินชิ้นงาน/ผลงานอย่างไร.....
 - สัดส่วนคะแนนของ ชิ้นงาน/ผลงาน คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....
 - รูปเล่มรายงาน
 - ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินรูปเล่มรายงานอย่างไร.....
 - สัดส่วนคะแนนของ รูปเล่มรายงาน คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

กระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษา

ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินกระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษาอย่างไร.....

สัดส่วนคะแนนของ กระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษา คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

การสอบนำเสนอระหว่างเทอม

ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินผลการนำเสนอหัวข้อโครงร่างระหว่างเทอมอย่างไร.....

สัดส่วนคะแนนของ การสอบนำเสนอระหว่างเทอม คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

การสอบนำเสนอครั้งสุดท้าย

ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินผลการสอบนำเสนอครั้งสุดท้ายอย่างไร.....

สัดส่วนคะแนนของ การสอบนำเสนอครั้งสุดท้าย คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

9. ในปัจจุบันผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนวิชานี้คืออะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผลงานวิจัยทางวิชาการ	☐ ผลงานสร้างสรรค์และจัดนิทรรศการทางศิลปะ
☐ นวัตกรรมทางการเรียนการสอน	☐ ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปศึกษา
☐ ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์	☐ อื่นๆ.....

11. ท่านมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษามีความแตกต่างจากปริญญาโททางศิลปะอย่างไร.....

12. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาที่จะจบออกไปอย่างไร.....

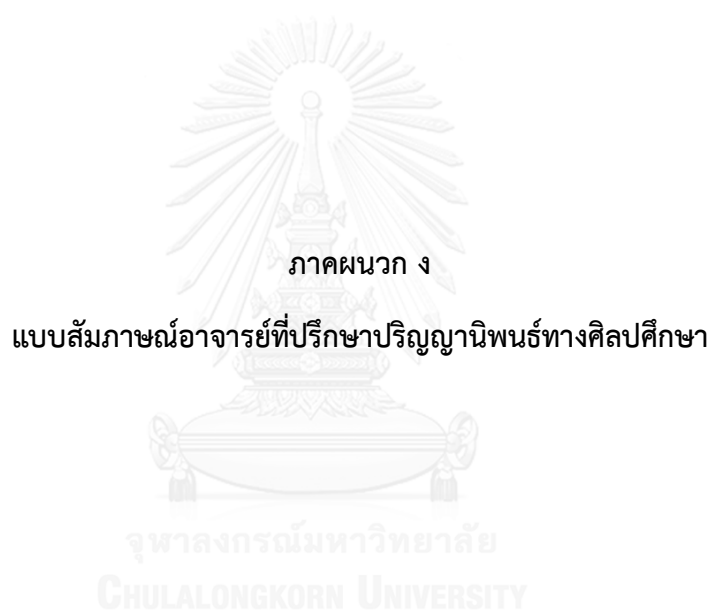
13. ท่านคิดว่าแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

ภาคผนวก ง

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดตอบข้อมูลต่อไปนี้ตามความคิดเห็นของท่าน

วันที่สัมภาษณ์.....

เวลาที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น. ถึงน.

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

เบอร์โทรศัพท์.....

2. เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

อื่นๆ.....

4. ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี).....

5. สถานที่ทำงาน.....

6. ประสบการณ์ด้านการสอนทางศิลปศึกษา.....ปี

7. ประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา.....ปี

8. บทบาทของท่านในการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ผู้ประสานงานวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ผู้จัดทำระเบียบและคู่มือวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

อาจารย์ผู้สอนร่วมในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษาและปริญญาโททางศิลปะนั้นมีความแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร.....
2. ในรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ท่านคิดว่าควรมีการจัดการองค์ประกอบในด้านต่างๆอย่างไร

ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน

ควรมีการตั้งจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร.....

ด้านการจัดการเนื้อหาสาระที่ใช้สอน

หัวข้อที่มีการบรรยายในแต่ละสัปดาห์ประกอบด้วยเรื่องใดบ้าง.....

ด้านกระบวนการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ควรกำหนดให้มีการสอบนำเสนอทั้งหมดกี่ครั้ง.....

ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติหัวข้อโครงร่างอย่างไร.....

มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะที่สำคัญให้กับนิสิตนักศึกษาอย่างไร (เช่น ดูงานนอกสถานที่, เชิญวิทยากร, สอดแทรกเรื่องเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ฯลฯ).....

หากท่านเป็นผู้ประสานงานในรายวิชานี้ ท่านมีบทบาทหน้าที่อย่างไร.....

หากท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านมีบทบาทต่อนิสิตนักศึกษาอย่างไร.....

ด้านการประเมินผล

ชิ้นงาน/ผลงาน

ท่านคิดว่าควรมีเกณฑ์ในการประเมินชิ้นงาน/ผลงานอย่างไร.....

ควรจัดสัดส่วนคะแนนของ ชิ้นงาน/ผลงาน คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

รูปเล่มรายงาน

ท่านคิดว่าควรมีเกณฑ์ในการประเมินรูปเล่มรายงานอย่างไร.....

ควรจัดสัดส่วนคะแนนของ รูปเล่มรายงาน คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

กระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษา

ท่านคิดว่าควรมีเกณฑ์ในการประเมินกระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษาอย่างไร.....

ควรจัดสัดส่วนคะแนนของ กระบวนการทำงานของนิสิตนักศึกษา คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

การสอบนำเสนอระหว่างเทอม

ท่านคิดว่าควรมีเกณฑ์ในการประเมินผลการนำเสนอหัวข้อโครงร่างระหว่างเทอมอย่างไร.....

ควรจัดสัดส่วนคะแนนของ การสอบนำเสนอระหว่างเทอม คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

การสอบนำเสนอครั้งสุดท้าย

ท่านคิดว่าควรมีเกณฑ์ในการประเมินผลการสอบนำเสนอครั้งสุดท้ายอย่างไร.....

ควรจัดสัดส่วนคะแนนของ การสอบนำเสนอครั้งสุดท้าย คิดเป็นร้อยละเท่าไร.....

3. ในปัจจุบันผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนวิชานี้คืออะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผลงานวิจัยทางวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์และจัดนิทรรศการทางศิลปะ
 นวัตกรรมทางการเรียนการสอน ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปศึกษา
 ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ อื่นๆ.....

4. เพราะเหตุใดท่านจึงมีความคิดเห็นว่าผลลัพธ์จากการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจึงควรมีรูปแบบดังกล่าว.....

5. คุณลักษณะและทักษะสำคัญที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับนิสิตนักศึกษาที่เรียนรู้ในรายวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษา.....

6. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาที่จะจบออกไปอย่างไร.....

8. ท่านคิดว่าแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ที่ยังไม่มีวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

**แบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ที่ยังไม่มีวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาในการวิจัย
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา**

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่สัมภาษณ์.....

เวลาที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์.....น. ถึงน.

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

เบอร์โทรศัพท์.....

2. เพศ ชาย หญิง อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

อื่นๆ.....

4. ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี).....

ตำแหน่งการบริหาร(ถ้ามี).....

5. สถานที่ทำงาน.....

6. ประสบการณ์การทำงานทางด้านศิลปศึกษา.....ปี

7. บทบาทของท่านในการสอนปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

- ผู้ประสานงานวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา
- ผู้จัดทำระเบียบและคู่มือวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา
- อาจารย์ผู้สอนร่วมในวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา
- อาจารย์ที่ปรึกษาในวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

1. ท่านคิดว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษามีความสำคัญต่อนิสิตนักศึกษาที่จะจบออกไปอย่างไร.....
2. ท่านคิดว่ารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาควรมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และการพัฒนาในด้านใดบ้าง.....
4. ในอนาคตหากท่านมีความต้องการจะเปิดรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ท่านมีความต้องการให้มีการจัดการองค์ประกอบในด้านต่างๆอย่างไร

ด้านจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน

อยากให้มีการตั้งจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร.....

ด้านกระบวนการจัดกระบวนการเรียนการสอน

ท่านมีความประสงค์จะจัดกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะใด.....
5. ในด้านการประเมินผลท่านคิดว่าควรใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับรายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา.....
6. ท่านคิดว่าผลลัพธ์จากการทำปริญญาโททางศิลปศึกษาควรออกมาในรูปแบบใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ผลงานวิจัยทางวิชาการ	☐ ผลงานสร้างสรรค์และจัดนิทรรศการทางศิลปะ
☐ นวัตกรรมทางการเรียนการสอน	☐ ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปศึกษา
☐ ผลงานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์	☐ อื่นๆ.....
7. เพราะเหตุใดท่านจึงมีความคิดเห็นว่าผลลัพธ์จากการทำปริญญาโททางศิลปศึกษาควรมีรูปแบบดังกล่าว.....
8. ประสบการณ์ที่ควรปลูกฝังและมุ่งเน้นให้เกิดกับนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา.....
9. คุณลักษณะและทักษะที่ควรเน้นให้เกิดกับนิสิตนักศึกษาในการเรียนรู้การทำปริญญาโททางศิลปศึกษา.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

(วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา หมายรวมถึง วิชาศิลปนิพนธ์ทางศิลปศึกษา และ วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ)

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย หญิง

ลงเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในเทอมที่.....ปีการศึกษา.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย O ล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 หมายถึง เห็นด้วย
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย	5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3 หมายถึง ปานกลาง	

ลำดับ	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การกำหนดให้วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	5	4	3	2	1
2	การมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาใช้วิธีการวิจัยเบื้องต้นในกระบวนการทำงาน	5	4	3	2	1
3	การเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ทำปริญญาโทในหัวข้อที่ตนสนใจ ภายใต้ขอบเขตของหลักสูตรศิลปศึกษา	5	4	3	2	1
4	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญาโทในเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว (การวิจัยทางการศึกษา)	5	4	3	2	1
5	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญาโทในลักษณะผสมผสานระหว่างงานวิชาการและงานสร้างสรรค์ (การวิจัยทางการศึกษา และ การวิจัยทางศิลปะ)	5	4	3	2	1
6	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญาโทในลักษณะงานสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียว (การวิจัยทางศิลปะ)	5	4	3	2	1
7	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญาโทในรูปแบบผลงานวิจัยทางวิชาการ ผลงานวิจัยทางศิลปะ และ/หรือ ผลงานวิจัยทางศิลปศึกษา	5	4	3	2	1
8	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบนวัตกรรมทางการเรียนการสอน	5	4	3	2	1

ลำดับ	ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
9	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบงานสร้างสรรค์และมีการจัดแสดงนิทรรศการทางศิลปะ	5	4	3	2	1
10	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทางวิชาการและผลงานสร้างสรรค์	5	4	3	2	1
11	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาในรูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทางวิชาการและผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปศึกษา	5	4	3	2	1
12	การจัดบรรยายให้หัวข้อต่างๆ เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นในการทำปริญญานิพนธ์ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล, การสืบค้นข้อมูล, การทำวิจัย ฯลฯ	5	4	3	2	1
13	การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านต่างๆ	5	4	3	2	1
14	การจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่	5	4	3	2	1
15	การจัดอภิปรายในชั้นเรียน	5	4	3	2	1
16	การสอดแทรกเอกลักษณ์ความเป็นชาติไทย/ท้องถิ่นของตนเข้าไปในผลงาน	5	4	3	2	1
17	การจัดสอบนำเสนอความคืบหน้าของหัวข้อโครงร่างมากกว่า 1 ครั้ง	5	4	3	2	1
18	การนำเสนอผลงานด้วยวิธีการนำเสนอปากเปล่า พร้อมฉายสไลด์ประกอบ	5	4	3	2	1
19	การนำเสนอผลงานด้วยวิธีการจัดนิทรรศการศิลปะ	5	4	3	2	1
20	การนำเสนอผลงานด้วยภาพเคลื่อนไหว เช่น วีดีโอ, อนิเมชั่น ฯลฯ	5	4	3	2	1
21	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำปริญญานิพนธ์ผ่านการศึกษางานของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษารุ่นพี่	5	4	3	2	1
22	การแบ่งให้นิสิตนักศึกษาได้รับคำปรึกษาและได้รับการชี้แนะแนวทางในการทำปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีความเชี่ยวชาญตรงตามหัวข้อ	5	4	3	2	1

ข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาในวิชาปริญญานิพนธ์ทางศิลปศึกษาในสถาบันของท่าน

.....

.....

.....

ภาคผนวก ช

แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบประเมิน(ร่าง)รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
DEVELOPMENT OF INSTRUCTIONAL MODEL FOR
AN ART EDUCATION THESIS

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.โสสมฉาย บุญญานันต์

ผู้วิจัย

นางสาวเบญจรวาท เรือนทิพย์

นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

เพื่อประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

คำชี้แจง

การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนวิชา
ปริญญาโททางศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็น
ประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

5	หมายถึง	หัวข้อการประเมินมีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	หัวข้อการประเมินมีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	หัวข้อการประเมินมีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	หัวข้อการประเมินมีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	หัวข้อการประเมินมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

แบบประเมิน (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ชื่อผู้ประเมินรูปแบบ

ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 1 ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
1. หลักการของรูปแบบ						
1.1 ชั้นเตรียม						
1.2 ชั้นปฏิบัติ						
1.3 ชั้นสรุปรงาน						
2. องค์ประกอบของรูปแบบ						
2.1 ด้านอาจารย์ผู้ประสานงาน						
2.2 ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา						
- ที่ปรึกษาเดี่ยว ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก						
- ที่ปรึกษาเดี่ยว นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา						
- ที่ปรึกษาเดี่ยว พิจารณาจากความเห็นชอบของที่ประชุมควบคู่กับการเสนอชื่อโดยนิสิตนักศึกษา						
- ที่ปรึกษาคู่ ที่ประชุมเป็นผู้คัดเลือก						
- ที่ปรึกษาคู่ นิสิตนักศึกษาเสนอชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา						
- ที่ปรึกษาคู่ พิจารณาจากความเห็นชอบของที่ประชุมควบคู่กับการเสนอชื่อโดยนิสิตนักศึกษา						

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
2.3 ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้						
- มุ่งให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ตลอดหลักสูตร						
- มุ่งให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยเป็นฐาน						
- มุ่งให้เกิดทักษะการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์						
- มุ่งให้เกิดการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ						
2.4 ด้านเนื้อหาสาระ						
- การเขียนโครงการ						
- การเขียนรายงานวิจัย						
- การสืบค้นข้อมูล						
- การอ้างอิงตามหลักวิชาการ						
- การเก็บข้อมูล						
- ระเบียบวิธีวิจัย						
- การจัดนิทรรศการ/การจัดสัมมนา						
2.5 ด้านทักษะ						
- ทักษะทางการวิจัย						
- ทักษะการคิดแก้ปัญหา						
- ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ						
- ทักษะการสื่อสาร						

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
- ทักษะการสร้างสร้งรค์งานที่มีลักษณะเฉพาะตน						
- ทักษะการคิดวิเคราะห์						
- ทักษะทางวิชาชีพ						
2.6 ด้านเทคนิควิธีการสอน						
- การบรรยาย						
- การอภิปรายในชั้นเรียน						
- การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
- การเรียนรู้แบบกลุ่ม						
- การสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน						
- การสอนแบบทีม						
- การฝึกปฏิบัติ						
- การศึกษาจากกระบวนการทำงานของศิลปินที่เป็นแบบอย่าง						
2.7 ด้านการวัดผลและประเมินผล						
- ประเมินพฤติกรรมกรรมการส่งงาน						
- ประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน						
- ประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน						
- ประเมินความสม่ำเสมอในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา						
- ประเมินคุณภาพงาน						
2.8 ด้านผลงานของนิสิตนักศึกษา						
- ผลงานสร้างสรรค์						
- รูปเล่มปริญญาบัตร						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
รูปแบบที่ 1 ปริญญาโททางศิลปศึกษาแบบเน้นศิลปศึกษาวิจัยเป็นฐาน						
1. กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลาย						
2. จำนวนหน่วยกิต 3 หน่วยกิต						
3. กำหนดให้มีวิชาที่เกี่ยวข้องกันในภาคการศึกษาต้น โดยเป็นวิชาที่เน้นภาคทฤษฎีและการสืบค้น เช่น วิชาการศึกษารายบุคคล วิชาสุนทรียศาสตร์ ฯลฯ เพื่อมอบหมายให้นิสิตนักศึกษาเลือกค้นคว้าในหัวข้อที่ตนสนใจไว้เป็นแนวทางในการทำปริญญาโททางศิลปศึกษา						
4. สอบนำเสนอทั้งหมด 2 ครั้ง ในภาคการศึกษาปลาย						
5. มีการจัดแสดงนิทรรศการ						
6. ผลงานของนิสิตนักศึกษา คือ ผลงานสร้างสรรค์ ควบคู่กับรูปเล่มปริญญาโท						
รูปแบบที่ 2 ปริญญาโททางศิลปศึกษาแบบเน้นการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะ						
1. กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาในภาคการศึกษาต้น						
2. จำนวนหน่วยกิต 3 หน่วยกิต						

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3. กำหนดให้มีวิชาที่เกี่ยวข้องกันในภาคการศึกษาปลาย โดยเป็นวิชาที่สามารถจัดนำเสนอและเผยแพร่ผลงานได้ เช่น วิชาการสัมมนา ศิลปศึกษา วิชาการจัดนิทรรศการ ฯลฯ						
4. สอบนำเสนอทั้งหมด 2 ครั้ง ในภาคการศึกษาด้าน						
5. มีการจัดแสดงนิทรรศการ/สัมมนาศิลปศึกษาในภาคการศึกษาปลายภายใต้ลักษณะของวิชาที่กำหนด เช่น การจัดสัมมนา การจัดนิทรรศการ เป็นต้น						
6. ผลงานของนิสิตนักศึกษา คือ ผลงานสร้างสรรค์ ควบคู่กับรูปเล่มปริญญาบัตร						
รูปแบบที่ 3 ปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาแบบเน้นการสร้างสรรค์ศิลปะวิจัย						
1. กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาทั้ง 2 ภาคการศึกษา คือ วิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 1 วิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 2						
2. จำนวนหน่วยกิตรวม 5 หน่วยกิต ภาคการศึกษาด้าน จำนวน 2 หน่วยกิต ภาคการศึกษาปลาย จำนวน 3 หน่วยกิต						
3. กำหนดให้ภาคการศึกษาด้านศึกษาค้นคว้าข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจาก เอกสารงานวิจัยต่างๆ และกำหนดให้ภาคการศึกษาปลายต้ององค์ความรู้โดยการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ควบคู่กับการทำรูปเล่มปริญญาบัตร						

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
4. สอนนำเสนอทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ - สอนนำเสนอโครงร่าง(ภาคต้น) - นำเสนอแผนการดำเนินงาน(ภาคปลาย) - สอนนำเสนอความก้าวหน้าของผลงาน50% (ภาคปลาย) - สอนนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์(ภาคปลาย)						
5. มีการจัดแสดงนิทรรศการ						
6. ผลงานของนิสิตนักศึกษา คือ ผลงานสร้างสรรค์ ควบคู่กับรูปเล่มปริญญาบัตร						
รูปแบบที่ 4 ปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาแบบเน้นการสร้างสรรค์ศิลปะวิชาการ						
1. กำหนดให้ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาทั้ง 2 ภาคการศึกษา คือ วิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 1 วิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษา 2						
2. จำนวนหน่วยกิตรวม 5 หน่วยกิต ภาคการศึกษาต้น จำนวน 3 หน่วยกิต ภาคการศึกษาปลาย จำนวน 2 หน่วยกิต						
3. กำหนดให้ภาคการศึกษาต้นศึกษาพัฒนาโครงร่างหัวข้อและพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ และกำหนดให้ภาคการศึกษาปลายต่อยอดองค์ความรู้โดยการนำเสนอประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์งานนั้นถ่ายทอดออกมาในเชิงวิชาการ ได้แก่ รูปเล่มปริญญาบัตร						

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น					ข้อเสนอแนะ
	เหมาะสมมากที่สุด	เหมาะสมมาก	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมน้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
4. สอบนำเสนอทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ - สอบนำเสนอโครงร่าง(ภาคต้น) - นำเสนอแผนการดำเนินงาน(ภาคปลาย) - สอบนำเสนอความก้าวหน้าของผลงาน 50% (ภาคปลาย) - สอบนำเสนอผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ (ภาคปลาย)						
5. มีการจัดแสดงนิทรรศการ						
6. ผลงานของนิสิตนักศึกษา คือ ผลงานสร้างสรรค์ ควบคู่กับรูปเล่ม ปริญญาบัตร						
ความเหมาะสมในการแบ่งเป็น 4 รูปแบบ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาบัตรทางศิลปศึกษาทั้ง 4 แบบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จากการประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) รูปแบบการเรียนการสอนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า

- รูปแบบมีความเหมาะสมดีแล้ว สามารถนำไปใช้จริงได้
- รูปแบบมีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง
- รูปแบบยังไม่มี ความเหมาะสม

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอัน
เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ซ
ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประเมินแบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนและ/หรือผู้ประสานงาน

วิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ข้อ	ข้อมูล	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
1	วันที่สัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
2	เวลาสัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
3	ชื่อ-นามสกุล	1	1	1	3	1	✓
4	เบอร์โทรศัพท์	1	1	1	3	1	✓
5	-เพศ (ชาย/หญิง) -อายุ	1	1	1	3	1	✓
6	วุฒิการศึกษา -ปริญญาตรี (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาโท (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาเอก (สาขา, มหาวิทยาลัย) อื่นๆ.....	1	1	1	3	1	✓
7	ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี)	1	1	1	3	1	✓
8	สถานที่ทำงาน	1	1	1	3	1	✓
9	ประสบการณ์ด้านการสอนปริญญา นิพนธ์ทางศิลปศึกษา(ปี)	1	1	1	3	1	✓

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
	1	2	3			
1	1	1	1	3	1	✓
2	1	1	1	3	1	✓
3	1	1	1	3	1	✓
4	0	1	1	2	0.6	✓
5	1	1	1	3	1	✓
6	1	1	1	3	1	✓
7	1	1	1	3	1	✓
7.1	1	1	1	3	1	✓
7.2	1	1	1	3	1	✓
7.3	1	1	1	3	1	✓
7.4	1	1	1	3	1	✓
7.5	1	1	1	3	1	✓
8	0	1	1	2	0.6	✓
9	1	1	1	3	1	✓
10	0	1	1	2	0.6	✓
11	1	1	1	3	1	✓
12	1	1	1	3	1	✓
13	1	1	1	3	1	✓
14	1	1	1	3	1	✓

ประเมินแบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ข้อ	ข้อมูล	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
1	วันที่สัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
2	เวลาสัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
3	ชื่อ-นามสกุล	1	1	1	3	1	✓
4	เบอร์โทรศัพท์	1	1	1	3	1	✓
5	-เพศ (ชาย/หญิง) -อายุ	1	1	1	3	1	✓
6	วุฒิการศึกษา -ปริญญาตรี (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาโท (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาเอก (สาขา, มหาวิทยาลัย) อื่นๆ.....	1	1	1	3	1	✓
7	ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี)	1	1	1	3	1	✓
8	สถานที่ทำงาน	1	1	1	3	1	✓
9	ประสบการณ์ด้านการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา(ปี)	1	1	1	3	1	✓
10	ประสบการณ์ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโททางศิลปศึกษา(ปี)	1	1	1	3	1	✓

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
	1	2	3			
1	1	1	1	3	1	✓
2	1	1	1	3	1	✓
2.1	0	1	1	2	0.6	✓
2.2	1	1	1	3	1	✓
2.3	1	1	1	3	1	✓
2.4	1	1	1	3	1	✓
2.5	1	1	1	3	1	✓
3	1	1	1	3	1	✓
4	0	1	1	2	0.6	✓
5	1	1	1	3	1	✓
6	1	1	1	3	1	✓
7	1	1	1	3	1	✓
8	1	1	1	3	1	✓
9	1	1	1	3	1	✓

**ประเมินแบบสัมภาษณ์สำหรับอาจารย์ในหลักสูตรศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ที่ยังไม่มีวิชาปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา**

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

ข้อ	ข้อมูล	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
1	วันที่สัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
2	เวลาสัมภาษณ์	1	1	1	3	1	✓
3	ชื่อ-นามสกุล	1	1	1	3	1	✓
4	เบอร์โทรศัพท์	1	1	1	3	1	✓
5	-เพศ (ชาย/หญิง) -อายุ	1	1	1	3	1	✓
6	วุฒิการศึกษา -ปริญญาตรี (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาโท (สาขา, มหาวิทยาลัย) -ปริญญาเอก (สาขา, มหาวิทยาลัย) อื่นๆ.....	1	1	1	3	1	✓
7	ตำแหน่งทางวิชาการ/ที่เชี่ยวชาญ(ถ้ามี)	1	1	1	3	1	✓
8	สถานที่ทำงาน	1	1	1	3	1	✓
9	ประสบการณ์ด้านการสอนปริญญาานิพนธ์ทางศิลปศึกษา(ปี)	1	1	1	3	1	✓

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
	1	2	3			
1	1	1	1	3	1	✓
2	1	1	1	3	1	✓
3	1	1	1	3	1	✓
4	1	1	1	3	1	✓
5	1	1	1	3	1	✓
6	1	1	1	3	1	✓
7	1	1	1	3	1	✓
8	1	1	1	3	1	✓
9	0	1	1	2	0.6	✓
10	1	1	1	3	1	✓

**ประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ**

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
1	เพศ (ชาย/หญิง)	1	1	1	3	1	✓
2	ชั้นปีที่กำลังศึกษา	1	1	1	3	1	✓
3	ภาคการศึกษาและปีการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา	1	1	1	3	1	✓

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพื่อการพัฒนารายวิชาปริญญาโททางศิลปศึกษา

ข้อ	ข้อความคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
1	การกำหนดให้วิชาปริญญาโททางศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา	1	1	1	3	1	✓
2	การมุ่งเน้นให้นิสิตนักศึกษาใช้วิธีการวิจัยเบื้องต้นในกระบวนการทำงาน	1	1	1	3	1	✓
3	การเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารอ้างอิงและงานวิจัยในหัวข้อที่ถนัดและสนใจ	1	1	1	3	1	✓
4	การเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ทำปริญญานิพนธ์ในหัวข้อที่ตนสนใจ ภายใต้ขอบเขตของหลักสูตรศิลปศึกษา	1	1	1	3	1	✓
5	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำปริญญานิพนธ์ในเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว	0	1	1	2	0.6	✓

ข้อ	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3			
6	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำ ปริญญานิพนธ์ในลักษณะผสมผสานระหว่าง งานวิชาการและงานสร้างสรรค์	1	1	1	3	1	✓
7	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาสาขาศิลปศึกษาทำ ปริญญานิพนธ์ในลักษณะงานสร้างสรรค์เพียง อย่างเดียว	1	1	1	3	1	✓
8	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาใน รูปแบบผลงานวิจัยทางวิชาการ ผลงานวิจัยทาง ศิลปะ และ/หรือ ผลงานวิจัยทางศิลปศึกษา	1	1	1	3	1	✓
9	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาใน รูปแบบนวัตกรรมทางการเรียนการสอน	0	1	1	2	0.6	✓
10	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาใน รูปแบบงานสร้างสรรค์ และมีการจัดแสดง นิทรรศการทางศิลปะ	0	1	1	2	0.6	✓
11	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาใน รูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทาง วิชาการและผลงานสร้างสรรค์	1	1	1	3	1	✓
12	การกำหนดให้ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ออกมาใน รูปแบบผสมผสานระหว่างผลงานวิจัยทาง วิชาการและผลงานสร้างสรรค์ทางด้าน ศิลปศึกษา	1	1	1	3	1	✓
13	การกำหนดให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้ กระบวนการทำปริญญานิพนธ์ผ่านการศึกษา ผลงานของคณาจารย์และนิสิตศึกษารุ่นพี่	1	1	0	2	0.6	✓
14	การแบ่งให้นิสิตนักศึกษาได้รับคำปรึกษาและ ได้รับการชี้แนะแนวทางในการทำปริญญานิพนธ์จากอาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีความเชี่ยวชาญตรงตามหัวข้อ	1	1	1	3	1	✓

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	ผลการประเมิน
	1	2	3			
1	1	1	1	3	1	✓

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเบญจรวาห์ เรือนทิพย์ เกิดวันที่ 21 สิงหาคม 2531 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) วิชาเอกศิลปศึกษา วิชาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2555 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2556

